

Republika e Kosoves Republika
Republic of Kosovo-Kosova Cumhuriyeti
Qeveria - Vlada - Government - Hükümet
Ministria e Arsimit, e Shkences dhe Teknologjise- Ministarstva za Obrazovanje, Nauku i Tehnologiju
Ministry of Education Science & Technology – Eğitim Bilim, Teknoloji Bakanlığı

ÇEKİRDEK EĞİTİM MÜFREDATI

KOSOVA YÜKSEK ORTA EĞİTİM ÇEKİRDEK MÜFREDATI (X, XI, XII Sınıfları)

EĞİTİM, BİLİM VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

Yayın konseyi:

Nehat Mustafa

Drita Kadriu

Ramush Lekaj

Dil editörü:

Sulejman Dermaku

Tasarım:

Granit Salihu

Kapak:

Granit Salihu

Republika e Kosoves Republika
Republic of Kosovo-Kosova Cumhuriyeti
Qeveria - Vlada - Government - Hükümet

Ministria e Arsimit, e Shkences dhe Teknologjise- Ministarstva za Obrazovanje, Nauku i Tehnologiju
Ministry of Education Science & Technology – Eğitim Bilim, Teknoloji Bakanlığı
Kabineti i Ministrit /Kabinet Ministra /Cabinet of the Minister/Bakan Kabinesi

No.1

Tarih:

Eğitim, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (EBTB), Kosova Cumhuriyeti Devlet İdaresine ilişkin 03/L-189 sayılı Yasa'nın 4., 21., 22. maddelerine (82 sayılı ve 21 Ekim 2010 tarihli Resmi Gazetesi) dayanarak ve Başbakan ve Bakanlar Dairesinin idari sorumluluk alanlarına ait 02/20 II sayılı Yönetmeliğin 8. Maddesi 1.4 paragrafı ve 6. Eki gereğince ve

1) 29.08.2011 tarihli ve 262/018 sayılı kararı ile Kosova Cumhuriyeti Üniversite öncesi Eğitim Müfredat Çerçevesine dayanarak almış olduğu:

KARAR

1. Onaylanan Belge: Kosova Yüksek Orta Eğitim Çekirdek Eğitim Müferdatı
2. Belge: Kosova Yüksek Orta Eğitim Çekirdek Eğitim Müferdatı tamamlanmış ve Kosova üniversite öncesi eğitiminde uygulanmaya hazırdır.
3. Bu Karar, imzalandıktan sonra yürürlüğe girecektir.

Gerekçe

Belge: Yüksek Orta Eğitim Çekirdek Eğitim Müferdatı, Kosova Cumhuriyeti'nde üniversite öncesi eğitimin sürekli ve aşamalı değişimin yapılmasını hedeflemekte, bütün öğrencilere yönelik müfredatların uygulanmasında, kalitenin ve eşitliğin artırılmasına yönelik temeli oluşturur. Bu belge, üniversite öncesi üçüncü düzey eğitimin geliştirilmesine yönelik bir düzü diğer belgelerin, plan ve programların, ders kitapların ve diğer öğretim pedagoji kılavuzların hazırlaması ve uygulanması için iyi bir temel olarak hizmeti oluşturacaktır, bu nedenle bu kararın yürürlüğe konulması kararlaştırıldı.

Karar şu mercilere gönderilecektir:

1. Bakan Kabinesi;
2. GS Dairesi;
3. ÜÖE Departmanı;
4. HİM;
5. Arşiv.

Prof. dr. Ramë Buja, ministër

Bakanın Konuşması

Öğrenciler, öğretmenler, veliler, eğitim temsilcileri ve siz Kosova Cumhuriyeti vatandaşları, bir yıl önce Kosova Cumhuriyeti Eğitim, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı, üniversite öncesi eğitime herhangi bir şekilde ilgisi olan herkese, onayladıktan sonra Kosova Üniversite Öncesi Eğitim Müfredat Çerçevesini sunmuştu. Şimdi ise bu belgeye dayanarak Kosova Cumhuriyeti Hükümeti tarafından – Çekirdek Eğitim Müfredatın çok daha ayrıntılı ve somut vizyonu tanıtılmaktadır.

Bu belge öğretmenlere, öğrencilere, ebeveynlere ve genel olarak topluma adanmıştır ve onlar için tasarlanmıştır. Çekirdek Eğitim Müfredatın önemi, yapısı, hedefleri ve üniversite öncesi eğitimin ilkelerini, öğretim yollarını, öğretme – öğrenme, metodoloji, değerlendirme gibi öğretim yöntemlerini tanımlayan ve düzenleyen temel belge niteliğini taşımaktadır. Bu belgenin içeriği, Kosova Cumhuriyeti’nde mevcut olan tüm kamu ve özel eğitim kurumları tarafından zorunlu olarak uygulanmalıdır.

Çekirdek Eğitim Müfredatları, tüm okul öncesi ve ilkökul eğitimi, alt orta eğitim ve yüksek orta eğitimi ve öğretim biçimlerini kapsamaktadır. Üniversite eğitiminin tüm düzey öğretim özelliklerini ayrıntılı olarak tanımlar, öğrenme yetkileri, müfredat düzeyleri, öğrenim sonuçları, müfredat alanları, ders planları, seçmeli dersler, eğitim sürecinin örgütlenmesine yönelik kuralları (metodolojiler), öğrencilerin değerlendirilmesi ve bu belgenin hayata geçirilmesi ile ilgili diğer yönlerini tüm incelikleriyle tanımlamaktadır. Bu belgelerin, her resmi (usule göre) üniversite öncesi eğitim düzeyinde, toplumun tüm taleplerini yerine getireceğine inanmaktayım. Böylece, genel kültürel ve toplumsal değerleri teşvik ederek kişisel, ulusal, vatandaşlık (yurttaşlık) ve kültürel kimliğini geliştirerek, genel kültür ve sosyal değerleri teşvik ederek, kimliğini yetiştirerek kendinize, başkalarına, topluma ve yaşadığınız ortama olan sorumluluğu geliştirerek, farklı sosyal ve kültürel bağlamda yaşam ve çalışma becerilerini kazanarak ve öğrenerek, yaşam boyu öğrenme süreci olarak, girişimciliği ve teknoloji kullanımını geliştirerek öğrencilerin bilgi, beceri ve tavırlarını geliştirebilmeleri için yeni fırsatlar yaratılmaktadır.

Profesyonel özverili çalışmalar sayesinde, üniversite öncesi tüm resmi eğitim düzeylerde tutarlı ve sürdürülebilir bir şekilde çekirdek eğitim müfredatların uygulanabilirliği sağlanmıştır. Dolayısıyla okul düzeyinde özerklik ve esneklik, sorumluluk ve hesap verebilirlik bakımından geniş kapsamlılık ilkesi, yetkilerin geliştirilmesi yanı sıra tam ve tutarlı öğretme ve öğrenme ilkelerine saygı göstererek ve bunları esas alarak hedefe ulaşılmıştır. Bu ilkeler, eğitim kalitesinin artırılmasına ister istemez yansıyacaktır. Çekirdek eğitim müfredatları kapsamındaki tüm belgeler, altı temel yetkinlikten oluşan bir sistem etrafında yapılandırılmış ve altı müfredat alanı üzerine inşa edilmiştir.

Bu belgeyi kullanacak olan herkeşe, Kosova üniversite öncesi resmi (devlet) eğitim düzeylerinin, UNESCO tarafından hazırlanmış olan uluslararası standart eğitim sınıflandırma sistemi (UESS) ile uyumlu olduğunu bildirtmek isterim. Bu yüzden, okul öncesi ve ilkökul sınıflarından başlayarak alt orta eğitim, yüksek orta eğitim (liseler ve mesleki okullar) için üniversite öncesi eğitimin tüm düzeylerine yönelik çekirdek eğitim müfredatların uygulanabilir olmasına katkı sunacak olan, çok önemli ve uzun süreli bir çalışmanın ürünü olarak, başarılarla vesile olacağına umut ediyorum. Böylece Bakanlık bu belgenin, öğrencilerin yetkilerinin geliştirilmesinde ilerlemenin kaydedilmesi, başarılı öğretmenlerin profesyonel açıdan gyetenekleşmeleri ve çocukların başarılarını takip etmeyi bilen ebeveynleri olumlu etkilemesi açısından hükümetin tasarladığı projenin bir hedefini de yerine getirmektedir. Çekirdek Eğitim Müfredatı, okul kitaplarına, ders kitaplarına ve yetkinlik esasınca öğretme ve öğrenmeyi kolaylaştıran diğer birçok belgelere dayalı plan ve programların tasarlanmasını sağlar. Bu önemli ve Kosova Cumhuriyeti eğitim sisteminin reformlarını yansıtan bu adımla, Avrupalı eğitim ve uluslararası camiası tarafından tanınmasına yönelik projemiz tamamlanmakta ve hedefimiz kanıtlanmaktadır.

Saygılarımla,

Prof. Dr. Ramë Buja, Bakan

Kısaltmalar

ÇM	Çekirdek Eğitim Müfredatı
DÖS	Düzeyle göre öğrenme sonuçları
MA	Müfredat Alanları
MD	Müfredat Düzeyleri
KEM	Kosova Eğitim Müfredatı
KMÇ	Kosova Eğitim Müfredat Çerçevesi
RNF	Eğitim alanlarına göre öğrenme sonuçları
EBTB	Eğitim, Bilim ev Teknoloji Bakanlığı
B	Beceri
D	Ders
KRML	Ders başına öğrenme sonuçları
Pp	Plan-program
K	Konu
KBÖS	Konu başına Öğrenme Sonuçları
ÇG	Çalışma Grubu

İçerik

Karar	3
Bakanın konuşması	4
Kısaltmalar	5
I. GİRİŞ	9
Çekirdek Eğitim Müfredatın Önemi.....	10
Üniversite öncesi eğitim yapısı.....	10
Üniversite öncesi eğitimin hedefleri.....	11
Üniversite öncesi eğitimin ilkeleri.....	12
Çekirdek Eğitim Müfredat Yapısı.....	13
II. YÜKSEK ORTA EĞİTİME AİT ÇEKİRDEK EĞİTİM MÜFREDATI- X-XI SINIFLARI	15
1.Çekirdek Eğitim Müfredatı.....	16
2. Çekirdek Eğitim üfredatın Yapısı.....	18
3.Yüksek orta eğitimin özellikleri X, XI, XII sınıfları.....	18
4.Öğrenme yeterliliği.....	18
5. Müfredat düzeyleri.....	20
III. YÜKSEK ORTA EĞİTİME AİT MÜFREDAT ALANLARI	35
Müfredat alanları.....	36
Müfredat alanları - Diller ve İletişim.....	37
Müfredat alanları - Sanatlar.....	45
Müfredat alanları - Matematik.....	53
Müfredat alanları – Fen bilimleri.....	60
Müfredat alanları – Toplum ve çevre.....	68
Müfredat alanları – Sağlık ve refah.....	76
Müfredat alanları – Yaşam ve çalışma.....	83
IV. EĞİTİM PLAN VE PROGRAMLARI	91
1. Tanımlama.....	92
2.Üniversite öncesi genel eğitim planı (genel ders saatleri sayısı).....	92
3.Yüksek orta Eğitim Planı (EP).....	93
4. Eğitim planının hazırlık kriterleri.....	98
5. Eğitim planının uygulanması.....	99
6. Okulun özerkliği.....	99

V. ÜÇÜNCÜ SEVİYE EĞİTİME AİT SEÇMELİ EĞİTİM MÜFREDATI	103
1. Kavram	104
2. Amacı.....	104
3. İçerik ve uygulama.....	104
4. Seçmeli Eğitim Müfredatının hazırlık süreci	104
5. Seçmeli Dersler Müfredatının hazırlık süreci	104
6. Seçmeli derslerin süreci	105
7. Uygulanması	105
VI. GENEL METODOLOJİ - TALİMATLAR	107
1.Giriş	108
2. Tanımlama	108
3. Müfredat /öğretim alanlarında elde edilen başarılar ve öğrenme alanlarının sonuçları ile karşılıklı bağlantı	108
4.Merkezde öğrenci ile öğretme ile öğrenme ve içeriğ	109
5.Öğretim ve entegre (bütünleşme) bir yaklaşıma dayalı öğrenme	110
6.Öğretim ve yeterlik esasına dayalı öğrenme	110
7.Öğretim ve farklılaştırılmış öğrenme.....	112
8Müfredat dışındaki konular	112
VII. DEĞERLENDİRME – GENEL TALİMATLAR	115
1.Giriş.....	116
2.Değerlendirmenin amacı.....	116
3.Değerlendirmenin temel ilkeleri	116
4.İç değerlendirme.....	116
5.Dış değerlendirme	119
KAYNAK	133
ÇEKİRDEK EĞİTİM MÜFREDATLARIN HAZIRLANMASINA KATKI SUNANLAR:	135

I.

GİRİŞ

Çekirdek Eğitim Müferdatının önemi

Üniversite öncesi eğitim yapısı

Üniversite eğitimin hedefleri

Üniversite öncesi eğitim ilkeleri

Çekirdek Eğitim Müferdatı belgelerinin ortak konuları

Çekirdek Eğitim Müferdatının Yapısı

Çekirdek Eğitim Müferdatının Önemi

Çekirdek Eğitim Müfredatı, 2011 yılı Ağustos ayında EBTB tarafından kabul edilen Kosova Eğitim Müfredat Çerçevesi'nin, Kosova okullarında uygulanır olmasını sağlayan bir belgedir. Bu belgeyle, gerçek bilgiye ve usuller sayesinde, beceriler sayesinde, belli dönemlerde öğrencilerde gelişmesi gereken tavır, tutum ve değerler sayesinde ve erişimle uygulanabilirlik, denetim ve değerlendirme metodolojisi sayesinde ifade edilen yaşamın farklı alanlarında yeteneklik sonuçları belirlenir. Aynı zamanda bu belge, Müfredat alanları arasında zaman dağılımı ve öğrencinin yeterliliğinin geliştirilmesinde ilerlemeyi sağlayan aralarındaki bağda belirler.

Çekirdek Eğitim Müfredat Belgesinin destekledikleri:

- öğrenciler –onların kademeli gelişimine, yaşam boyu eğitim yeteneklerinin gelişimine ve yaşam zorluklarla karşı karşıya gelebilmek için hazırlanırken toplumla kolayca bütünleşmesi;
- öğretmenler– öğrencileri, çalışmaların başarılı planlanması ve gerçekleştirilmesi – sınıfta ve sınıf dışında eğitim faaliyetlerine, şu sorulara yanıt getirmeleri: Öğrenciler neden ve ne amaçla öğrenmelidir; Öğrenciler neleri, ne zaman, ne kadar ve nasıl öğrenmelidir ve öğrencilerin hangi başarıları, ne zaman ve nasıl değerlendirilmelidir – eğitim ve öğretim faaliyetlerinin uygulanması ile etkisi ve
- ebeveynleri – öğrenme sonuçları, eğitim müfredatı alanları ve onun düzeyleri sayesinde uyumlu olarak farklı yaşamın koşullarında sergiledikleri davranış, duygu ve tavırları esasınca belli dönemlerde çocuklarının yeterlilik başarılarını tam olarak izlemeleri.

Üniversite öncesi eğitimin yapısı

Kosova üniversite öncesi eğitimin resmi uygulamadaki düzeyleri, UNESCO tarafından tasarlanmış ve hazırlanmış olan uluslararası eğitimi sınıflandırma sistemi (UESS) ile uyumludur. Okul öncesi eğitimin ayrılmaz bir parçası olan okul öncesi sınıfın dâhil olduğu UESS 1 Çekirdek Eğitim Müfredatın yapısında farklar mevcuttur. Üniversite öncesi eğitimin tüm resmi düzeyleri, şu resmi alt düzeylere ayrılmıştır: - Belli hedefleri olan ve her düzeyin adlandırılmasına göre işlevi olan Müfredat Düzeyleri (Aşağıdaki tabelada gösterilen Eğitim Müfredatının her düzeyinin adlandırılmış şekline ve bu belgenin 2. Bölümüne bakınız).

Çekirdek Eğitim Müfredatları, aşağıdaki şekilde her üniversite öncesi remi eğitim düzeyi için hazırlanmıştır (tasarlanmıştır) :

- Erken çocukluk gelişimine yönelik Çekirdek Eğitim Müfredatı (doğumdan - 5 yaşına kadar);
- Okul öncesi sınıfları ve ilköğretim Çekirdek Eğitim Müfredatı;
- Alt orta eğitim Çekirdek Eğitim Müfredatı;
- Yüksek orta eğitim Çekirdek Eğitim Müfredatı (Liselere ait Çekirdek Eğitim Müfredatı ve mesleki okullara ait Çekirdek Eğitim Müfredatı).

Uluslararası EĞİTİMİ sınıflandırma sistemi – U E S S	Kosova’da üniversite öncesi resmi eğitim düzeyleri	Müfredat seviyeleri		Çekirdek Eğitim Müferdatı
U E S S 3	Yüksek orta Eğitimi (X-XII sınıfları)	XII Sınıfı	Müfredat Düzeyi 6: Konsolidasyon ve uzmanlaşma	Yüksek orta eğitimin X-XII sınıflarına ait Çekirdek Eğitim Müferdatı
		X-XI Sınıfları	Müfredat Düzeyi 5: Temel ve mesleki eğitimin genel gelişimi	
U E S S 2	Alt orta eğitim (VI-IX sınıfları)	VIII-IX Sınıfları	Müfredat Düzeyi 4: Güçlendirme ve yönelim	Alt orta eğitimin VI-IX sınıflarına ait Çekirdek Eğitim Müferdatı
		VI-VII Sınıfları	Müfredat Düzeyi 3: İleri gelişim ve yönelim	
U E S S 1	İlköğretim(I- V sınıfları)	İlköğretim III-V sınıfları	Müfredat Düzeyi 2: Güçlendirme ve gelişim	Okul öncesi sınıfı ve ilkokul I– V sınıflarına ait Çekirdek Eğitim Müferdatı
		İlköğretim I-II sınıfları	Müfredat Düzeyi 1 Temel edinim	
U E S S 0	Okul öncesi öğretim (eğitim)	Okul öncesi sınıfları		Okul öncesi eğitime ait Çekirdek Eğitim Müferdatı
		Yaş 0-5	Müfredat hazırlık seviyesi: Erken çocukluk eğitimi	

Her Çekirdek Eğitim Müferdatı, üniversite öncesi eğitimin genel hedefleri ile bağlantılıdır ve Kosova Müfredat Çerçevesinden kaynaklanan temel ilkelere saygı göstererek uygulanır.

Üniversite öncesi eğitimin hedefleri

Üniversite öncesinin her resmi seviyesinde öğrenciler, demokratik toplumun gereklerine uygun olarak bilgi, beceri, tavır ve değerlerini şu şekilde geliştirmelidir:

- kendi kimlik, ulusal, devlet ve kültürel mensubiyetlerini ilerleterek,
- genel kültürel ve vatandaşlık (yurttaşlık) değerleri teşvik ederek,
- kendine, başkalarına, topluma ve çevreye olan sorumluluklarını geliştirerek,
- farklı toplumsal ve kültürel gelişmeler bağlamında yaşamak ve çalışmak için yetişerek,
- girişimciliği ve teknolojiyi kullanma becerilerini geliştirerek,
- yaşam boyu öğrenme için eğitilmek.

Üniversite öncesi eğitim ilkeleri

Çekirdek Eğitim Müfredatının uygulanabilirliği, aşağıda belirtilen ilkelere dayanarak üniversite öncesi eğitimin tüm resmi (geçerli) seviyelerinin tutarlılığını ve kalıcılığını temin eder:

Eşit ulaşım sayesinde, buysa çocukların ve gençlerin kaliteli eğitime erişimini sağlar;

Yeterliliklerin geliştirilmesi sayesinde, farklı eğitim ve öğretim dönemlerde tüm öğrencilerin ilerleyici ve sürekli olarak edinmeleri beklenen öğrenme sonuçlarına yansır;

Öğretim ve bütünleşmiş (entegre) ve tutarlı öğrenme sayesinde, öğrencilerin bu konuda bilgi ve haberdar olması sayesinde insanoğlunun oluşturulmuş doğa ve dünya bağlantılarını ve bağımlılıklarını yansıtarak kusursuz (eksiksiz) öğrenmeyi teşvik eder;

Okul düzeyinde özerklik ve esneklik sayesinde, Çekirdek Eğitim Müfredatının ve yıllık eğitim planının hazırlıkları ve öğretme ve öğrenme metodolojisinin hazırlanmasına yansıyan seçmeli bölümün uygulanmasına yöneliktir;

Sorumluluk ve hesap verebilirlik sayesinde, Müfredatın gereklerini yerine getirmek ve eğitimin kalitesini yükseltmek doğrultusunda verilerin toplanması ve incelenmesi, sorunların ve çözümlerin belgelenmesi sayesinde Müfredat gereklerinin uygulanması için sürekli değerlendirme kültürünün oluşmasına – ilerleme peşinde olma becerisine yansır.

Çekirdek Eğitim Müfredatı belgelerinin ortak konuları

Çekirdek Eğitim Müfredatının tüm belgeleri, üniversite öncesi eğitimin ve yedi müfredat alanının hedefleri ile uyumlu olarak, altı temel yeterlik sistemi çerçevesinde yapılandırılmıştır. Tüm Çekirdek Eğitim Müfredatlarında mevcut olan yedi yeteneklik şunlardır:

- İletişim ve ifade yeterliliği;
- Düşünce yeterliliği;
- Öğrenme yeterliliği;
- Yaşam, çalışma ve çevre yeterliliği;
- Kişisel yeterliliği;
- Vatandaşlık (yurttaşlık) yetkinliği.

Oysa, tüm Çekirdek Eğitim Müfredatlarında bulunan müfredat alanları şunlardır:

- 1.Diller ve iletişim;
- 2.sanatlar;
- 3.Matematik;
- 4.Fen bilimleri;
- 5.Toplum ve çevre;
- 6.Sağlık ve refah;
- 7.Yaşam ve iş (çalışma).

Her eğitim derecesi için öğrenme sonuçları ve her alan için öğrenme sonuçları, her resmi eğitim düzeyi ve her müfredat seviyesinin yeterlilik ve müfredat alanlarını farklı kılar (bu belgenin II ve III bölümlerine bakınız).

Çekirdek Eğitim Müfredatın Yapısı

Çekirdek Eğitim Müfredatı şu yapıları içerir:

- Faaliyet alanını, ilgili eğitim sistemi resmi düzeyinin genel yapısı ve tanımlamasını;
- İlgili resmi düzeye ilişkin Müfredatın esas seviyelerinin faaliyet alanlarını;
- Müfredatın her seviyesinin sonuçlanmış olması durumunda, temel yeterliliğe ulaşmak için mecburi seviyeyi ifade eden Müfredatın temel derecesi kapsamındaki öğrenme sonuçlarını;
- Öğretim ve değerlendirme sürecinde müfredatın temel seviyesi kapsamındaki öğrenme sonuçları ne şekilde kullanılacaktır
 - Müfredatın belli bir derecesinden diğer bir derecesine geçebilmek için gerekli olan minimum gereksinimler dahil olmak üzere, eğitimin resmi düzeyleri süresinde ilerleme talepleri
 - Değerlendirme kriterleri ve biçimlerini
- Müfredatın temel derecelerinde Müfredat alanları ve onların faaliyetlerini
- Müfredatın her derecesi içerisinde, Müfredat alanları bünyesinde elde edilen öğrenme sonuçları
- Öğretim ve değerlendirme süreçlerinde öğrenme sonuçları ne şekilde kullanılır
 - Müfredatın temel bir derecesinden geçiş için minimum gereksinimlerin de dahil edildiği Müfredat alanlarında ilerleme talepleri
 - Değerlendirme kriterleri ve biçimleri
- Eğitim plan ve programı
- Müfredat kapsamı alanındaki konular ve onların faaliyet alanları
- Eğitim sürecinin örgütlenmesine yönelik yöntemler (metodolojiler)
- Öğrencilerin değerlendirilmesi
- Uygulamayla ilgili bakış açıları.

II.

YÜKSEK ORTA EĞİTİM ÇEKİRDEK MÜFREDATI (X – XI sınıfları)

Çekirdek Eğitim Müfredatı

Müfredat Yapısı

Yüksek orta eğitimin özellikleri, X – XII sınıfları

Öğrenme yetkinliği (yeterliliği)

Müfredat seviyeleri

Seviyelere göre öğrenme sonuçları

1. Çekirdek Eğitim Müfredatı

Yüksek orta eğitime (liseler ve mesleki okullara) ait Çekirdek Eğitim Müfredatı, Kosova eğitiminin üçüncü seviyesinde öğretme, öğrenme, metodoloji, değerlendirme ve diğer etkinliklerin başarısını (performansını) düzenleyen temel belgedir. Hükümleri EBTB tarafından ayarlanan bu belge, Kosova Cumhuriyeti'ndeki tüm eğitim - öğretim kurumları için zorunludur. Çekirdek Eğitim Müfredatı, Kosova Müfredat Çerçevesine dayanarak hazırlanmıştır.

Bu belge öğretmenler, öğrenciler, ebeveynler, okul müdürleri ve genel olarak tüm topluma yöneliktir.

Kosova Müfredat Çerçevesi'nde orta ve yüksek okullar aşağıdaki şekilde iki branşa ayrılarak biçimlendirilmiştir:

Genel lise: Liselerin biçimlendirilmesi

Orta ve yüksel eğitim düzeylerinde, üç çeşit lise mevcut olacaktır

- 1.Sosyal ve dil bilimleri lisesi
- 2.Fen bilimleri lisesi
- 3.İhtisas liseleri (sanatsal, matematiksel, dilsel, teknik v.s.)

Mesleki okullar

- 1.Tarım okulları
- 2.Teknik okulları (elektrik, makine, inşaat, grafik, trafik)
- 3.Tıp okulları
- 4.Ekonomi ve idari okulları
- 5.Kimya teknolojisi
- 6.Sanat okulları

Yetkiler, zorunlu eğitimin sonuna kadar ilerleyici sistemi ve sürekli olarak öğrencilerin neleri başarmaları gerektiğini ifade eden öğrencilerin genel başarı sonuçları sayesinde yansıtır. Yetkinlikler bilgi, beteri ve uygulanabilir dolayısıyla aktarılabilir tavırların bütünleştirici ve tutarlı bir sistemi içerir. Bu özellikler öğrencilere, dijital çağın getirdiği zorluklarla, birbiriyle bağımlı ilişkilerin hâkim sürdüğü bir dünyada bilgiye dayalı bir serbest piyasa ekonomisinin getirdiği zorlukları aşmaya yardımcı olur. Müfredat Çerçevesi ile öngörülen yetkinlikler, üniversite öncesi eğitimin genel hedeflerinden kaynaklanır ve üniversite öncesi eğitim sistemi süresinde ilerleyici ve kalıcı bir şekilde öğrencilerin erişmeleri gereken bilginin temel sonuçlarını (başarılarını) belirler. Kosova Cumhuriyeti'nde üniversite öncesi eğitim sistemi ile öngörülen temel yetkinlikler (yeterlilikler) şunlardır:

1. İletişim ve irade yetkinliği (yeterliliği)
2. Düşünce yetkinliği
3. Öğrenme yetkinliği
4. Yaşam, çalışma ve çevre hakkındaki yetkinliği
5. Kişisel yetkinlik
6. Vatandaşlık (yurttaşlık) yetkinliği.

Genel okullar (Liseler)

Müfredatın 5. derecesi ve Müfredatın 6. derecesinde, müfredat alanları şunlardır:

Fen bilimleri, belli konularda geliştirilir (fizik, kimya, biyoloji ve sadece Müfredatın 6. derecesinde astronomi). Bu bu düzeyde özel durumlarda coğrafya dersi fen bilimi olarak öğretilenektir.

Genel okullarda (liselerde) toplum ve çevre dersleri, şu özel dersler sayesinde öğretilir: tarih, coğrafya, vatandaşlık (yurttaşlık) eğitimi, sosyoloji, psikoloji, lojik ve felsefe. Dolayısıyla dengeli bir şekilde ilgili ve uygun becerilerin geliştirilmesine özellikle dikkat edilir.

Müfredatın 5. derecesi ve Müfredatın 6. derecesinde, bu alanın mesleki öğrenciler için sunduğu öğrenme deneyimleri, vatandaşlık (tematik yaklaşıma dayalı olarak vatandaşlık (yurttaşlık) eğitimi, tarih ve coğrafya eğitim yönleri dahil olmak üzere bütünleşmiş dersler sayesinde de temin edilir.

Müfredatın bu alanı üzerinden öğrenciler, demokratik toplumun sosyal yaşamının değerleri ve normları (kuralları) konusunda yakından bilgi sahibi olacaktır. Onlar sosyal fenomenlere (olaylara) aynı zamanda tarihsel, ekonomik, psikolojik ve kültürler arası bir açıdan da fırsatları yakalayabileceklerdir.

Mesleki okullar, % 10'luk fonunu mesleki eğitim ders saatlerini adayarak, seçmeli derslere ait bölümden yararlanacaktır. Bu fon Yaşam ve çalışma alanının % 50'si ile birlikte, mesleki eğitim zamanının % 60'ını oluşturacaktır. Dolayısıyla kalan zaman süresi, meslek süresince uygulanacak olan müfredatın diğer alanlara ayrılacaktır.

Mesleki okullarda müfredat alanları sayesinde eğitim boyunca Fen bilimleri ile Toplum ve çevre dersleri, belli mesleklerde uygulanması amacıyla bütünleşmiş (entegre) dersleri sayesinde gerçekleşir.

İletişim ve ifade yetkileri, düşünce yetkileri ve öğrenme yetkileri, enstrümantal (alet) özelliktedir: ki bunlar daha fazla özel, kamu ve mesleki yaşamda gerekli olan yetkinlikler olarak, belli koşullar ve içeriklerle bağlantılı olan diğer yetkinlikler için esası oluşturur.

Müfredat Alanları	Müfredat düzeyleri boyunca eğitim dersleri III Düzey (X – XII sınıfları)			
	5MD		6MD	
	X ve XI sınıfları (Genel Eğitim)	X ve XII sınıfları (Mesleki eğitim ve öğretim MEÖ)	XII sınıfı (Genel eğitim)	XII sınıfı (Mesleki eğitim ve öğretim – MEÇ)
Diller ve iletişim	Anadili İngiliz dili İkinci dil Diğer diller	Anadili İngiliz dili İkinci dil Diğer diller	Anadili İngiliz dili İkinci dil Diğer diller	Anadili İngiliz dili İkinci dil Diğer diller
Sanatlar	Görsel eğitim Müzik eğitimi	Uygulamalı eğitim	Uygulamalı eğitim Müzik eğitimi	Uygulamalı eğitim
Matematik	Matematik	Matematik	Matematik	Matematik
Fen bilimleri	Biyoloji Fizik Kimya	Fen bilimleri	Biyoloji Fizik Kimya Astronomi	Fen bilimleri
Yaşam ve çevre	Tarih Coğrafya Vatandaşlık eğitimi Sosyoloji Psikoloji Felsefe	Toplum ve çevre	Tarih Coğrafya Sosyoloji Psikoloji Felsefe	Toplum ve çevre
Sağlık ve refah	Sağlık ve refah Beden eğitimi	Sağlık ve refah Beden eğitimi	Sağlık ve refah Beden eğitimi	Sağlık ve refah Beden eğitimi

2. Çekirdek Eğitim Müfredatının Yapısı

Çekirdek Eğitim Müfredatının Lise eğitimi bölümünde detaylı olarak tanımlanan konular:

- Lise türü;
- Bu düzeyde öğrenme yetkinliği;
- Müfredat düzeyleri;
- Düzeylere göre öğrenme sonuçları;
- Müfredat alanları.

3. Yüksek orta eğitimin özellikleri, X, XI, XII sınıfları

Yüksek orta eğitim aşağıda belirtilen hedefleri dikkate alarak, daha geniş, daha derin ve daha özel bir öğrenme sürecine dayanmaktadır:

- Öğrencilerin ilerideki yönelimleri:
 - akademik çalışmalara yönelik,
 - mesleki uzmanlaşmaya doğru (üniversite dışında sı eğitim dahil olmak üzere) ve/veya kalifiyeli işçi olarak işgücü piyasasına dahil olması ve

-yaşam boyu öğrenme becerileri ile donanması ihtiyacı.

Bu düzeyde, genel okullarda (liselerde) olduğu gibi mesleki okullarda da, bilgi edinme süreci ve becerileri, değerleri ve tavırlarını geliştirerek, kendi hayatları adına sorumluluk almak, toplumsal (sosyal) gelişmelere aktif ve yetkili vatandaş olarak katılmak ve iş piyasasına başarıyla katılmak için gençlerin ihtiyaçlarına dayanır. Dolayısıyla öğrenciler zihinsel, duygusal ve fiziksel açıdan olası gelişme, bilgi edinmek konularında daha da zorlu bir süreçten geçmesi gerekir.

4. Öğrenme yetkinlikleri

Yetkiler, zorunlu eğitimin sonuna kadar ilerleyici sistemi ve sürekli olarak öğrencilerin neleri başarmaları gerektiğini ifade eden öğrencilerin genel başarı sonuçları sayesinde yansıtır. Yetkiler bilgilerin, becerilerin ve tavırların uygulanabilir dolayısıyla aktarılabilir tavırların bütünleştirici ve tutarlı bir sistemini içerir. Bu özellikler öğrencilere, dijital çağın getirdiği zorluklarla, birbiriyle bağlantılı ilişkilerin hakim olduğu bir dünyada bilgiye dayalı bir serbest piyasa ekonomisinin getirdiği zorluklarla mücadele etmelerine yardımcı olur. Müfredat Çerçevesi ile öngörülen yetkinlikler, üniversite öncesi eğitimin genel hedeflerinden kaynaklanır ve üniversite öncesi eğitim sistemi süresinde ilerleyici ve kalıcı bir şekilde öğrencilerin ulaşmaları gereken bilginin temel sonuçlarını (başarılarını) belirler. Kosova Cumhuriyeti'nde üniversite öncesi eğitim sistemi ile öngörülen temel yetkinlikler (yeterlikler) şunlardır:

1. İletişim ve irade yetkinliği (yeterliliği)
2. Düşünce yetkinliği
3. Öğrenme yetkinliği
4. Yaşam, çalışma ve çevre hakkındaki yetkinliği
5. Kişisel yetkinlik
6. Vatandaşlık (yurttaşlık) yetkinliği.

İletişim ve ifade yetkileri, düşünce yetkileri ve öğrenme yetkileri, enstrümantal özelliktedir: ki bunlar daha fazla özel, kamu ve mesleki yaşamda gerekli olan yetkiler olarak, belli koşullar ve içeriklerle bağlantılı olan diğer yetkinlikler için esası oluşturur.

İletişim ve irade yeterliliği (“Etkili iletişim uzmanı”)

Öğrencilerin ve gençlerin, kişilik (şahsiyet) sahibi olarak gelişmeleri, bilgi sahibi olmaları ve toplumda aktif rol almaları için onlara yönelik mesajları anlamaları ve diller, semboller, işaretler, şifreler ve sanatsal alıştırmalar sayesinde uygun şekilde kendilerini ifade etmeleri çok önemlidir. Etkili bir şekilde iletişimde bulunmak için öğrenciler, iletişim ve irade tarzlarını ve olanaklarını (fırsatları) bağımsız, eleştirisel ve yaratıcı bir şekilde kullanmaya teşvik edilir.

Düşünce Yetkileri (“Yaratıcı düşünür”)

Bağımsız, etkin ve sorumlu bir şekilde bilgiye erişmek ve onu etkin duruma getirmek için öğrenmek, karar vermek ve belli faaliyetlerin (girişimlerin) etkisi ve sonuçları bakımından bilinçli olarak sorunları çözmek için önemi büyüktür. Bilgiye dayalı olan bugünün sosyal ve ekonomik zorlukları dikkate alınarak, bilginin yönetilmesi, XXI yüzyılın önemli yetkinlik haline gelmiştir. Bununla birlikte, belli bilgileri / bilgi kaynaklarını belirlemek ve onlara erişmek becerisine sahip olmakla birlikte öğrenciler bilgiye eleştirisel, yaratıcı ve etkiel bir şekilde erişmek için kapasitelerini de geliştirmeleri gerekir.

Yaşam boyu öğrenme yetkinlikleri (“Başarılı öğrenci”)

Güncel toplumsal gelişme eğilimlerin hüküm sürdüğü koşullarda bilimde ve ekonomide, tüm gerekli bilgilerin, becerilerin ve yeterliliklerin, eğitim yoluyla sağlanması ısrar edilemez. Öyle ki okuldan yaşam boyu bir eğitim süreci boyunca öğrencinin eğitilmesi ve hazırlanması için sağlam temelleri yaratması beklenir. “Başarılı bir öğrenci” yetiştirmesi için okul, çocukların / gençlerin öğrenmek ve öğrenme yetkinliğini geliştirmeye yönelik ,sürekli olarak doğal merakını artırmakta kararlıdır. Okul aynı zamanda, etili öğretim stilleri ve stratejiler hakkında bilinçlendirilmelidir.

Yaşam, çalışma ve çevre yetkinlikleri (“Üretken katılımcı”)

Okullar öğrencileri, devletlerin karşılıklı olarak çok bağımlı bir dünyada yaşamaları ve çalışmaları ve rekabetçi bir küresel ekonomi koşullarıyla mücadele etmesi için hazırlamalıdır. XXI yüzyılda yaşamak ve çalışmak, öngörülmeeyen koşullar ve zorluklarla başa çıkabilmek için yetkinlikleri gerektirir ve aynı zamanda kişisel gelişim ve toplumun ve çevrenin geliştirilmesi ve ilerletilmesi için sunulan fırsatlardan yararlanmak için kapasiteye sahip olmayı gerektiriyor.

Bu yetkinliklerin geliştirilmesi için okullar, yerel ve küresel toplumun ekonomik, siyasi ve kültürel olayları arasındaki bağımlılığını tam olarak algılamaları konusunda desteklemektedir. Okul öğrencileri, hedeflerine ulaşmaları için geleceğe odaklanmalarını desteklerken, girişimci ve sürekli motivasyonu barındıran olan biri olarak yetiştirir. Aynı zamanda okul, çevreyi koruması, bu konuda sorumluluk sahibi olması ve çevrenin iyileştirilmesi konusunda her birinin bilinçlendirilmesiyle birlikte, öğrencinin çevreyle ilgili endişeleriyle karşı karşıya gelmekle de meşguldür.

Kişisel yetkinlik (“Sağlıklı bireyler”)

Okullar öğrencileri aile, sosyal ve çalışma hayatına etkili ve yapıcı bir şekilde katılmaları için hazırlar. Bu bağlamda öğrenciler, kendi çıkarları doğrultusunda bilçlenmeleri ve özgüven sahibi olmaları, aynı zamanda davranışlarında şeffaf ve başkalarına da güvenmeleri açısından teşvik edilirler.

Yurttaşlık yetkinliği (“Sorumlu vatandaş”)

Birlikte yaşamayı öğrenme, bugünün ve yarınların temel sorunu olarak kabul edilmektedir. Bu yetkinlik öğrencilerin, dar ve geniş rekabet koşullarını dikkate alarak, sorumlu bir vatandaş olarak hareket etmelerini sağlar.

5. Müfredat düzeyleri

Kosova Cumhuriyeti Üniversite Öncesi Eğitimin Müfredat Çerçevesi, öğrencilerin sosyo – psikolojik gelişimiyle ilgili ortak özellikleri açısından Müfredat düzeylerinin yapısını (oluşumunu) tanımlar.

Müfredat düzeylerin ortak yönleri şunlardır:

- Ulaşılmaması gereken yetkinlikler
- İlerleme gereksinimleri
- Eğitim sürecini örgütlenme mekanizması
- Değerlendirme kriterleri

5.1 Yüksek orta eğitime ait Müfredat düzeyleri

Müfredat Çerçevesi, çocuğun gelişmesi ve Müfredat talepleri bakımından ortak özelliklerin geçerli olduğu dönemleri temsil eden Müfredat düzeylerine göre yapılandırılmıştır. Bunlar, hakim olunması gereken öğrenmenin ilerlemesiyle ilgili talepler, eğitim deneyimlerinin örgütlenmesi, değerlendirmeye ulaşım ve değerlendirme kriterleri ve bu hedeflere ulaşmaktan sorumlu kurum gibi temel yetkinliklerini belirlemede ana noktalar. Üçüncü dereceye ait Çekirdek Eğitim Müfredatı iki düzeyden oluşmaktadır: beşinci derece (X sınıf ve XI sınıf), altıncı düzey (XII sınıf).

Müfredatın 5. düzeyi – Genel eğitim ve mesleki eğitim

Bu düzey X ve XI sınıfları kapsar. Bu düzeyin hedefi, yüksek eğitim ve / veya iş piyasasına (işgücüne) katılabilmesi için akademik hazırlık anlamında daha geniş çapta öğrenme ve daha üst düzey uzmanlığa sahip olması için öğrencileri ileri görevlerle yüzeştirmektir.

Öğrenciler şu konularda onlara fırsat yaratan zorluklarla yüzleşir:

- Öz güvenin geliştirilmesi;
- Mevcut olan farklı verilere eleştirel erişerek farklı kaynakları kullanma beceriyi harekete geçirerek daha geniş çapta eğitim almak ve daha da uzmanlaşmak;
- Kariyer yapmak ve kişisel, profesyonel ve kamuya katılım yaşamı için öğrenme ve hazırlanmak için daha büyük başarıların edinilmesi amacıyla bağlılık ve tutarlılık hevesinin geliştirilmesi;
- Kendi hayatları için sorumluluk almaya, sorumlu ve yetkin bir vatandaş olarak toplumsal hayata aktif olarak katılmak ve iç piyasasında (işgücünde) başarıyla yarışabilmek için hazırlanmak;
- Yerel ve küresel ekonomik değişikliklerle başa çıkmak ve kişisel ve profesyonel (mesleki) yaşamın farklı koşullarındaki sorunlara çözüm bulma yollarını öğrenmek yaşam ve çalışma için yetenekli olmak ve gerekli kapasiteye sahip olan bir birey ve toplumun bir üyesi olarak gelişmek;
- Hayatları boyunca bilgilendirilmiş olmakla birlikte, çağdaş toplumun sunduğu fırsatları kullanmak ve farklı durumlarda sorumluluk analizi ile faaliyette bulunmaları ve karar vermekte bağımsız yaşamaları ve zorluklarla başa çıkabilmeleri için hayata hazırlanmak.

Müfredatın 6. düzeyi – Konsolidasyon ve uzmanlaşma

Bu düzey XII sınıfı kapsar. Bu ergenlikten olgunluk aşamasına geçiş safhasıdır. Bu dönem içerisinde öğrenciler, zorunlu genel eğitimini pekiştirmek ve hayatlarının yeni safhası ve yüksek eğitim safhasının gerekçeleri açısından hazırlanmaları gerekir.

Orta okulların programları sayesinde öğrenciler, becerikli bir işçi olarak iç piyasasına (işgücüne) katılmaya hazır olacaktır.

Öğrenciler şu zorluklarla mücadelede kendilerini sergileyecektir:

- Gerekli kaynakların belirlenmesi ve farklı kritik verilere erişmek için becerilerini açıklayarak tanıtmak (kanıtlamak);
- Bağımsız karar alma yeteneğini sergilemek ve çözümler ve kişisel tercihleri ve eylemleri konusunda sorumluluk almaktaki yeteneğini sergilemek (kanıtlamak);
- Öğrenmek, ileri etüt ve eğitim ve / veya mesleki gelişim için sürekli etkin olmak için kendilerinin üstlenmeye hazır olduklarını sergilemek;
- Girişimcilik fikrinin geliştirilmesinde yardımcı olan örneklerin ve yeniliklerin araştırılması sayesinde

kariyerin planlanmasına yönelik stratejileri geliştirmek ve teşvik etmek amacıyla becerileri sergileyerek (tanıtmak);

- Gelecekte kariyer fırsatları için aktarılabilecek becerilerin geliştirilmesinin önemini gaz önünde bulundurarak, çalışmaların daha geniş bir yelpazesinin araştırılması sayesinde, kariyer kavramının değiştirilmesi için becerileri sergilemek (tanıtmak);
- Çalışma ve karar verme tutumları ve ihtiyaçlarının sürekli olarak değişeceğini dikkate alarak, ortaokul (lise) sonrası kalifiye fırsatlarının araştırılması sayesinde kişisel kariyerin planlanması sürecinde sorumluluğu üstlenmek.

Üçüncü düzey eğitim yapısına ait tabela

Uluslararası Eğitimi Sınıflandırma Sistemi	Resmi eğitim sisteminin seviyeleri	Müfredat Düzeyleri	Sınıflar	Yaş
UESS 3	Yüksek orta eğitimi (X-XII sınıfları)	Müfredatın 6. düzeyi: Konsolidasyon ve uzmanlaşma	XII	17
		Müfredatın 5. düzeyi Genel ve temel mesleki gelişim	XI	16
			X	15

Üçüncü derecenin sonuna kadar (X, XI ve XII sınıfları) öğrencilerin, dereceler ve seviyeler bağlamında Öğrenme Sonuçlarına (ÖS) dayanan yetkilere hakim olmaları beklenir.

6. Düzeylere göre öğrenme sonuçları (DBÖS)

Dereceler bağlamında öğrenme sonuçları, öğrencinin neleri bilmesi, nelere inanması, nasıl değerlendirmesi gerektiğini tanımlar ve Müfredatın belli bir düzeyinin sonunda yapması gerekenleri yapabilmek için hazır olmasını belirtir. Sonuçlar bir sürü Alanları kapar, örneğin: bilgi, anlayış, tavırlar ve değerler. Edinilen bilgi sonuçları, Müfredatın belli bir derecesini sona ermesi durumunda tüm öğrenciler tarafından eriştikleri kazanımları yansıtır, ancak belli bir düzey boyunca öğrencilerin bütün öğrendiklerini ya da öğrenmeleri gerekenleri yansıtmaz. Bunlar, Müfredatın belli bir derece veya seviyesinin sona ermesi durumunda temel yetkinliklerle ilgili esas başarıları yansıtır. Derece başına öğrenme sonuçları, Müfredat Çerçevesi ile saptanmış olan temel yetkinliklerin geliştirilmesi amacıyla Müfredat alanlarının daha fazla entegrasyonunu (bütünleşmeyi) teşvik eder. Bu sonuçlar, Müfredatın her düzeyi veya seviyesinin sonunda öğrencilerin somut, ölçülebilir başarıları ile ilgili öğretmenlerin, eğitim yetkililerinin, ebeveynlerin ve toplumun beklentilerini yansıtır. Öğrenme sonuçları, belli bir dereceden diğer bir dereceye geçiş koşulunu oluşturur.

Müfredatın 5. Düzeyinin sonuna kadar (X ve XI sınıfları) öğrencilerin DÖS’nde belirtilen yetkinlikleri öğrenerek, buna hâkim olmaları ve aşağıda belirtilen şekilde başarıların kaydedildiği seviyelere ulaşmaları beklenmektedir:

No.	5 Düzeye yönelik Öğrenme sonuçları ve Temel Yetkinlikler	Öğrencinin BAŞARILARIN I Seviyesi					Öğrencilere destek türleri			
		1	2	3	4	5	İyileştirici destekçi	Yöntemler	Yetenekli olanlara destek	Yöntemler
I	İletişim ve ifade yetkinliği –Etkili iletişimci									
1.	200 sözden ibaret bir malzemede (tanıtımda) belli bir konu hakkında belli bir iletişim şekli sayesiyle ifadede bulunur ve malzemede (tanıtımda) gündeme alınan ana konuları özetler.									
2.	3 – 5 paragraftan oluşan ana dilinde yazılmış bir metni akıcı okur, metin, yazılan stil hakkında sorulan soruları yanıtlar, yazının hedefini ve paragraflar arasındaki bağlantıları açıklar.									
3.	10 dakikayı geçmememsi şartıyla ana dilinde veya İngilizce olarak yürürtülen bir tartışma süresinde grup içinde yapıcı olarak tartışır, dolayısıyla herhangi bir öğrenme alanı ya da günlük yaşamdan belli bir konuda geri bildirimli bilgileri ortaya atar ve alır.									
4.	E- mail (elektronik posta), resmi mektup ve gayri remi mektup gibi farklı bağlamlarda ve yazma biçimleri saysiyle ana dili üzerine yazın dili standartlarına uygun yazılım yapısını ve kurallarını kullanır.									
5.	Bir kaç paragraftan oluşan bilinen bir metni ana dili üzerine ya da ana dili dışında olan herhangi bir dil üzerine akıcı bir şekilde okur, söz konusu dilini ana dili ile kıyaslayarak tümce yapıları arasındaki birkaç benzerliğini örneklerle anlatır.									
6.	Ana dili, İngilizce veya diğer bir yabancı dil üzerinden yazılım yapısı ve yazım kurallarına uygun diğer elementlerle birlikte üç – beş paragraftan oluşan günlük yaşamdan alınan bir konu hakkında bir metin yazar, bundan sonra doğru bir telaffuz ile başkaları önünde bunun tanıtımını yapar.									
7.	Belli bir denemenin oluşum kompozisyonu ve yazılım aşamalarına saygı göstererek belli bir sanatsal parçasının (şiir, düzyazı, müzik parçası, sanat parçası, dans v.s.) estetik değerleri hakkında en çok iki sayfadan oluşan bir deneme yazar.									
8.	Bilişim teknoloji ve diğer teknolojileri etkin bir şekilde kullanarak belli bir konu hakkında bireysel ya da belli bir grup tarafından hazırlanmış olan farklı öğrenme alanlarından bir sanatsal, insani, deneyici ve benzeri projenin tanıtımını yapar.									
9.	Yeni bilgi edinme ve okul ödevlerini yerine getirme öğrenimi dahil olmak üzere günlük yaşamda başkalarıyla iletişim ve etkileşim süresinde etkin bir şekilde TİK’I kullanır.									

II Düşünme yetkileri – Yaratıcı Düşünür

1.	Çeşitli ifade biçimleri sayesinde, farklı öğrenim alanları veya belli bir konuda bilgileri toplama, seçme ve sınıflandırma şekillerinin tanıtımını yapar, ilgili konu ile ilgili güncel gelişmelerle ilgili kanıtları ortaya atar (mesela bilim, kültür, sanat, spor, sağlık, toplum, çevre gibi alanlardan konular).								
2.	Aynı konuyu kullanmak adına, en az üç farklı bilgi kaynakları karşılaştırır, onların tamlığını kanıtlar, koşulları belirler, önceki belirlenmiş kriterlere dayanarak benzerliklerini ve farklılıkları bulur, enformatik teknolojisini kullanarak farklı ifade şekli ile diğerlerinden önce en önemli olayların tanıtımını yapar.								
3.	Metin üzerinden bir ödev hazırlar ya da ön bilgilere dayanarak matematiksel ya da bilimsel bir çözümü gerektiren bir mesajı içeren günlük yaşamdan bir mantıksal durumu oluşturur, diğerlerinden önce sorunun çözülmesi ile ilgili yöntemi / prosedürü tanıtır.								
4.	Küçük adımlarla ayırıştırarak belli bir öğretim alanından belli bir konuda verilen problem çözme modelini oluşturur (sınıfta veya sınıf dışında) ve farklı ifade şekillerini kullanarak problem çözmenin takip edilmesi gereken adımlar hakkında gerekli açıklamalarda bulunur.								
5.	Belli bir faaliyet için planlanan bütçe maliyetini tam olarak hesaplar (mesela okul gezileri, okul günü kutlaması, bir bilgi yarışması, TV için bir eğitim programı v.s.), bunu ise matematiksel akıl yürütme yöntemi sayesinde sınıf önünde şifai ve yazılı olarak tanıtır.								
6.	Bilinen formülleri uygulayarak veya belli prosedürleri kullanarak bulunmuş olabilen belirli bir sorunun doğruluğunu değerlendirir (mesela matematik, bilimler, toplum, çevre v.s.) ve verilen denmenin doğruluğu konusunda sonuç çıkarır.								
7.	Okulun laboratuvarı veya atölyede ya da herhangi bir diğer yerde gerçekleşmiş olan herhangi bir öğretim alanından (mesela bilimler, teknoloji v.s.) belli bir konu hakkında deneysel ödevin işleminin sonuçlarını başarıyla tanıtır, deneysel çalışmaların sonuçlarını teorik kurallarla bağlantılı olan delilleri ortaya atar.								
8.	Belli bir öğretim alandan iki ve üç boyutlu görüntülü bir sanat eserini oluşturur ve yaşlıları önünde bu eserin oluşması için takip edilen adımları açıklar.								
9.	Öğrencilerle /yaşıtlarıyla, farklı öğretim alanlarından alınan konularla ilgili öğrenciler tarafından enteraktif (etkileşimli) şekilde kullanması için bir internet sayfası oluşturur, kurallara uygun şekilde bu sayfaya bakar ve bilgileri sorumlu bir şekilde kullanmaları için yaşlılarına teşvik edici bir modeli temsil eder.								
10.	Kendi hayatı için önemli olan bir karar almak veya toplumu ilgilendiren bir sorunun çözümü konusunda bir durumun benzetimini yapar (simule eder), bu kararın sonuçlarını, sorumlu bir şekilde bağlantısını yapar, belli bir süre içerisinde yaşlıları ile uzun tartışarak tanıtım sunar, bu tecrübeye (deneyime) dayanarak, kendisi, okulu ve daha geniş çapta yararlı olacak kararları alır ve girişimlerde bulunur.								

III	Öğrenme yetkileri – Başarılı Öğrenci								
1.	Herhangi bir görev veya faaliyeti yerine getirmek ve herhangi bir öğretim alanında yeni bilgileri öğrenme süresinde farklı talepleri karşılama için günlük yaşamda okuryazarlık, matematik işlevsel becerilerini sergiler.								
2.	Günlük yaşamın çeşitli durumları çözerken veya herhangi bir öğretim alanında herhangi bir ödevi, faaliyeti yerine getirirken edinilmiş olan deneyimi etkili bir şekilde kullanır, bu konuyu tartışır ve yeni bilgileri edinirken ön deneyimleri kullanmak için daha pratik yollarını diğerlerle bu deneyimleri paylaşır.								
3.	Soru sorar ve belli bir konuda herhangi bir problem veya görevi çözmek için yapılandırılmış düşünceleri ortaya atar, belli bir konu veya problem üzerine öğrenmenin yönlerini belirleyen en az iki eylemin özetini yapar.								
4.	Günlük yaşamdan belli bir öğretim problemi veya duruma çözüm üretir. Sunulan bir planlama esası üzerine ve edinilen sonuç esası üzerine, planlamanın tamlığını doğrular ve öğretim süresince diğer durumlarda ve bağlamlarda izlenen stratejinin ne şekilde uygulanacağını örneklerle anlatır.								
5.	Belli bir öğretim alanında kendi ilerleme süreci öz değerlendirmek amacıyla en az 900 sözden ibaret olan kişisel dosyanın (portföyün) özetini başarıyla hazırlar, kendi ilerleme düzeyini kanıtlayan ve ilerlemeyi daha da geliştirmek için gerekli olan bazı ihtiyaçları özetler.								
6.	Belli bir problemi veya belli bir ödevi çözmek için malzeme toplamak amacıyla enformatik teknolojiyi ve diğer enformatik kaynaklarını bağımsız ve etkili bir şekilde kullanır, bunları daha geç inceler, sınıflandırır ve iletişim teknolojisi ya da diğer bir ifade şekli sayesinde başkaları önünde tanıtır.								
7.	Belli bir alanda öğrenme güçlüklerini aşmak için tavsiye ve enformasyonları uygun bir şekilde araştırır ve kullanır ve daha geç edinilen sonuçların tanıtımını yapar.								
8.	Beklenen sonuçlar hakkında kanıtlayıcı düşüncelerini (taslak, grafik, çizim, yazı, sanat eseri gibi şeklinde) ortaya atarak belli faaliyetin (eylemin) geliştirilmesi yöntemleri hakkında başkaları önünde kişisel fikirlerini ortaya atar.								
9.	Belli bir eylemi, faaliyeti ödevi gerçekleştirmek veya kendisinden beklenen problemi çözmek için belli bir bilgi kaynağında sunulmuş yönergeleri bağımsız bir şekilde kullanır, kendi performansını (başarımını) ve ilk hedeflerine odaklanarak edinilen sonuçları değerlendirir (mesela kitapta, dergide, ansiklopedi, internet, harita, grafik, taslak, müzik eseri, senaryo v.s.)								
IV	Yaşam, çalışma ve ortam tekinliği – Üretken destekçi								
1.	Talep edilen yönergelere göre ve gerekli biçimde kişisel biyografisini (CV) hazırlar ve belli bir eylem veya belli bir projede etkinlikleri bağlamında olanaklar (fırsatlar), kişisel beceriler ve kalite boyutuna vurgu yaparak başkaları önünde yazılı ya da sözlü veya yazılı olarak kendini tanıtır.								

2.	Belli bir alan veya konu hakkında vatandaşları bilgilendirme kampanyasına katılır ve onu yönetir, bunu hazırlarken ilerici bir fikir veya olumlu örneklerle dayanır, bu olayın genel hedefleri ve beklenen sonuçlarına vurgu yaparak hazırlıkları sınıf önünde takdim eder (mesela doğal ve sosyal çevrenin korunması veya sağlıklı yaşam yöntemleri ve benzeri konularda bilgilendirme kampanyası).								
3.	İleri eğitimin başarılı seçilmesi veya mesleki (profesyonel) hazırlık ve sahip olduğu bilgileri ve becerilerini başarılı bir şekilde kullanarak kariyer danışmanlığı için mevcut ilgili fırsatları (olanakları) inceler (araştırır) ve kullanır.								
4.	Özel öğretim ödevlerinin yerine getirilmesi veya yaşam, çalışma ve çevreye katkı sunan herhangi bir araştırmanın gerçekleştirilmesi konusunda takım olarak kendisinden katkı sunması istenilen durumlarda takım olarak çalışmalar sırasında örgütsel becerilerini takdim eder (mesela: bitkilerin ve hayvanların biyolojik çeşitliklerine zarar veren nedenleri araştırma, bitki ve hayvan türlerinin korunması ile ilgili önerilerin verilmesi ve bunun başkaları önünde takdim edilmesi v.s. konularda bir takım çalışmaların örgütlenmesi v.s.								
5.	Okulda veya toplulukta herhangi bir faaliyeti (mesela: belli bir fuar, konferans v.s.) örgütleyen bir çalışma grubuna katılır veya yönetir, bu etkinlikte ise öğrencilerin veya okulun ya da topluluğun başarılarının takdim edildiği bir ortamdır, aynı zamanda, beklenen sonuçlarla kıyaslama yaparak, elde edilen başarıları, seyircilerin katılımını ve yapılan tanıtım şeklini değerlendirerek bir rapor hazırlar.								
6.	Okul içinde veya okul dışında eğitici nitelikte olan belli bir etkinliğin (faaliyetin) örgütlenmesine yönelik bir proje hazırlar (bireysel veya grup içerisinde), bu projede belli hedeflere ulaşmak için olanak sağlayan insani veya maddi kaynaklar belirlenir ve değerlendirilir.								
7.	Şanslar / riskler üzerine yapılan analizlere dayanarak, yaşadığı ortamda işletmenin geliştirilmesine yönelik bir plan hazırlar (bireysel ya da grup halinde), uygulanacak olan planın, ekonomik kalkınma ve vatandaşların refahına olan etkisini kanıtlayacak örnekleri ortaya atarak, başkaları önünde bu planın tanıtımını yapar.								
8.	Çevrenin durumunu analiz eder (derste, okulda, toplulukta veya daha geniş çapta), kirliliğin sonuçlarını analiz eder, en hassas (duyarlı) durumun doğru bir şekilde denetlenmesi ve yönetilmesine yönelik alternatifleri (seçenekleri) önerir ve somut çözüm getiren etkinlikleri başlatır.								
9.	Sınıf, okul, topluluk ve daha geniş çapta (mesela: bilgi yarışmaları, spor yarışmaları, kültürel faaliyetler, müzik gösterileri v.s.) düzenlenen etkinliklere katılır, elde edilen sonuçlar (başarılar), örgütlenme süreci hakkında başkalarıyla tartışır ve bu etkinliklere katılımın nasıl daha artırılması ve bu etkinliklerin örgütlenme sürecinin ne şekilde iyileştirilmesi gibi konularla ilgili farklı ifade şekilleri sayesinde kanıtları ortaya atar.								
v	Bireysel yetkinlik – Sağlıklı birey								
1.	Güçlü ve zayıf kişisel yönlerini inceler (analizini yapar), dolayısıyla sahip olduğu kişisel avantajları konusunda kişisel gelişmeyi hangi yollarla desteklemeyi amaçladığını belirleyerek ve kişisel zayıflıklarını düzeltmek için kullanacağı önlemleri belirler.								
2.	Aktif olarak oyunlara, spor yarışlarına veya diğer kültürel faaliyetlere (etkinliklere) katılır ve yapıcı bir şekilde kendi duygularını yapıcı bir şekilde yönetir.								

3.	Sağlık, sosyal, ekonomik ve diğer sorunları olan yaşlılarına ve topluluğun diğer üyelerine yardım sunmak amacıyla topluluk temsilcileri ile işbirliğinde bulunan bir gruba katılır veya yönetir, bundan sonra kişisel deneyimleri hakkında, sözlü veya yazılı olarak rapor sunar.								
4.	Başkaları önünde örneklerle, kendi kültürünü, değerlerini, inançlarını ve yaşadığı ortamda ve daha geniş çapta başkalarının da kültürlerini koruma ve geliştirme yöntemlerini yansıtan davranış modellerini / uygulamaları örneklerle açıklar.								
5.	Okulda ve toplumda önyargıları ve stereotipileri önlemeye ve kalıcı sosyal (toplumsal) değerlerin teşvik etmeye yönelik faaliyetleri (etkinlikleri) başlatır, bunları, ünlü kişilerin yaşadıkları olumlu örneklerle gösterir.								
6.	Sınıfta, okulda veya toplumda kişiler arasında çatışmaları teşvik eden iletişim, davranış ve tavırları değerlendirir, dolayısıyla bu durumun ortaya çıkmasına neden olmuş faktörlere vurgu yaparak, kişiler arasındaki çatışmaların yapıcı bir şekilde yönetim ve çözüme bağlanması ile ilgili örnekler verir.								
7.	Belli bir çatışma süresinde kendi ve iş arkadaşlarının davranışlarını inceler, bu arada benzeri olaylar süresinde bu durumların önlenmesi veya bunları aşmak için alternatifler (secenekler) önerir.								
8.	Günlük yaşamda çeşitli risklerden (mesela: sigara kullanımından, alkol, uyuşturucu, erken cinsel ilişkiler, yanlış beslenme Seçmelileri, güneşe aşırı maruz kalma v.s.)etkilenebilecek sağlık ve refahın korunması ile ilgili bilgilere ve doğru deneyimlere dayanan çözüm üretir.								
9.	Günlük yaşamda, sağlıklı beslenme yöntemlerini, doktor tarafından tavsiye edilen terhisler, doğru ve düzenli egzersizleri uygulayarak veya günlük yaşam boyunca karşılanılabilecek tehlikeli durumlara uygun bir şekilde yanıt vererek bağımsız ve sorumlu bir şekilde hareket eder.								
VI	Yurttaşlık Yetkinliği – Sorumlu vatandaş								
1.	Evde, sınıfta, okulda, toplumda farklı durumlarda kişinin (bireyin) haklarını, görevlerini ve sorumluluklarını açıklar, birbirleriyle çatışmalara girdikleri durumlar arasındaki farkları açıklar ve bu çatışmaların çözülmesi için alternatifleri sunar.								
2.	Yerel ve daha geniş çapta kendi toplumsal ortamının işlevliliği ile ilgili yöntemi farklı ifade şekliyle açıklar, örgütsel yapısı, faaliyet (eylem) kuralları, beklentilerin yayınlanması, vatandaşlarla işbirliğinde bulunmak gibi yöntemlerle onun işlevliliğinin ne şekilde iyileştirilebileceği konusunda örnekler verir.								
3.	Demokratik katılımdan örnekler verir ve çeşitli düzeylerde mesela- ailede, okulda, toplulukta, yerel ve devlet düzeyinde) demokratik karar alma sürecine vatandaşların katılımı hakkında farklı tartışma şekillerini yönetir. Tartışmalar sırasında başkalarının soru ve yorumlarına hoşgörüyle ve saygıyla yanar.								
4.	Cinsiyet eşitliğinin ve kültürel çeşitliliğin teşvik edilmesi veya çeşitli düzeylerde yoksullukla mücadele ve faaliyetlerin destek alması için kendisinin alacağı sorumlulukları vurgulayarak, marjinalleşmeyle mücadele gibi günlük yaşamda insan değerleri ve ilkelerinin teşvik edilmesi yönünde okulda ve toplulukta örgütlenen faaliyetlere (etkinliklere) katılır.								

5.	Doğal çevreyi koruma ve sınıfta, okulda ve toplulukta gibi günlük yaşamda insan tarafından oluşan çevrenin korunması konusunda somut örnekler sunar, tüm vatandaşların, bu sürece ne şekilde katkı sunabileceğine dair alternatifler (seçenekler) sunar.									
6.	Yaşadığı topluluk içinde (sınıfta, okulda, semte ve daha geniş çapta) farklılıklara karşı tolerans, saygı ve açık tavrı ifade eden farklı faaliyetleri tanıtır ve başkaları ile yapılan bir tartışmada bunları açıklar.									
7.	Başkalarıyla tartışır veya diğer bir ifade şekliyle halkla ilişkiler, sosyal, tarihsel, doğal konularda kişisel ilgi gösterir ve belli bir alanda topluluk içinde ve daha geniş çapta herhangi bir sorunu çözmek için önerilerde bulunur.									
8.	Çatışmaların çözülmesi için kontrol listesi ve diğer enstrümanları ve farklı teknikleri kullanarak zamanında ve belli düzeyde belli bir anlaşmazlığı yönetir ve çözer.									
9.	Sözlü veya yazılı şekilde, belli konular üzerinden sorumlu bir şekilde internetin ve enformasyonların kullanma olasılığını açıklar ve bunların zorunlu olarak adilce kullanılması gerekliliğini savunur.									

Müfredatın 3. Düzeyi / USS dâhilindeki 6. Seviyeye ait Öğrenme Sonuçları

Müfredatın 6. seviyesi – Konsolidasyon ve uzmanlaşmak

Bu seviye XII sınıfı kapsar. Bu ergenlik çağından olgunluk çağına geçiş safhasıdır. Bu safhada öğrenciler, zorunlu genel eğitim deneyimlerini pekiştirmeleri gerekir ve yeni bir yaşam aşaması ve yüksek eğitim taleplerini karşılamaları için hazırlanmaları gerekir. Öğrenciler orta okul programları sayesinde, becerikli işçiler olarak iş piyasasına dahil olmak için hazırlanacaklardır. Şu hedefler doğrultusunda zorluklarla mücadele edeceklerdir:

- Gerekli kaynakların belirlenmesi ve çeşitli verilere eleştirel olarak erişebilme becerilerini takdim etmek;
- Bağımsız karar alma becerilerini takdim etmek ve kişisel tercihleri ile eylemleri için sorumluluk almak konusunda yetenekliğini göstermek;
- Öğrenmek, ileri eğitim ve / veya profesyonel gelişim doğrultusunda faaliyetleri konusunda sorumlulukları üstlenmeye hazır olduklarını gösterme;
- Girişimcilik fikrinin gelişmesine yardımcı olan örnek ve yenilikleri araştırma sayesinde kariyer planlama stratejisini geliştirmek ve teşvik etme becerisini göstermek;
- Gelecekteki fırsatları için devredilebilir becerilerin geliştirilmesinin önemini dikkate alarak, daha geniş bir iş yelpazesinin araştırılması sayesinde, kariyer kavramının değiştirilmesi için becerisini göstermek;
- Tavır ve iş ihtiyaçların, devamlı olarak değişeceğini kabul ederek, lise sonrası eğitim yeterliliğine dayanarak kalifiye fırsatları ile ilgili araştırma yaparak, kişisel kariyerin planlamanın gerektirdiği görevleri üstlenmek (angaje olmak).

Müfredatın 6. Düzeyinin sonuna kadar – XII sınıf sonrası öğrencilerin, ilgili müfredatta ve becerilerini şu düzeylerde aşağıdaki şu yetkilere hakim olması beklenmektedir:

II	Düşünme Yetkileri – Yaratıcı düşünür								
1.	Sınıfta veya sınıf dışında belli bir problemin çözümünün gidişatını açıkla ve analiz yöntemi ile sorunun çözümlendiğini kanıtlar ve yaşlıları veya başkaları önünde bunun tanıtımını yapar.								
2.	Belli bir veya iki konu hakkında çeşitli kaynaklardan alınmış bilgilerin analizini bağımsız bir şekilde yapar, bunların kalitesini değerlendirir ve onların önemi ve hedeflerine göre (konular mesela kariyer yönelimi, Avrupa Entegrasyonları, İklim Değişiklikleri, Konvansiyonel silahların riskleri, Nükleer silahlar, ülkede kültürel ve sanatsal gelişmeler v.s.) sıralar.								
3.	Gerçekleşen bir proje veya programla ilgili yapılan analize dayalı başarıları değerlendirir ve matematik ve ilgili alanın diliyle bu sonuçların yorumunu yapar, kanıtlanmış sonuçları çıkararak bunları grafiksel ve tabela şeklinde takdim eder (mesela – okul esaslı proje, topluluk tarafından hazırlanmış olan ağaçlandırma projesi, konser, tematik sergi, yazın saati, laboratuvar çalışması v.s.)								
4.	Araştırma safhalarını ve prosedürlerini saptayarak belli bir konuda bağımsız olarak araştırma yapar, enformatik teknoloji yöntemini kullanarak tabela ve grafiklere dayalı sonuçların açıklamasını yapar.								
5.	Gerekli bilgilerin kaynaklarını belirler ve somut örnekler getirerek zorlukla ilgili belli düzeyindeki sorunun çözümlenmesi yönünde bunları doğru olarak kullanır.								
6.	Belli bir konu hakkında yazılı bir malzemenin içerdiği bilginin kalitesini değerlendirir (mesela – küresel ısınma, kültürel ve etnik çeşitlilik v.s.), esas elemanlarını belirler, yaşlıları ile bu konuda tartışır, kendi tavırlarını ortaya koyarak yerel ve küresel bağlamda olumlu örneklerin kullanılması üzerine somut örnekleri ortaya atar.								
7.	Toplumun herhangi bir hassas konusunda çeşitli kaynaklardan toplanmış olan bilgileri eleştirel bir şekilde inceler, eleştirel tavır takınır ve ortaya atılan konular (mesela – kamu okullara din eğitiminin sokulması, aynı cinsiyette olan üyelerin arasındaki evlilikler, ölüm cezası v.s.) hakkında “evet” veya “hayır” konusunda yaşlıları ve başkaları ile yapılan tartışma süresinde bunları tanıtır								
8.	Okulda veya diğer bir mekanda yapılan deney sırasında elde edilen sonuçlar hakkında tartışır ve gösterilen olayın izlenmesinin hedefini, hipotezini ve yöntemini açıklar, elde edilen sonucu tabela ve grafiksel olarak gösterir.								
9.	Uygun faaliyetler sayesinde belli bir problemin çözümlenmesi bağlamında bilgi ve deneyimleri uygular, uygun hazırlıkların yapılması ve herkesin bilgilendirilmesinden sonra, mesela – bilimsel, sosyal, tarihi, ulusal çıkarlı konuların görüşüldüğü tartışmalara gençleri dahil eder.								
III	Öğrenme yetkinliği – Başarılı öğrenci								
1.	Günlük yaşamda ve öğrenme süresinde ortaya atılan taleplerin yerine getirilmesi bağlamında iletişim teknolojilerini kullanarak edinilen becerileri açıklar (mesela – evin planının çizilmesi veya belge ve sunumların hazırlanmasında tabelalar, grafikler veya diyagramların oluşması konularında).								

2.	Öğrenmeyle ilgili bir durumu (veya günlük yaşamdan herhangi bir sorun ya da yaşlılarla anlaşmazlıkları yönetmek(çözme konusunda başkaları ile işbirliği yöntemleri hakkında grupta tartışır, ilgili ve benzeri durumları ve sorunları çözmeye yönelik bilgi ve becerileri geliştirmek için ön deneylerin kullanılması ile ilgili yöntemleri açıklar.								
3.	Belli bir ödev veya sorunun çözülmesine destek almak için tavsiyeleri ve bilgileri uygun bir şekilde kullanır, sonra çıkan sonucu başkaları önünde açıklar.								
4.	Bağımsız ve etkili bir şekilde belli bir konuda bilgileri inceler, çalışmaların sonuçlarını, bilgi kaynaklarının Seçmeli veya kullanılması yöntemleri hakkında açıklamalarda bulunarak başkaları önünde yazılı veya sözlü olarak açıklar.								
5.	Belli bir konu (mesela kendi yöresinin kültürel değeri, toplumda eğitim değerleri v.s.) hakkında bir çalışma planı (bir taslak şekli, çizim, yazı şekli v.s.) sunar ve bir çalışma planının tüm aşamalarına önem verir ve başkaları önünde bunu takdim eder.								
6.	Hedefleri bağlamında becerileri ve özel niteliklerini özellikle belirterek, belli bir öğretim alanından bir sunum, tanıtım veya bilgi duyurusuna katılmak için kendisinin katılmasının haklı nedenlerini vurguladığı bir motivasyon mektubunu pazar.								
7.	Belli bir izleyici kitlesi önünde kendisinin daha yetkin olması için uygulamış olduğu belli stratejileri ve ilerleme yöntemlerini giderek düzeltmek için almış olduğu önlemleri açıklamak amacıyla kendi dosyasının temel çalışmalarını seçer.								
8.	Mesela yazma örgütlülüğünü, düşünce şeffaflığı ve diğer özelliklerinin düzeltilmesi amacıyla, mesela kendi el yazısını bağımsız olarak düzenlemek gibi çalışmalarının ilk hedefleri bağlamında kendi çalışmalarını eleştirel olarak değerlendirir.								
9.	Belli bir öğretim alanında veya günlük yaşamın belli bir durumunda belli bir etkinlikte bulunurken veya ödevi uygularken mevcut kaynaklarını verimli bir şekilde yönetir.								
IV	Yaşam, çalışma ve ortam yetkinliği – Üretken destekçi								
1.	Yaşadığı toplulukta kullandığı doğal ve kültürel kaynaklarla ilgili toplamış olduğu bilgiler (veriler), bu kaynakların kullanış yöntemleri hakkında grupta tartışır ve gerekli destek ve kasnak kullanımının olumsuz alışkanlıklarını değiştirmek konusunda mantıklı sonuçlar çıkarır.								
2.	Öğretim konusu / alanı, sınıfı, okulu ve yaşadığı ortamı için kendi girişimi üzere yararlı olacak farklı etkinliklerde bulunur ve belli etkinliklerinin öz girişimleri ve ödevlerinin uygulanmasında sorumluluk gösterir.								
3.	En az 1000 sözden ibaret olan bir yazılı çalışma / sunumda çalışmaları, mesleki ve kariyeri arasındaki bağlantıları örneklerle gösterir, çalışmalarının / sunumunun özeti sayesinde eğitim ve mesleki (profesyonel) veya kariyer danışmanlığı için mevcut fırsatların kullanılması ile ilgili örnekler getirir.								

4.	Mesela iç piyasasının gerektirdiği güncel taleplerine dayanarak vatandaşlar için ürün ve hizmet sunan küçük ölçekli şirketlerin organizasyonuna yönelik bir proje gibi belli hedefleri kapsayan bir projeyi planlar ve yönetir.								
5.	İfade şekillerinin birisi sayesinde başarılı bir yönetimin temel özelliklerini belirleyerek kendi hayal gücüne dayanarak belli bir şirket veya örgütün lider modelini takdim eder.								
6.	Şirketin veya örgütün ihtiyaçları ve önceliklerine göre bir sıralama yaparak gerekli bilgilerle birlikte (mesele belli bir işletme ortamı) verilerin hesaplanması, yorumlanması ve veri sunumu için yazılım programlarını kullanır.								
7.	Laboratuvar araçları, makineler ve teknik donanımların belli bir uygulama kursu veya faaliyet süresinde (sınıfta, laboratuvar veya atölyede) doğru kullanılması ile ilgili rehber (kılavuz), katalog veya taslaklarda yazılı yönergeler ve kuralları uygular, başkalarına bunların Seçmeli ve kullanımı hakkında bilgi sunar.								
8.	İfade yöntemlerinin birisi sayesinde, farklı yaşama durumlarda başarıyla başa çıkmak için gerekli yetkileri açıklar ve veya belli bir alanda kariyerin geliştirilmesi için gerekli yetkilerin açıklamasını yapar.								
9.	Karşılıklı ilgi ve çıkarı teşvik ederek, işletmelerin vatandaşlarla işbirliğini teşvik eden çeşitli etkinliklerin (faaliyetlerin) örgütlenmesi doğrultusunda başarılı girişimlerde bulunur.								
V	Kişisel yetkinlik – Sağlıklı birey								
1.	Kendisi için olumlu yönlerini zamanında ayırt ederek ve hedeflenen kişisel başarılarla ulaşmak için somut etkinliklerde bulunarak günlük yaşamda kişisel ve kişilerarası özgüven ve becerileri takdim eder.								
2.	Diğerleriyle oyun oynamak, spor yarışları veya kültürel etkinlikleri beceriyle örgütler ve etkinlikleri (faaliyetleri) ve günlük yaşamın farklı durumlarında kendi duygularını başarıyla idare eder (kontrol eder).								
3.	Başkalarına farklı şekillerde empatiyle yaklaşır, mesela hayırsever faaliyetlerde yer alır, yaşlılara yardım eder gibi etkinliklere katılır ve bu deneyimlerini başkalarıyla paylaşır.								
4.	İfade şekillerinden birisi sayesinde, sağlıklı bir için günlük fiziksel aktivitelerin avantajlarını takdim eder ve bu planda kendisi için (günlük fiziksel aktivitelerde bulunması) ve bu alandaki başarı düzeylerinin açıklamasını yapar.								
5.	Alternatifleri inceleyerek, kararları alarak ve yapılan Seçmelileri açıklayarak, yapıcı bir şekilde kişiler arasındaki anlaşmazlıklara çözüm üretir.								
6.	Sağlık, perhizler ve günlük yaşamda ilgili yönlerin pratikte uygulanması için bağımsız bir şekilde hareket etmesi gerektiği durumlarda, öğretim ödevleri ve etkinlikleri (faaliyetleri) şeklinde ortaya çıkan durumlarda egzersizlerle ilgili çözüm üretir ve uygun kararlar alır								
7.	Farklı yöntemlerle günlük yaşamda veya tarihi, güncel, sosyal gibi farklı kişiler ile doğaçlama durumlarında duygular, stres ve anlaşmazlıkların yönetilmesi konusunda bilinçli olduğunu gösterir.								

8.	Farklı bir irade şekliyle kişisel yaşam planlarının hayata geçirilmesi yöntemini açıklar (mesele eğitim, kariyer, spor, toplum, işletmede v.s.), hedeflenen amaçlara ulaşım düzeyini değerlendirir ve gelecek için kişisel planlarını belirli örneklerle canlandırır.								
9.	Farklı şekillerde, bir ebeveyn / bakıcı olma sorumluluğu, aile planlaması konularında bağımsız olarak kendi tavırlarını ifade eder ve kendi geleceği konusunda doğru karar alır.								
VI	Yurttaşlık yetkinliği – Sorumlu vatandaş								
1.	İfade şekillerinden birisi sayesiyle, yerel ve daha geniş çapta sosyal çevrenin işleyişini takdim eder, bundan başka somut örneklerle, çevre değerlerinin korunması ve yetiştirilmesine kendisinin sunmuş olduğu katkıyı açıklar.								
2.	Belli bir durumda temel insan haklarının uygulanmasına yönelik öneriler listesini hazırlar, kendi tavırlarına dayalı olan esas iddialarını vurgulayarak, önemi ve aciliyetine göre önerilerin sıralamasını yapar.								
3.	Farklı şekillerde, okulda ve günlük yaşamda kendi haklarına nasıl sahip çıktığını ve somut örneklerle başkalarının haklarını nasıl tanıdığını ve saygı gösterdiğini açıklar.								
4.	Farklı irade şekilleri sayesiyle toplumda veya yaşadığı ortamda çeşitliliğin temel değerlerini anlatır, bu konuyu başkalarıyla tartışır ve farklılıklar konusunda toleranslık, saygı ve açık tutumlara saygının gösterdiği günlük yaşamdan örnekler getirir.								
5.	Günlük yaşamdan örnekler sergileyerek, bu planda açıklayıcı örnekler üzerinde yapılan tartışmalar süresinde başkalarıyla deneyleri, düşünceleri ve duyguları paylaşarak, anlaşmazlıkları yapıcı bir şekilde yönetilmesi ve çözüme bağlaması konusundaki uygulamaları canlandırır.								
6.	Farklı düzeylerde (ailede, okulda, toplulukta v.s.) karar verme sürecinde rol alır, kendi deneyimleri konusunda başkalarıyla tartışır ve toplumda demokratik katılım ve karar verme olayının ne şekilde iyileşmesi üzerine iddialı örnekleri ortaya atar.								
7.	Başkalarıyla yapılan bir tartışma süresinde veya diğer bir irade şekli sayesiyle, herhangi bir etkinlikle ilgili örnekleri (mesele cinsiyet eşitliğinin, önyargı ve ayrımcılıkla mücadele, fakirliğe karşı mücadele v.s.) vurgulayarak günlük yaşamda insan haklarının değerleri ve ilkelerinin korunması ve teşvik edilmesine yönelik önlemleri takdim eder.								
8.	Okul veya topluluk düzeyinde belli sorunların çözüm üretme yollarını ve destek şekillerini örneklerle açıklar, bundan başka bunları, belli bir izleyici kitlesi önünde delillerle kanıtlar (mesela doğa veya insan afetleri durumlarında ilk yardımın sunulmasının yöntemlerini örneklerle gösterir).								

9.	Doğa ortamı ve insanın oluşturduğu ortamın korunmasına yönelik bir etkinliğin (okulda veya toplulukta) hazırlanması ve örgütlenmesine katılır ve bu ortamların gelişimine farklı yollarla katkısını sunar.								
10.	Yaşlıları tarafından en çok kullanılan bir web sayfasındaki bilgilerin kalitesi ve doğruluğunun değerlendirilmesine yönelik bir etkinliği yönetir ve bu etkinliğin ve yapılan değerlendirmenin doğruluğunu savunur, internetin genel kullanımı konusunda ahlaki ve mesleki etik kurallarına dayanan tavsiyelerde bulunur.								

5

III.

ORTA YÜKSEK EĞİTİM MÜFREDAT ALANLARI

Diller ve iletişim

Sanatlar

Matematik

Doğa bilimleri

Toplum ve bilim

Sağlık ve refah

Yaşam ve çalışma

Müfredat Alanları

Kosova Müfredatı, Müfredat alanları olarak tanımlanan altı alanda düzenlenmiştir. Müfredat alanları, erken çocukluk çağından yüksek orta eğitim çağına kadar Müfredat Çerçevesi belgesiyle belirlenmiş temel yetkilerin geliştirilmesinin esasını oluşturur. Bunlar ister yüksek orta eğitim, ister de mesleki eğitim için değer oluşturur. Müfredatın alanları, konuları ve modülleri arasındaki bağlantıların görevi, temel yetkilerin geliştirilmesi olmalıdır.

Müfredat alanları, Müfredatın ilgili düzey ve seviyesinde olan okulların eğitim-öğretim sürecinin örgütlenmesinin temelini oluşturur. Müfredat alanları şunlardır:

Dil ve iletişim
Sanatlar
Matematik
Fen bilimleri
Toplum ve çevre
Sağlık ve refah
Yaşam ve çalışma

Müfredatın her alanı için temel yetkinliklerin yerine getirilmesini sağlayan öğrenme sonuçları saptanmıştır (belirlenmiştir).

Öğrenme alanları, bir veya birkaç öğretim dersi veya modülü içerir. Dersler ve modüller, müfredatın ilgili alanlarına yönelik öğretim hedefleri ve sonuçlarına dayalıdır. Müfredatın belli bir alanın birkaç dersi, müfredatın farklı seviyeleri ile bütünleşmiş olarak görünebilir.

Müfredat alanları – Diller ve İletişim

Giriş

Gerekçe ve açıklama

Kavramlar ve açıklama

Yetkinliklere dayanan yaklaşım

Alanın öğrenme sonuçları

Müfredat alanları arasındaki konular

Zaman paylaşımı – açıklama

Metodolojik ana esasları (yönergeler)

Değerlendirme talimatları

Öğretim materyalleri (gereçleri) ve kaynakları

1. Giriş

Müfredat Çerçevesine dayanarak Diller ve iletişim alanı şu dersleri kapsar: anadili, birincil yabancı dil (İngilizce), ortam dili ve diğer yabancı diller. Bu alan öğrencilere, okulda, günlük yaşamda, mesleki yaşamında ve kamusal yaşamda iletişim aracı olarak dilin geliştirmeleri ve kazandırmalarına olanak sağlar. Müfredatın bu alanı sayesinde her derste, Müfredat Çerçevesi ile belirlenmiş olan yetkinliklere erişilmesi gerekir. Çekirdek Eğitim Müfredatının Diller ve iletişim alanının temel hedefi öğrencilere, bu alanın kapsadığı derslerde iletişim becerilerini geliştirme olanağını sağlamaktır. Buysa öğrencilerin, her düzeyde ve seviyede dinleme, konuşma, okuma ve yazma gibi dil sisteminin geliştirtmesine dayanarak iletişim becerilerini uygulamalarını sağlar.

Bu yüzden Diller ve iletişim alanı, birbiri ile bağlantılı olan dileme, konuşma, okuma ve yazma sayesinde iletişimin gerçekleşmesini sağlar.

Diller ve iletişimin amacı şunlardır:

- iletişim becerilerini geliştirmek,
- dinleme yoluyla anlamak,
- bilgi verme ve almak için konuşmak,
- okumak, okumak - anlamak,
- yazılı metinleri anlamak,
- edebi ve edebi olmayan metinleri yazmak,

- edebi ve edebi olmayan metinlerin arasındaki farklılıkları anlamak,
- edebi ve edebi olmayan metinlerin analizini yapmak ve yorumlamak,
- dil sistemini bilmek: fonetik, morfoloji, sözdizimi ve sözlük;
- çeşitli durumlarda yazılı ve sözlü olarak yanıt verme becerilerini geliştirmek,
- işitsel, görsel ve bilgilendirici yöntemler sayesinde ifade becerilerini geliştirmek,
- iletişim teknolojilerini kullanarak iletişim becerilerini geliştirmek,
- dil, yazın, kültürel ve hayati açıdan genel olarak yetişkin olmak.

Anadili, ilkokul sınıfından on ikinci sınıfa kadar müfredatın tüm düzeyleri süresinde öğretilir. İngilizce birinci dereceden başlar ve yüksek ortaokulun son sınıfına kadar öğretilir. Arnavutça, Arnavut olmayan öğrenciler için Müfredatın ikinci dereceden (üçüncü sınıftan) beri öğretilir.

2. Gerekçe ve açıklama

Diller ve iletişim alanı tüm öğrencilere ilgili alan kapsamındaki dersleri öğrenme fırsatını sağlar. Çekirdek Eğitim Müfredatı, üçüncü düzey alanında, Müfredatın temel seviyelerine göre alanın esas sonuçlarına göre irade edilen yetkinliklerin edinilmesi için gereken yetkinlikleri ve ediniliş yollarını belirler.

Çekirdek Eğitim Müfredatı, öğrenimin amacını, sonuçları, eğitim metodoloji yönergeleri yanı sıra müfredatın her alanı ve düzeyinin değerlendirme kriterlerini kapsar. Müfredat aynı zamanda, düzeyler ve seviyeler boyunca öğrencilerin geliştirmeleri, becermeleri ve erişmeleri gereken bilgi, beceri, tavır ve değerleri ile ilgili net bir tablo sergiler.

Bu Müfredat, öğrencilere, öğretmenlere, ebeveynlere ve geniş çapta topluluğa ve okullara adanmıştır, aynı zamanda o öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarını karşılamalarını sağlayan olanakları da temin eden bir evraktır. Müfredat, tüm öğrencilere eşit fırsatları sunar ve onların zorluklarına bakılmaksızın yaklaşımı ve başarı fırsatlarını sağlar. Aynı zamanda öğrencilere vatandaş olarak rolleri ve sorumlulukları hakkında derin bir anlayışı geliştirmeleri; öğrencilere, yaşamları boyunca karşılaştıkları farklı ahlaki ve toplumsal konular ve koşullarla mücadelede bulunmaları konusunda yardımcı olur.

Çekirdek Eğitim Müfredatı, Müfredat Çerçevesinde (temel düzeyler ve seviyeler) belirlenen esaslara uygun olarak yapılandırılmıştır. Çekirdek Eğitim Müfredatı öğrencilerin, 1 – 6 arası esas seviyelere ilişkin Diller ve iletişim alanı ile kapsanmış dersler sayesinde, neler öğrenmeleri gerektiğini gösterir.

3. Kavramlar ve açıklaması:

- Edebi ve edebi olmayan metinler;
- Figüratif ve figüratif olmayan dil;
- Sahne parçaları, tiyatro, dram v.s.;
- Tarih, teori, eleştiri, romantizm, realizm, Antik edebiyat, çağdaş edebiyatı;
- Dil sistemi (gramer, kelime, fonetik, sözdizimi, yazım).

4. Yetkinliklere dayalı yaklaşım

Diller ve iletişim alanı, kendine öz dersleri, öğrenme sonuçları sayesinde, etkili iletişimci, yaratıcı düşünür, başarılı öğrenci, üretken katılımcı, sağlıklı birey, sorumlu vatandaş gibi Müfredatla belirlenen altı yetkinliğe ulaşmış olmalıdır. Öğrenme süresi ve öğrenme deneyimlerinin Seçmeli ve organizasyonu boyunca Müfredatın temel düzeyleri süresince bunların edinilmesi gerekir. Yetkinlikler dengeli bir şekilde entegre edilir ve bilgi, beceri, tavır ve değerleri kapsar.

Diller ve iletişim alanında öğrenci şu yetkinlikleri edinmiş olmalıdır:

- diller, semboller, işaretler ve kodlar (şifreler) sayesinde iletişim kurmak ve ifade etmek;
- anadilinde ve en az bir diğer bir yabancı dil üzerine konuşmak, dinlemek, yazmak ve ifade etmek;
- saygılı ve üretken diyaloga katılım katkı sunmak;
- yapıcı ve yaratıcı bir şekilde esas bilgileri vermek ve almak;
- iletişim, etkileşimin genel kurallarına saygı göstermek ve aynı zamanda yaratıcı olmak;
- kültürel ve kamu yaşamda kültürel, dilsel, edebi hayat bilgileri belirtmek;
- bilgilenme, öğrenme, iletişim ve etkileşimin önemli yöntemleri olarak etkili ve sorumlu bir şekilde iletişim teknolojilerini ve medyaları kullanmak.

5. Alana göre öğrenme sonuçları

Öğrenme sonuçları, seviyenin temel kavramlara göre hazırlanmıştır. Diller ve iletişime ait ÖS, öğrencinin her seviye sonrasında edinmesi gereken talepleri (beklentileri) kapsar. ÖS bünyesinde, öğrencinin fiziksel ve psikomotor gelişimini dikkate alarak, düzeylerde aşamalı gelişen ve derinleşen bilgiler, beceriler, tavırları ve değerleri içerir. Bu sonuçlar, Müfredat Çerçevesine dahil edilmiş altı yetkinliğe ulaşmayı sağlar. ÖS, iletişim becerilerinin takdim edilmesi (dinleme, konuşma, okuma, yazma), bireyler arasında iletişimi becerilerinin takdim edilmesi, belli bir problemin çözüm yollarının değerlendirilmesi, somut durumlarda soyut fikirlerin uygulanması, uygun teknolojinin kullanılması, ortak hedeflere ulaşmak için takımın (ekibin) bir üyesi olarak karar verme ve çalışmaların yerine getirilmesi ile ilgili ilkelerin uygulanması, tartışma, belli bir kültürün ve çeşitli kültürlerin özelliklerini karşılaştırmak gibi Müfredat Çerçevesinin belli seviyesinde değerlerin gelişmesini ve erişimini temin eder.

Diller ve iletişim alanının sonuçları, belli bir alan içindeki özel derslerin genel olarak öğretilmesi ile bütünleşmeyi ve erişimini sağlar. Alan başına öğretim sonuçları şunları sağlar: Diller ve iletişim kapsamı dâhilinde yürütülen dersler ve öğrenme etkinlikleri arasında bağlantıyı temin eder. Bunun amacı ise ilgili bilgilerin entegrasyonu, dersler sayesinde sunulan beceriler, tavırlar ve değerlerin entegrasyonu ve genel olarak entegre eğitimin teşvik edilmesidir; aralarında bağlantılı olan öğrenme deneyimleri ile ilgili beceri sisteminin geliştirilmesini ve ders planı ve programlarının geliştirilmesi için bir platformu (altyapıyı) sağlar; okul temelli plan ve programların geliştirilmesini teşvik ederek yeni öğretim uygulamalarının hayata geçirilmesini sağlar.

Müfredatın her alanı için, en önemli yetkinliklerin başarıya ulaşmasını sağlayan öğrenme sonuçları saptanır. Eğitim alanları, bir veya birden fazla ders veya eğitim modüllerini kapsar. Dersler ve modüller, ilgili müfredat alanı için belirlenmiş olan eğitim hedefleri ve sonuçlarına dayanır. Müfredatın belli bir alanın birkaç dersi, Müfredatın farklı derecesine entegre olmuş olarak görünebilir.

5. Ve 6. DÜZEYLERİ İÇİN ÖĞRENME SONUÇLARI

5. Düzey X,
XI sınıfları

6. Düzey
XII sınıfı

İLETİŞİM BECERİLERİ

Dinleme ve konuşma

- Edebi ve edebi olmayan metinleri görüşerek özel etkiler elde etmek için dil kullanır ve bu eserlerin oluştukları ve sanat yapısının onların çıkarları, fikirleri, tavırları ve değerlerine ne şekilde etki yarattıkları konusunda kendi fikirleri ve görüşleri sayesinde genel görüşleri ortaya atar.
- Amacı, içeriği, kamuoyuna göre değişen konuşma yollarını tanır.

Dinleme ve konuşma

- Edebi ve edebi olmayan metinler hakkında yapılan tartışmalar süresinde farklı görüş açılarının bilgileri, düşünceleri, duyguları, görüşlerin güçlü ve zayıf yönlerini değerlendirir ve fikirlerin birbiriyle ne şekilde bağlantılı olduğunu değerlendirir.
- Yüksek sesle okunan sözlü olarak yanıt verir ve anladıklarının soruları hakkında kendi düşüncesini verir (kim, ne, ne zaman, nerde ve nasıl?).

Okumak

- Edebiyatın cinslerini, çeşitleri ve türlerini anlar ve analizini yapar (hikaye, roman, şiir, bilgi metinleri) ve bu eserlerin stilini, dilini ve amacının analizini yapar ve bu eserler takdim edilen değerleri değerlendirir. Öykü, metinlerin özetini okur ve yanıt getirir ve bu eserlerde rastlanılan gerçekleri açıklar.

Okumak

- Karmaşık metinlerden çıkarılan bilgilerin analizini yapar ve değerlendirir (edebi ve edebi dışı metinler) ve bunların yorumlanmasını genişletmek için kanıtlayıcı argümanları çıkarır. Hikâyelerin ve metinlerin içeriğini okur ve anlar, fikirleri netleştirmek için gerçekleri ve detayları yeniler.

Yazmak:

- Dilin ve onun içeriğinin uygun kullanımını değerlendirir (kullanılan dilin ayan ve tutarlı bir şekilde kullanılıp kullanılmadığını), fikirleri düzenler ve yazılı ifade biçimlerini oluşturmak bilgileri kullanır mesele roman, günlük, biyografi, mizahi metinler, sunumlar v.s.)
- İmla kurallarını kullanarak belli bir amaç için ve belli konuda metinler pazar.

Yazmak

- Yazılı sunumlarda bulunmak için farklı yazı türlerinin analizini yapar ve değerlendirir, yazı düzenleme stratejisini ve modellerini ayarlar, bu konuda analiz yapar ve sonuç çıkarır.
- İmla kurallarını kullanarak belli amaç ve kamuoyu için kullanır.

II. METİNLERİ ANLAMAK VE ANALİZİNİ YAPMAK

- Geleneksel edebi ve sanat türlerini ve cinslerinin analizini yapar ve savunur, toplumun tarihi gelişiminin belli dönemlerinde sanat stilleri ve yöntemleri ni görüşür (aralarındaki bağlantı ve etkileşimini).
- Basit figüratif ve edebi ifadeleri anlar.

- Geleneksel eserlerle kıyaslayarak edebi, sanatsal ve çağdaş eserlerin analizini yapar ve değerlendirir, irade stilini ve şekillerini kıyaslayarak yorumlar ve bu eserlerin fonksiyonu ve değerinin sentezini yaparak bu konuda sonuç çıkarır. Okunan metinlerin analizini yapar ve anlar.

III. YARATICILIĞIN GELİŞTİRİLMESİ

- Toplumdaki belli konular hakkında düşünce vermek, fikirlerde bulunmak, duygu ve kendi görüş ve tavırlarını ifade etmek için konular, olaylar için model yaratmak amacıyla farklı edebi ve mecazi eseleri yaratır.

- Küresel konular ve toplumun farklı konuları hakkında kendi tavırlarını belirtmek için kültürünü, duygularını, düşüncelerini, fikirlerini, görüşlerini ve deneyimini yansıtarak dil ve sanat ifadeleri arasında daha bileşik eserleri yaratır.

IV. KİMLİK VE KÜLTÜR

- Düşüncelerini, tavırlarını, fikirleri dahil olmak üzere kendi deneyimi ile ilgili olan bir çok kültüre ait malzemeleri belirler ve başka bir ülkenin belli bir tarihi dönemi hakkında farklı kültürleri kendi eserlerinde

- Toplumsal politik ve kültürel koşulları hakkında fikirlerini sunar, duygusallığı uyandırabilen veya haklar, ayrımcılık, ırkçılık v.s. değerlerle ilgili sıkıntıları yansıtan örnekler sunar.

V. MEDYALAR

- Karmaşık performanslarını ve multimedya (çoklu ortamlarda) sunumlarında kuralları kullanır ve olayın sorunsuz geçmesi için organizasyonun uygun zamanlaması hakkında karar alır (senaryoyu pazar, plan yapar, yorum getirir v.s.), dram, çizimleri olan bir kitap ve multimedya eseri gibi daha bileşik bir eser oluşturur.

- Sunum şekillerini seçer,
- Farklı sanat çalışmalarının ve medyaların, ticari sanatının farklı şekillerinin anlamını takım ettiklerini açıklar (görüntülerin reklamlarda nasıl özel etki yarattıklarını açıklar, birkaç mesajın canlı yayınlanacağını ve bazılarının ise sadece ima yaratacağını açıklar.

VI. ELEKTRONİK İLETİŞİMİN KULLANILMASI

- Farklı kaynaklardan aldığı malzemeleri, enformasyonları araştırmak ve kıyaslamak için yazılım programlarını kullanır, röportaj, kronik, mülakat v.s. gibi daha bileşik eserleri (oluşumları) üretmek için yazılım programını kullanır.
- Video, animasyon, röportaj, belgesel film v.s. gibi farklı daha sanatsal eserleri üretmek için teknolojiden yararlanır (geleneksel yazılım programlarını).

VII. DEĞERLER VE TAVIRLAR

- İyi iletişim kurar
- Tartışmalara katılır
- İşbirliğinde bulunur
- Yardım ister ve yardım eder
- Başkalarının düşüncesine saygı gösterir
- Özen gösterir
- Kişilik ve insanlık değerleri geliştirir
- Girişimlerde bulunur ve farklı yaklaşımlarda bulunur
- Becerilerin geliştirilmesi için motive eder
- Sorunları çözmek için hayal gücünü ve yaratıcılığını geliştirir.
- Bilgi teknolojisini kullanır
- Bireysel ve gruplar halinde çalışmak için istekli olduğunu gösterir.
- Başkalarının prensiplerine saygı gösterir
- Bağımsız çalışmalar hakkında özgüvenli olur
- Hayal gücünü ve yaratıcılığını kullanır
- Karar vermekte ve eylemde bağımsızdır
- Genel olarak soru sorar ve yanıt verir
- Delillere dayanarak eleştiride bulunmak
- Araştırmacı merakını gösterir
- Kendisine, başkalarına ve çevreye iyi bakar.

VIII. Bilgiler

Dinleme

Bilgilendirici metinleri dinleme
Etkili dinleme (seslerin telaffuzu, sözlüğün zenginleştirilmesi)
Dinleme ve kelime zenginleştirme

Konuşma

Bilgi alıcısı ve vericisine hitaben konuşma
Grupta aktif konuşma
Kelime zenginleştirme amacıyla konuşma
Sözlü ve sözsüz iletişim

Okuma

Edebi ve edebi olmayan farklı metinleri tanımak
Okuma –anlama, tanıtım metinleri okumak

Yazma

Yazılı olarak kanıtlanmış yetkinlikler ve bilgiler
Beceriler ve anlaşılanlar
Alışkanlıklar ve beceriler.

IX. Beceriler

- İletişim
- Dinlemek
- Konuşmak
- Yazmak
- Okumak
- Anlamak
- Bilgi teknolojisini kullanmak
- Sorunlara çözüm üretmek
- Düşünme becerileri
- Bilgilerin işleme
- Yaratıcı düşünmek

6. Müfredat alanları arasındaki konular

Diller ve iletişim alanında, aşağıda belirtilen belli dersler ve konuların öğrenme sayesiyle edinilmesi gereken dersler arası, müfredat alanları arası konuların da ele alınması gerekir:

- insan hakları,
- yurttaşlık eğitimi, kültürlerarası eğitim,
- medya eğitimi,
- barış için eğitim,
- kalıcı gelişim için eğitim.

7. Zaman paylaşımı - açıklaması

Zaman ayrılması, seviye ve alanlarla öngörülen öğrenme sonuçları ile uyumlu olarak yapılır. Zaman, aşağıdaki tabelada gösterilen yüzdelikten çıkarılır ve bundan sonra konuya (derse) göre dağılımı yapılır. Zamanın en büyük bir bölümünün öğretmen tarafından yapılan dağılımdan sonra anadiline ayrıldığını dikkate almak gerekir.

Yüksek ortaokullar (UESS 3) Fen bilimleri lisesi						
Müfredat alanları	5 Düzey				6. Düzey	
	X Sınıf	XI Sınıf	Toplam dersler sayısı		XII Sınıf	
	Ders sayısı	Ders sayısı	Toplam ders say.	%	Toplam ders say.	%
Diller ve iletişim - Anadili - İngilizce - İkinci yabancı dil - Diğer diller	8	8	16	26.67	8	25.00

Yüksek orta okullar (UESS 3)- Sosyal Diller Lisesi						
Müfredat alanları	5 Düzey				6. Düzey	
	X Sınıf	XI Sınıf	Toplam dersler sayısı		XII Sınıf	
	Ders sayısı	Ders sayısı	Toplam ders say.	%	Toplam ders say.	%
Diller ve iletişim - Anadili - İngilizce - İkinci yabancı dil - Üçüncü yabancı dil - Diğer diller	8	8	16	26.67	9	28.13

Seçmeli ders olarak üçüncü dil konusunda kararı okul verir.

Yüksek orta okullar (UESS 3)- Mesleki okul						
Müfredat alanları	5 Düzey				6. Düzey	
	X Sınıf	XI Sınıf	Toplam dersler sayısı		XII Sınıf	
	Ders sayısı	Ders sayısı	Toplam ders say.	%	Toplam ders say.	%
Diller ve iletişim - Anadili - İngilizce - İkinci yabancı dil	5	5	10	15.63	5	15.63

Seçenek A1:

Yüksek ortaokullar (UESS 3)- Fen bilimleri lisesi									
Müfredat alanları	Öğretim dersleri	5 Düzey				6. Düzey			
		X Sınıf		XI Sınıf		Top.dersler		XII Sınıf	
		Ders say.		Ders say.		Top.ders say.	%	Ders say.	Top.ders %
Diller ve iletişim	- Anadili	4		4		16	26.67	4	
	- İngilizce	2		2				2	
	İkinci yabancı dil	2	8	2	8			2	8
	- Üçüncü yabancı dil	-		-				-	
	Diğer diller	-		-				-	

Yüksek ortaokullar (UESS 3)- Sosyal Diller Lisesi									
Müfredat alanları	Öğretim dersleri	5 Düzey				6. Düzey			
		X Sınıf		XI Sınıf		Top.dersler		XII Sınıf	
		Ders say.		Ders say.		Top.ders say.	%	Ders say.	Top.ders %
Diller ve iletişim	- Anadili	4		4		16	26.67	4	
	- İngilizce	2		2				3	
	İkinci yabancı dil	2	8	2	8			2	9
	- Üçüncü yabancı dil	-		-				-	
	Diğer diller	-		-				-	

8. -Metodoloji talimatları

Temel eğitim alanları ve düzeyleri için sonuçların ve başarıların elde edilmesi açısından öğretme ve öğrenme yöntemleri, teknikleri ve yöntemlerin uygulanması kilitse önem taşımaktadır. Öğretmenler, belli bir alanında başarı elde etmek için farklı çalışma yöntemlerini uygulamalıdır.

Merkezde öğrenci ile öğretim metodolojisinin uygulanması öğrencilerde çalışma motivasyonunu artırır, yaratıcılığını geliştirir, fikir alış verişini, tartışma yeteneğini, en kolay öğrenme yöntemini keşfetmesini, aralarında işbirliğinde bulunma hevesini, sorunlara çözüm üretme yeteneğini, farklı bilgi edinmek için kaynakların keşfedilmesi v.s. gibi yeteneklere sahip olmasını sağlar.

Öğretmen, öğrencilerin bilgi ve becerileri, onların talepleri, öğretim biriminin gerçekleştiği yere, okul (sınıfın) alanı ve maddi durumu ile uyum sağlayarak başarıların elde edilmesi amacıyla öğretim yöntemleri ve teknikleri (mesela Brainstorming, DRTA, DLTA v.s.) seçmelidir.

9. - Değerlendirme talimatları

Çekirdek Eğitim Müfredatı uygulanırken, öğrencilerin beceri, tavır ve değerlerinin kademeli olarak (aşamalı) gelişimini takip etmek için öğretmenlere yardımcı olan öğrencilerin devamlı (düzenli) olarak değerlendirilmesi konusu da önemli bir aşamadır. Değerlendirme ise Çekirdek Eğitim Müfredatının temel düzeyleri boyunca yetkinlik ve ÖS alanında ne ölçüde öğrencilerin hakim olduğunun kanıtlanması amacıyla yapılır. Değerlendirme süresinde öğrencilerin karşılaştıkları zorluklar, öncelikler ve engeller de belirlenir, buysa öğrencilere, sürekli olarak daha büyük başarı elde etmelerine yardımcı olur. Süreç olarak değerlendirme, seviye ve alan aşamaları boyunca mevcut ÖS'nın ölçülmesi sayesinde alanın hedeflerine ulaşılmış derecesini gösterir (belli eder). Öğretme ve öğrenme metodolojisi, öğrencilerin değerlendirme süreci ile sıkı bağlantılıdır. Öğrencinin sınıfın, seviyenin ya da düzeyin sonuna kadar ulaşması gereken Çekirdek Eğitim Müfredatı ile öngörülen beklentilerini oluşturan yetkinlikler ve ÖS'ni değerlendirmemiz gerekir. Alan başına öğrencinin değerlendirilmesi: Üçüncü düzey için Diller ve iletişimin amacı, sonuçlar bağlamında sunulan alan yetkinliklerin ölçümünün (değerlendirilmesinin) yapılmasıdır.

Değerlendirme biçimlendirici, tanı özetleyici ve motivasyon edici bir unsur olarak sınıflandırılabilir.

Değerlendirme sırasında şu farklı yöntemler kullanılır:

- Doğrudan ve kesintisiz değerlendirme, öğrencilerin başarılarının sürekli izlenmesi;
- Testler sayesinde doğrudan değerlendirme;
- Gruplar halinde yapılan çalışmalar süresinde veya öğrencilerin birbirlerini tamamladıkları zaman ya da delillere dayalı değerlendirdikleri zaman yanıt verdikleri sürede öğrencilerin değerlendirmesi;
- Özdeğerlendirme.

Değerlendirme süresinde sürekli olarak etkileşim ve yazılı anlatım ile iletişime, sözlü ifadeye özel dikkat edilmesi gereken noktalardır.

10.Öğretim malzemeleri ve kaynakları

Diller ve iletişim öğretim alanında yetkiliğin edinilmesi için, öğretmek ve öğrenmek için farklı malzemeler ve kaynakların kullanılması önemlidir. Alanda başarıların kaydedilmesi ve Müfredat düzeyi bağlamında sonuçların başarılı olarak sağlanması için tüm öğretim araçları ve malzemelerin, alan ve düzeyler için bu sonuçların beklenti ve taleplerine uymalıdır. Ders kitapları, bilgi almak için kaynaklardan sadece bazılarıdır, ancak kaynak olarak sadece ders kitapların kullanılmasının sınırlandırılmaması gerekir. Diğer kaynaklar ve bilgi teknolojilerinden de yararlanmak gerekir. Bilgiler, yetkinlikler konusunda sonuçlara ulaşmaya yardım eden her kaynaktan alınabilir (kullanılabilir).

Müfredat alanı - Sanatlar

Giriş

Gerekçe ve açıklama

Kavramlar ve açıklama

Yetkinliklere dayanan yaklaşım

Alanın öğrenme sonuçları

Müfredat alanları arasındaki konular

Zaman paylaşımı – açıklama

Metodolojik ana esasları (yönergeler)

Değerlendirme talimatları

Öğretim malzemeleri ve kaynakları

1. Giriş

Müfredatın Sanatlar alanı, Müzik Sanatı ve Figüratif Sanatı olarak adlandırılan Kosova Cumhuriyeti'nde üçüncü düzey eğitime ait Çekirdek Eğitim Müfredatının zorunlu alanlarından biri olarak figüratif sanatını ve müzik sanatını içerir. Bu düzeyde de Müfredat sayesinde dram, dans, uygulamalı sanatlar (fotoğrafçılık, tasarım v.s.) gibi sahne sanatlarından konular (dersler) de seçmeli ders olarak sunulabilir.

2. Gerekçe ve açıklama

Sanatlar yaratıcılık ve hayal gücünü cesaretlendirerek ve sanatsal irade becerilerini geliştirerek öğrencilerin kişisel, zihinsel ve sosyal gelişimini sağlar. Sanatlar hayatın ayrılmaz bir parçasıdır ve kültür ile toplum arasında birlikte çalışmanın maddi, ruhsal, zihinsel ve duygusal (manevi) unsurları da kapsar.

Daha geniş bir etkinlik olarak kültür, diğer şekilleri dışında halk sanatı ve yaratma sanatını da kapsayarak, ulusal kültür mirasları olan davranışlar, yaşam tarzları, tarihsel bağlamda toplum değerleri ve yörede ve daha geniş çapta diğer halkların kültürleri ile birlikte çalışma yöntemlerinin unsurları sayesinde de kendini belli eder.

Sanatlar sayesinde eğitim aşağıda belirtilen aktif ve yaratıcı vatandaşın gelişimini sağlar:

- Kişinin yaşam ve yaşadığı ortamın kalitesinin artırılması için aktif bir şekilde oluşturur, şekillendirir ve katılır,
- Farklı etnik ev kültürel grupların sosyal, kültürel ve entelektüel grupların birlikte çalışmalarına katılır ve bu birlikte eylemin insani yönüne işaret eder.
- Çalışma ve hayat için önemli olan temel teknik becerilerine ve yeteneklere sahiptir;
- Yaşam ortamında bileşik olan gelişmelerini karar ve etkiler.

Sanatların, tüm mevcut sanat yönlerini (unsurlarını) etkilediğine dair gerçeği dikkate alarak (örneğin deneme ve değerlendirme yeteneği gibi) yüksek sezi, hayal gücü, yaratıcılık, cesaret, entelektüel becerilerini geliştirmek, sanatsal ifade ve çeşitli biçimlerde iletişim duyarlılığı yanı sıra bunların kişisel kullanımını geliştirirler. Sanatlar aynı zamanda eğitilmiş, bilinçli ve kültürlü olmak isteyen yetişmekte olan bir kişinin ortak çalışma sorumluluğu, işbirliği, öz disiplin, coşku ve bir dizi önemli niteliklerinin gelişmesine de katkı sunar.

3. Kavramlar ve açıklaması

Müfredatın Sanatlar alanı, başlıca iki temel unsurun yerine getirilmesini hedefler:

- Bireysel yetenekler ve eğilimlere göre çeşitli sanatsal şekillerine yönelik sanatsal (pratik) açıdan becerilerin (pratik) geliştirilmesi.
- Farklı sosyal ve tarihi bağlamda sanatın gelişimi ile ilgili farklı olma sayesinde, farklı yaratıcı / sanatsal cinsiyet ve türlerin güzelliği ve sanata, sanattaki şekil güzelliklerine, sanat güzelliği açısından güzellik eğitimi ve güzellik zevklerinin geliştirilmesi.

I. SANATLAR SAYESİYLE TERFİ EDİLEN DEĞERLER VE TAVIRLAR

<ul style="list-style-type: none"> •İşbirliği •Başkalarının görüşlerine saygı duymak •Dikkat •Bağımsız çalışma •İstek ve motivasyon •Girişim ve ilgi •Hayal ve yaratıcılık •Kendilerine ve başkalarına saygı •Sanat ve güzele karşı olumlu tavır takınmak 	<ul style="list-style-type: none"> •Ulusal kültür mirasına karşı olumlu tavır •Farklı kültürlerle olumlu tavır ve saygınlık •İşbirliği ve sorumluluk •Konsantrasyon ve sabır •Sanatsal iletişim ve kamu sunumu için motivasyon •Sorumluluk •Elektronik iletişimin kullanımı •Etik ve eleştirel duyu •Kültürel oluşum
--	---

SANATLAR SAYESİYLE GELİŞTİRİLEN BECERİLER

<ul style="list-style-type: none"> •Fark etmek / dinlemek •Ritim veya uyumları fark etme ve ayırt etme duygusu (sesler, renkler, şekiller, hareketler v.s.) •Müzik becerileri •Hareket becerileri •Figüratif ifade becerileri •Sanatsal iletişim •Sunum becerisi •Yaratıcılık •Ekip (takım halinde çalışma becerisi) •Bilgi işleyişi ve anlayışı (ses, görsel, metinsel, hareket v.s.) •Analitik, eleştirel ve yaratıcı düşünce •Sorunlara yaratıcı bir şekilde çözüm üretmek.
--

SANATLAR SAYESİYLE ÖĞRENİLEN TEMEL KAVRAMLAR

<ul style="list-style-type: none"> •Ses •Çizgi •Renk •Şekil •Hareket •Ritim •Melodi •Uyum •Ton •Stil (barok, romantizm, klasicizm v.s.) •Tür (sanatsal eğlendirici, popüler) •Müzik aletleri ve oluşumları •Vücut •Alan •Zaman 	<ul style="list-style-type: none"> •Enerji •İlişki •Rol/karakter •Zaman ve yer •Tansiyon İlkeler •Kontrast •Tekrarlama •Değişim (varyasyon) •Vurgu •Denge •Bütünlük
---	--

4. Yetkinliklere dayalı yaklaşım

Kosova Müfredat Çerçevesine yetkinlikler, müfredatın tüm alanları sayesinde katkının sunduğu bilgiye ulaşım olarak öğrencilerin becerileri, ifadeleri, bilgileri (yetkileri) ve tavırlarından oluşan entegre ve tutarlı sistemi kapsar.

Sanatlar, etkili iletişim, yaratıcı düşünür, başarılı öğrenci, üretken ve verimli, sağlıklı birey ve sorumlu vatandaş gibi altı temel yetkinliğe sahip olması yönünde özel yöntemle ve sanatsal ifade tarzları ve yöntemleri ile de katkıda bulunur.

5. Alana göre öğrenme sonuçları

Müfredatın belli alanında öğrenme sonuçları şu temel boyutlar içerisinde yer alır: yaratıcılık, performans ve sanatsal sunum.

Öğrenciler sanatlar sayesinde şu konularda teşvik edilir:

- farklı sanatlardan haz almak;
- eğilimleri, hükümleri ve kendi ilgilerine göre bireysel olarak veya gruplar halinde sanat faaliyetlerine katılmak,
- kişisel be orijinal fikirlerini kullanarak farklı sanatsal irade yöntemleri ve tarzları ile yepyeni eserleri oluşturmak,
- kendisi ana sanatsal fikirlerini serbestçe takdim etmek;
- başkalarının sanat eserleri ile ilgili fikirlerini yorumlama.

İfade tarzları, teknikleri ve süreçleri

Öğrenciler, iletişimde bulunmak ve sanatsal ifadelerini belli etmek için kelimeler, sesler, renkler, formlar, hareketler v.s. gibi farklı sanatların ifade tekniklerini etkili ve bilinçli olarak tanır, anlar ve kullanırlar. Farklı sanat formları (şekilleri), türler ve şekillerinde ifade tekniklerini ve farklı süreçleri uygulayarak.

Sanatsal iletişim ve ifade

Öğrenciler şu konularda teşvik edilir ve yetenekleştirilir:

- sanatsal, serbest ve bağımsız bir şekilde edinilen bilgi ve becerilerini kullanırlar;
- ilgilendikleri konular üzerine sanatsal olarak farklı sanatların irade yöntemlerini kullanırlar;
- farklı sanatsal irade şeklinde kendi faaliyetlerini yansıtır ve değerlendirirler.

Sanat – Öğrencinin arkadaşları arasındaki bağlantı:

- Farklı tarihi, toplumsal, kültürel v.s.bağlamda sanat – toplum arasında birlikte işlerlik rolünün bilincinde olur, anlar ve değerlendirir;
- Farklı düzeylerde (ulusal, kültürler arası ve küresel boyutta) en önemli sanat yaratıcılarının eserlerini ve yaratıcılarını tanır.

5. ve 6. DÜZEYLERE AİT ÖĞRENME SONUÇLARI

5. Düzey
X, XI Sınıf6. Düzey
XII Sınıf

1. YORUM GETİRİRLER, YARATIRLAR VE SUNARLAR

	Öğrenciler, müzik, görsel sanat, dram sanatı ve dans sanatını yorumlamak, yaratmak ve sunmak için becerilerini sentezlemek, medyaları (ifade araçlarını) ve teknikleri sentezlemek için becerilerinin gösterimini yaparlar.	
Yorumlamak	En gelişmiş yorumlama tekniklerini uygulayarak ve farklı yorumlama sanat disiplinleri birleştirerek farklı müzik şekilleri, cinsleri ve türlerinin bir bölümünü (şarkı, fans ve tiyatro bölümlerini) yorumlarlar.	Eserin ifade ve üslup karakteri ve ilgili sanat türü (müzik, dram, dans, sunum, senkretik ve multimedya v.s.) ile uyumlu olarak sanat kombine yorum tekniklerini uygulayarak bireysel ve grup halinde yorumlarlar.
Yaratmak	Ses, müzik aletleri ve bilgisayarı kullanarak ritimler, melodiler, şarkılar ve daha bileşik enstrümantal müzik parçaları farklı izleyicilere sunar. Olay kapsamında tiyatro rolü ve oyununun uygulanması için yaratıcı becerilerini gösterir. Soyut ancak uygulanabilir konularda (peysaj, sembol, poster v.s.) bileşimlerden oluşan teknik ve malzemelerinden eserler yaratırlar. Dansın, oyunun fikrine, mesajına ve karakteri ile uyumlu olarak koordineli ve sanatsal hareketleri uygular.	Farklı teknoloji ve medyaları da kullanarak ve ilgili sanatsal ifade elemanlarını bilinçli olarak işleterek farklı durumlar için eser oluştururlar (müzik, figüratif dram / tiyatro oyunu ve dans). Belli konular / durumlar kapsamında farklı sanatsal eserlerin (şarkı, müzik parçası, dram, dans / koreografi) besteleme / uygulama amacıyla kombine eder ve uygular.
Tanıtım	Özgüven ve güvenle sınıfı ve ünlü bir seyirci kitlesi önünde yorumlama ve yaratıcı becerisini gösterir.	Yaratıcı / yorumlama çalışmasının eleştirisel değerlendirilmesi ve yansımaları konusunda özgüvenle, kendine güvenerek ve açık bir eleştirisel değerlendirme ve yansımakla daha geniş bir seyirci kitlesi önünde de sanatsal eserlerini takdim eder.

2. İFADE İŞLEMLERİ, TEKNİKLERİ VE ARAÇLARI

Öğrenciler, elemanları (araçları, şekilleri) tanırlar ve müzik, görsel sanat, dram sanatı ve dans sanatının temel yaratıcılık süreçlerini ve tekniklerini anlar.

	<ul style="list-style-type: none"> Sanatsal yorumlama ve onların müzik yaratıcı eserleri için müzik, teknik ve yaratıcı süreçlerinin elemanlarını kullanarak uygularlar. Farklı tarihi dönemlerde farklı geleneklerin strüktürlerinin analizini yaparlar. Kullanılan elemanları, teknikleri ve prosedürleri belirleyerek farklı kültürlerin sanat eserlerinin analizini yapar ve değerlendirir. 	<ul style="list-style-type: none"> Kendi yaratıcılıkları bağlamında bilinçli olarak eserlerini yorumlayarak müziği icra etmek ve eserlerinin unsurları, süreçleri ve bilgilerinin sentezini yaparlar. Farklı sanatsal eserlerinin ifade ve teknik elemanlarının yenilik ifade unsurlarının uygulamalarını fark ederler.
--	--	---

3. SANATSAL İFADE VE İLETİŞİM

Öğrenciler, iletişimde bulunmak ve deneyimlerini ve fikirlerini ifade etmek için farklı sanatsal ifade yöntemlerini (sesi, enstrümanları, renkler, şekilleri, sözleri, hareketleri v.s.) kullanmak için becerilerini gösterir.

	Farklı seyirci kitlesi için (iş arkadaşları, ebeveynleri, diğer çocuklar, daha geniş kamuoyu v.s.) uygun bir şekilde ilgili sanatsal ifade araçları ile (müzik, dram, dans ve görsel sanatlar) iletişimde bulunurlar.	Teknoloji yardımıyla da çoklu ortam sunumları, tesisatlar v.s.) sanatsal ifade şekilleri ve yöntemlerin kombine ederek farklı seyirci kitlesi önünde özgüven ve cesur olarak iletişimde bulunur.
--	---	--

4. SANAT – TOPLUM İLİŞKİSİNİ ANLAMAK**Öğrenciler, tarihi, sosyal ve kültürel bağlamda sanatın topluma ve toplumun sanata etkisi, rolü ve gelişimini anlar.**

- Farklı tarihi dönemlerinde sanatlara yeniliklerin (yeni buluşların) kullanılmasını ve toplumsal norm ve değerleri anlarlar.
- Tarih boyunca farklı kültürlerin farklı sanatlara ünlü kişilerin etkisi ve katkılarını belirler.

Farklı dönemlerde toplumlar ve kültürler için önemli fikirleri, konuları ve olayları temsil eden geçmişin ve çağdaş sanatsal eserleri anlar ve fark ederler.

5. EMPATİ VE ESTETİK ANLAYIŞI**Öğrenciler, sanat felsefe anlayışı ve estetik ilkelerine dayanarak müzik, görsel sanat, dram ve dans sanatı eserlerinin eleştirisel yargılar ve takdir ederler.**

Bireysel hayal ve yaratıcının tarihsel, kültürel ve sosyal bağlamda hayaliyle esinleşmiş kişisel ve toplumsal değerleri arasında sanatların ne şekilde iletişimde bulunduklarına dair anlayışı gösterir.

Farklı tarihi kültürel ve dönemlerin sanatsal eserlerinde kullanılan sembolizmi ve metaforu (mecazi) tespit eder.

6. Kişisel ve kolektif kimlik üzerine farklı olmak

Sanatlar sayesinde ilgili kimlik(lerini) yetiştirirler: (bireysel, grup halinde, sosyal, kültürel)

Öğrenciler, farklı sanatsal şekilleri fark eder, aile, topluluk, ulusal kültür ve daha geniş çapta bağlantılardan kaynaklanan benzerlikleri ve farklılıkları fark ederler.

Farklı kültürlere ait malzemeleri belirler ve bunları eserlerine uygularlar.

Müzik, dans, tiyatro (dram) ve görsel sanatsal ifade şekilleri sayesinde ulusal ve küresel düzeyde güncel politik, sosyal, kültürel konular (ayrımcılığa karşı, ırkçılığa karşı savaşım, barış v.s.) ile ilgili olan fikir, duygu ve mesajların iletişimini gerçekleştirir.

VII. Sanatlar sayesinde teşvik edilen değerler ve tavırlar

- İşbirliği
- Başkalarının görüşlerine saygı duymak
- Dikkat
- Bağımsız çalışma
- İstek ve motivasyon
- Girişim ve ilgi
- Hayal ve yaratıcılık
- Kendilerine ve başkalarına saygı
- Sanat ve güzelliğe karşı olumlu tavır
- Ulusal kültür mirasına karşı olumlu tavır
- Farklı kültürlere olumlu tavır ve saygınlık
- İşbirliği ve sorumluluk
- Konsantrasyon ve sabır
- Sanatsal iletişim ve kamu sunumu için motivasyon
- Sorumluluk
- Elektronik iletişimin kullanımı
- Etik ve eleştirisel duygu
- Kültürel oluşum

7. Sanatlar sayesinde geliştirilen beceriler

- Fark etmek / dinlemek
- Ritim veya uyumları fark etme ve ayırt etme duygusu (sesler, renkler, şekiller, hareketler v.s.)
- Müzik becerileri
- Hareket becerileri
- Figüratif ifade becerileri
- Sanatsal iletişim
- Sunum becerisi
- Yaratıcılık
- Özgüven
- Sorumluluk ve işbirliği
- Ekip halinde çalışmak
- Bilgi işleyişi ve anlayışı (ses, görsel, metinsel, hareket v.s.)
- Analitik, eleştirel ve yaratıcı düşünce
- Sorunlara yaratıcı bir şekilde çözüm üretmek.

8. Sanatlar sayesinde öğrenilen temel kavramlar

	İlkeler
• Ses • Çizgi • Renk • Şekil • Hareket • Ritim • Melodi • Uyum • Ton • Stil • Tür • Müzik aletleri ve oluşum • Vücut • Alan • Zaman • Enerji • İlişki • Rol/ahlak • Zaman ve yer • Tansiyon	• Kontrast • Tekrarlama • eğişim (varyasyon) • Vurgu • Denge • Bütünlük

6. Müfredat düzeyleri arasındaki konular

Sanatlar kendi aralarında etkileşirler, dolayısıyla öğretim alanında da mesela şarkı eşliğinde ve dans hareketleri, müzik ve figüratif ve ifade, müzik ve edebi ifade tarzı, edebi tarz ifadesi eşliğinde figüratif ve ifade tarzı, sanatsal performans, senkretik algılama v.s. gibi farklı sanatsal ifade tarz şekilleri bağlantılı olabilir. Bu düzeyde, farklı konularla ilgili sanatsal ifade tarzlarının birleşimi olarak entegre yaklaşımlar uygulanabilir. Sanatlar, müfredatın diğer alanları ile de bağlantılı (ilgili) olabilir. Dilin (anadili ve yabancı dil) müzik arasında çok başarılı bir bağlantı kurulabilir. Ayrıca, dilsel ifade tarzını görselleştiren (yazı, semboller, figürler, illüstrasyonlar v.s.) figüratif ifade tarzı da dil ile bağlantılıdır.

Sanatlar, matematik, sağlık ve refah, yaşam ve çalışma v.s. gibi müfredatın bilimler (fen ve sosyal) alanlarının konular (dersler) arasında de başarılı olarak bağlantı oluşturulabilir.

Bu düzeyde işlenen her öğretimsel içeriklerin, sanatsal ifade tarzları (çizimler, grafikler, haritalar, şarkı, müzik, dans, video klipler v.s.) eşlik etmesi durumlarda çok daha ayan ve anlaşılır bir hale gelir.

7. Zaman paylaşımı - açıklaması

Kosova Müfredat Çerçevesine göre üçüncü düzeye ait eğitim planı ile Fen bilimleri Liselerinde müfredatın Sanatlar alanından 3 öğretim dersin kapsanması öngörülmüştür.

Müfredatın üçüncü seviyesinde (X, XII ve XII sınıflarında) toplam olarak haftada 6 öğretim dersi kapsamında her sınıf için 2 saatin ayrılması planlaştırılmıştır.

Bu alanın figüratif öğretim ve müzik eğitimi gibi iki dersin zorunlu olması itibarıyla, bu iki dersin aralarında eşit paylaşımı yapılır.

Yüksek orta okullar (UESS 3)- Fen bilimleri lisesi						
Müfredat alanları	5 Düzey				6.	
	X Sınıf	XI Sınıf	Top.dersler		XII Sınıf	
	Ders say	Ders say	Top.ders	%	Top.ders say	%
Sanatlar - Müzik eğitimi - Figüratif eğitim	1	1	2	3.33	1	3.13

Yüksek orta okullar (UESS 3)- Sosyal Diller Lisesi						
Müfredat alanları	5 Düzey				6. Düzey	
	X Sınıf	XI Sınıf	Top.dersler		XII Sınıf	
	Ders say	Ders say	Top.ders	%	Top.ders say	%
Sanatlar - Müzik eğitimi - Figüratif eğitim	2	2	4	6.67	2	6.25

8. Metodoloji talimatlar

Sanatlar, her sanat dersinde özel ilgili öğretme ve öğrenme metodolojisinin en doğru bir şekilde tatbik edilmesi sayesinde uygulandığı takdirde başarıların edinilmesi olasıdır. Sanat derslerinde öğretim metodolojisi öğretme kavramları, beceriler ve edinilmesi gereken bilgilerin öğretim teknikleri ve özel yöntemlerini kapsar. Bu düzeyde öğretim, öğretimin yapıcı bir yaklaşımı sayesinde kullanılır, ki böylece öğrenciler, sanatsal özelliğini taşıyan sanat eserlerinin (dinlemeye yönelik müzik eserleri, yağlı boya resimleri, heykel resimleri v.s., fotoğraflar, filmlerin video malzemeleri, belgesel eserler ve konser, sergiler, tiyatro – dram eserleri, bale v.s.) analizler ve anketler sayesinde farklı disiplinlerin geliştirilmesi yönünde farklı dönemlerde ve farklı yerlerde farklı toplumsal tarihi koşulların etkisini anlamak için eğitilirler. Sanatı yaşamak, merak, hayal gücü ve irade özgürlüğü, sanatlar alanında öğretimin temel metodolojisinin temel ilkesidir.

9. Değerlendirme talimatları

Müfredatın sanat alanının dikkatle değerlendirilmesi gerekir ve her öğrencinin, sanat irade tarzının farklı şekilleri açısından farklı ve özel koşulları ve eğilime sahip olması itibarıyla bireysellik ilkesine dayanır. Bundan dolayı değerlendirme şu ilkelere dayanmış olmalıdır: cesaret, hayal gücü, özgün ve yaratıcı irade tarzı, ligi, sanatı yaşama, yorumlama v.s. Sanat alanında başarımlar bireyseldir, bundan dolayı değerlendirme yöntemini, öğrencilerin motivasyon ve yaratıcı becerilerini geliştirmeleri yönünde teşvik etmek kullanmak gerekir.

Sanatta, okulda ve toplumda düzenlenen farklı sanat atkinlikleri kapsamında gösterilen ilgi ve aktif katılım özellikleri (bireysel ve grup olarak) değerlendirilmelidir.

Bu düzeyde, tarihsel olarak farklı toplumsal bağlamda sanatların tarihsel gelişimi ile bağlantılı olan konulardan da oluşması itibarıyla, bu bağlamlarda bilgi ve anlayış üzerine yetkinlikler hakkında farklı değerlendirme

yöntemlerine de (kompozisyon yazma, kavramların bilgi testleri, farklı tarihi dönemlerde farklı sanat hakkında PowerPoint gibi çeşitli sanat stilleri ile sunumlar, haritalar, posterler, farklı performansta olan video tesisleri).

10. Öğretim ve kaynak malzemeler

Sanatların, müfredatın bu alanının içeriğinin uygulanmasına yönelik farklı malzemelerinin kullanılmasını koşullandıran kendine has ifade tarzları, teknik yöntemleri ve özellikleri vardır. Mesela figüratif sanatta öğrenim malzemesi çalışma malzemesi ile çakışmaktadır: mesela kâğıt, kumaş, oyun hamuru, organik malzeme. Malzemelerden başka ders kitabı, fotoğraf, video, internet v.s. gibi öğrenim kaynakları da kullanılır.

Müzik sanatında ana malzeme, insan sesi veya müzik aletleri tarafından üretilen müzik sesleridir. Öğrenim kaynakları, ders kitapları ve ses kaynakları (ilgili CD, müzik CD'leri, DVD, internetten indirilen kayıtlar, TV'ler, kamu konserleri v.s.) Bu düzeyde, çağdaş reproduksiyon ve aynı zamanda müzik oluşturma teknolojisi (farklı bilgisayar programları, müzik stüdyoları v.s.) de kullanılır.

Müfredat alanı - Matematik

Giriş

Gerekçe ve açıklama

Kavramlar ve açıklama

Yetkinliklere dayanan yaklaşım

Alanın öğrenme sonuçları

Müfredat alanları arasındaki konular

Zaman paylaşımı – açıklama

Metodolojik ana esasları (yönergeler)

Değerlendirme talimatları

Öğretim malzemeleri ve kaynakları

1. Giriş

Müfredatın matematik alanı, matematikte ve genel olarak eğitim kalitesinin iyileştirilmesi üzerinde etkisi olan ülkenin eğitim politikalarına yansır. Müfredatın matematik alanı, tüm öğrenciler için matematik öğretimi için yasal bir hakkı oluşturur. Müfredat, nelerin öğretileceğini gösteren yetkinlikleri temsil eder ve matematik öğretisinin temel başarılar yolunu belirler. Aynı zamanda o, öğrencilerin performansının ne şekilde değerlendirileceğini ve bununla ilgili raporun nasıl sunulacağını gösterir. Bu nedenle Müfredat öğrencilere, öğretmenlere, ebeveynlere ve geniş topluma, öğrencilerin okulda öğrenmeleri gereken anlayış ve becerilerini gösteren bir yöntemi sunar. Bu Müfredat okullara, öğrencilerin bireysel olarak kendi ihtiyaçlarını gidermeleri ve kendi toplulukları içinde farklı ve radikal özelliklere sahip olacak karakter geliştirmelerine izin verir. Aynı zamanda o, eğitimdeki tüm partnerlerin, ileri öğrenme yolunda öğrenciyi destekleyebilmelerini sağlayan bir modeli de oluşturur. Müfredat, zor ve dengeli bir çözüm yolunu içerir, her öğrencinin hakkı olan bilgi ve kültürel deneyimini korumak için sağlam ve kalıcıdır ve aynı zamanda öğretmenlere, öğrencilerini en doğru bir şekilde takip etmelerini sağlayacak kendi öğretim yöntemlerini oluşturmalarını sağlayacak kadar esnek de olmalıdır.

Müfredatın matematik alanı öğrenciler için matematik becerilerini geliştirmeleri, bunu elde etmek, tam öğrenmeyi garantili eden ve yaratıcılık özelliklerini önemseyen bir belge olarak önlerine çıkmaktadır. Öğretmenlere, öğrencilerine ilham vermek için mümkün olan en iyi yolu bulmaları konusunda hak tanımaktır.

Belgenin içeriği, Müfredat Çerçevesi ile belirlenen ilkelerle (prensiplerle) uyumlu olacaktır. Matematik alanında Müfredatın yasal taleplerini takdim eder ve öğrencilerin, öğretilenler konusunda yetkin olmaları için yardımcı olacak bilgileri sunar.

Genelde sıralaması, düzeyler ve seviyelerin hiyerarşisine göre belirlenmiştir. I düzey (O-V sınıfları) öğrenciler için müfredat, ilköğretim okulu öğretmenleri için sunulmuştur. II düzey (VI – IX) için öğrencilere ait müfredat, alt ortaokulların öğretmenlerine sunulmaktadır. Üçüncü düzey (X-XII sınıflar) öğrenciler için müfredat, aşağıda belirtilen bölümlerde eğitim gören alt orta öğretmenlerine sunulmaktadır:

- a. Liselere yönelim ve
- b. Mesleki eğitim ve sanat okulları.

2.Gerekçe ve açıklama

Matematik, eleştirisel bir şekilde düşünerek öğrencilerin beceri ve yeteneklerini geliştirmelerini sağlar, kendi kişiliklerini (şahsiyetlerini) geliştirmeleri, bağımsız ve sistematik olarak çalışma becerilerini geliştirmek, diğer alanlarda bilgilerin keşfedilmesi ve bunları diğer alanlarda bütünleştirilmesi amacıyla yeni bilgileri edinmek ve günlük yaşamda sorunlu sorunlara çözüm üretmelerini sağlar.

Matematik, beklenen ve önemli sonuçlar (başarılar) sayesinde, ruhsal, ahlaki, sosyal ve kültürel yanı sıra ana becerileri ve düşünce becerileri gibi alanlarda öğrenime önem verir.

3.Kavramlar ve açıklama

Matematik çoğunlukla şu kavramlardan oluşur:

- Gerçek ve karmaşık sayılar
- Boyut
- Alan
- Ölçümler
- Cebir
- Matematik analizi
- Geometri
- Analitik geometri
- İstatistik
- Kombinatorik
- Trigonometri

Matematik, Müfredatın tüm düzeylerinde öğretilir. Birinci ve ikinci düzeyde, sayılar, geometri şekiller, planda pozisyon, problemleri çözmelerin hesaplama ölçümleri ve beceriler hakkında bilgilerle ligi kurulur.

Üçüncü ve dördüncü düzeyde bu ilişki, cebir, geometri ve istatistik bilgileri ile bütünleşir, beşinci ve altıncı düzeyde ise trigonometri, matematik analizi ve probabilitet (olasılık) bilgilerin de genişletmesi ve derinleştirilmesi sağlanır.

Düzye (seviye) tanımı, 1-6 ve üç seviye olmak üzere her düzeyin sonunda öğrencilerin performansı hakkında kararların alınması ile ilgili esasları sunar.

4.Yetkinliklere dayalı yaklaşım

KMÇ'ne göre öğrenme yetkinliğe dayalıdır. Eğitim organizasyonu, öğrencilerin bilmesi gerekenlere ve yapmaya hazır oldukları konulara odaklanır. Bir şey yapmak için bilginin, ilgili becerilerin ve hatta belli tavırların takınılması gerekir. Buna dayanarak Müfredatın matematik alanı, alan ve düzey bağlamında genel öğrenme sonuçlarına dayalıdır. Dolayısıyla yeterlilik üç seviyeye ayrılmıştır, zaman planlaması ve kalifiyeli eğitimcilere ihtiyacın duyulduğu öğrencilerin gerçek gereksinimlerine göre yönlendirilmiş ve sıralanmış olan en önemli öğretim yönlerini yansıtan ve yerine getirilmesi gereken üç düzey yetkinlik vardır.

Matematik alanı için yetkinliklere erişim, tavsiye edilen şu yöntemler sayesinde sağlanır: incelikli açıklama, konuşma, örnek verme ve yansıtmı, talimat verme, çözüm üretme, grup içinde çalışmaların tanıtımı, öğrenci gruplarının denetimli uygulamaları, grup içinde konuşma, pratik.

Matematikte temel öğrenme sonuçları, şu matematik yetkinliklere dayanmaktadır:

1. Matematik problemlerin çözümü
2. Matematik gerekçeleri ve belgelenmesi
3. Matematik sayesinde iletişimi
4. Matematik bağlantıları
5. Matematiksel temsil
6. Matematik modelleme
7. Matematiksel düşünme
8. Matematikte teknolojinin kullanımı

5. Alan öğrenme sonuçları

5. ve 6. DÜZEY ÖĞRENME SONUÇLARI	
5 Düzey X, XI Sınıflar	5 Düzey XII Sınıf
Öğretim deneyimleri sayesinde bilgi, anlama ve beceriler şu yöntemlerle geliştirilir:	
<ol style="list-style-type: none">1. Problemlerin çözülmesi2. Matematik gerekçeleri ve belgeleme3. Matematik sayesinde iletişim4. Matematik bağlantıları5. Matematiksel temsil6. Matematik modellemenin teşvik edilmesi7. Matematik düşünmenin yapılandırılması8. Matematikte elektronik teknolojinin kullanılması	
1. Problemlerin çözülmesi	
Yaşamın günlük durumları halinde uygulanan problemleri çözmek için cebir ve geometriden uygun stratejiyi seçer.	Matematik ve günlük yaşamın farklı alanlarında en bileşik problemleri çözme stratejisi ile ilgili süreçleri planlar, formüllerini çıkarır, izler ve yansıtır.
2. Matematik gerekçeleri ve belgeleme	
Yaşamın günlük durumları halinde uygulanan problemleri çözmek için cebir ve geometriden uygun stratejiyi seçer.	Matematik ve günlük yaşamın farklı alanlarında en bileşik problemleri çözme stratejisi ile ilgili süreçleri planlar, formüllerini çıkarır, izler ve yansıtır.
Matematik ve matematiksel olmayan kavramları kullanarak teoremleri kanıtlar.	Matematik gerekçeleri değerlendirir; farklı çözüm yollarını kullanarak bileşik matematik iddiaları kanıtlar ve haklı çıkarır.
3. Matematikte /alanlar arasında iletişim	
Doğal ve matematiksel dili (mesela grafikleri, diyagramları) kullanarak farklı matematiksel tutarsız tipleri (“ifade şekilleri”) kullanır, hipotezleri tanımlar, ilgili sonuçlar hakkında sınırlamalarda bulunur, bunu savunur ve ilgili sonuçlar çıkarır.	Grup içinde sözlü veya yazılı olarak değerlendirmede bulunur, matematik kavramları hakkında kendi kişisel düşüncesini söyler, bunların günlük yaşamda hangi ölçüde uygulanabileceğini vurgular.
4. Matematik bağlantıları	
Pratik durumlarda sayılar ve cebirsel, geometric ve trigonometri arasında bağlantı yapar.	Diğer alanlardaki matematiksel içeriklerin bağlantılarını değerlendirir, günlük yaşamdan problemlerin çözümü konusunda toplanmış olan bilgileri kullanır.
5. Matematiksel temsil	
Sosyal, doğal ve matematiksel olayları yorumlamak için model ve kavramların temsilciliği ile ilgili eşdeğer şekilleri oluşturur.	Matematiksel temsilleri kullanır ve onların arasındaki ilişkileri tanımlar.

6. Matematiksel düzenleme

Yeni modellerini oluşturur ve algoritmik yöntemleri kullanır (mesela farklı ölçümleri yapmak için verilerin analizini yapmak amacıyla v.s.).

Matematik içinde ve dışında birden fazla modelleri uygular.

7. Matematiksel düşünme

Matematik dışında bunu uygulamakla, tutarlı ve net bir şekilde iletişim kurarak matematik düşünce yapılanmasını oluşturur.

Günlük yaşamda uygulanabilir matematiksel problemlerin bahaneleri, delilleri ve tanıtımı için matematiksel düşünceyi etkili bir şekilde kullanır.

8. Matematikte /için elektronik teknolojinin kullanılması

Matematikte hesaplamalar için uygun yazılım programlarını (mesela Excel tabelalarını) kullanır; çağdaş teknolojisi ve elektronik iletişiminin önceliklerini ve sınırlamaları belirler.

Daha zor olan problemlerin hesaplanması ve matematiksel modelleştirme için gelişmiş yazılım programlarını kullanır.

VII. DEĞERLER VE TAVIRLAR

- Problemlere odaklanmakta uygulama, ısrarcılık ve kuvvet
- Gerçekçi ve tarafsızlık ruhu
- Estetik ve eleştirisel anlam, titizliğe saygınlık, problemleri çözme ve teori geliştirme mimarisinde sıralama ve şıklık
- Günlük durumlara yaklaşım veya pratik konuların çözümlenmesi konularında yöntemlerde matematiksel kavramları kullanmak için alışkanlıklar.
- Ortak fakir, tartışma ve konuşmalar sırasında aktif tavır takınmak
- Destek vermek ve sunmaya açık olmak
- Başkalarının düşüncesine saygı göstermek
- İnsan olarak yetişmek ve kişilik ve orantılı kültürel gelişim
- İnsan zekâsının şekillendirilmesinde matematiğin rolünün bilincinde olmak
- Çağdaş toplumun gelişiminde matematiğin rolünün bilincinde olmak

III. Matematiksel yetenek ve beceriler

- Tanımlamak
- Açıklamak
- Hazırlamak
- Gerekçe
- Uygulamak
- Hesaplamak
- Değerlendirmek
- Çizmek
- Model oluşturmak
- İnşaat
- Kaynakları ve bilgileri kullanmak

IV. Matematik alan tarafından teşvik edilen bilgiler ve kavramlar (aritmetik, cebir, ölçme, geometri, istatistik, probalitet)

- Gerçek ve bileşik sayılar
- Format
- Alan
- Ölçümler
- Cebir
- Matematiksel analizler
- Geometri
- Analitik geometri
- İstatistik
- Kombinatorik
- Trigonometri
- Sayılar kuramı
- Finans matematiği

6. Müfredat alanları arasındaki konular

Matematik öğretimi, matematiksel yöntemlerini kullanarak problemlerinin gerekçeleri ve çözümlenmesinin geliştirilmesinde sayılar, nesneler ve rakamlarla temel becerileri üzerine duracaktır.

Matematik ve onun öğretimi, aşağıda belirtilmiş olan müfredat alanları arasındaki konuları dikkate alacaktır:

- Kişisel gelişme ve yaşam için beceri, takım çalışmaları, problemlere çözüm üretme, karar alma, kişisel bütçenin planlaması.
- Kalıcı gelişim, ekonomik bilinci, dilsel ve iletişim becerileri, elektronik öğretim (elektronik iletişim), sanal matematiksel modellerin oluşturulması.
- Verilerin toplanması ve bunların grafik çizimleriyle gösterilmesi.

7.Zaman paylaşımı - açıklama

Öğretim planı, her öğretim alanı için minimum ve maksimum ders sayısını belirtir, ancak matematik alanı için daha geniş zamanın ayrılması zorunludur. Üçüncü düzeyde (10-12 sınıfları) KMÇ ile ders saatleri sayısı belirlenmiştir. Öğretim sonuçları, KMÇ ile uyumlu olarak değerlendirilir.

Yüksek ortaokullar (UESS 3) Fen bilimleri lisesi						
Müfredat alanları	5 Düzey				6. Düzey	
	X Sınıf	XI Sınıf	Top.dersler		XII Sınıf	
	Ders sayısı	Ders sayısı	Toplam	%	Toplam ders say.	%
Matematik	4	4	8	13.33	4	12.50

Yüksek orta okullar (UESS 3)- Sosyal Diller Lisesi						
Müfredat alanları	5 Düzey				6. Düzey	
	X Sınıf	XI Sınıf	Toplam		XII Sınıf	
	Ders sayısı	Ders sayısı	Toplam	%	Toplam ders say.	%
Matematik	4	3	7	11.67	3	9.38

Mesleki eğitim dersler tabelası:

Yüksek orta okullar (UESS 3)- Mesleki okul						
Müfredat alanları	5 Düzey				6. Düzey	
	X Sınıf	XI Sınıf	Toplam dersler		XII Sınıf	
	Ders sayısı	Ders sayısı	Toplam	%	Toplam ders say.	%
Matematik	3	3	6	9.38	3	9.38

8. Metodoloji talimatlar

Öğretmen, karşılıklı (enteraktif) çağdaş ve genel kapsamlı öğretim yöntemlerini, çok çeşitli teknik ve şekilleri ve dizi çalışma tekniklerini (yeni bilgi, tekrarlama, güçlendirme, ödev, projeler, çalışmalar, mesela şu malzeme araçları: çizimler, şablonlar, diyagramlar, grafik ve bilgisayar, internet gibi diğer çağdaş teknik araçları). Bu yöntemler bağımsız, eleştirel ve yaratıcı düşünce öğrenmenin yararına olmalıdır.

Yöntemin Seçmeli ilgili dersin öğretmeninin yetkisi kapsamındadır. Bu Seçmeli öğrencilerin ihtiyaçları ve gereksinimleri, öğretim konusunun içerik özelliği, didaktik esası, öğrencilerin eğitim düzeyi v.s. gibi özelliklere uygun şekilde yapılır.

Öğrencilerle çalışma yöntemi ve tekniği, ders saatinin dinamiğini hareketlendirir, monotonluğu kırar ve öğrencileri öğrenmeye teşvik etmesinden dolayı kombine ve çok çeşitli olmalıdır.

Öğrencilerle çalışma yöntemleri (metotları), teknikleri ve şekilleri, öğretim içeriğinin daha kolay edinilir olmasına yardım etmeli ve yaşam zorlukları ile yüzleşebilmeleri için genelde kişiliklerinin oluşmasına katkı sunan bilgilerin, ifadelerin, becerilerin, tavırların ve diğer değerlerin daha çabuk ve daha doğru (tam) bir şekilde uygulanmasına yardımcı olmalıdır.

9. Değerlendirme talimatları

Değerlendirme, öğrencinin sınıf veya okul düzeyinde öğrenme sonuçlarına (başarılarına) yaklaşım ve matematik alanda yetkileri edinme hakkında yorum getirmek için hizmet eden tüm faaliyetleri kapsar. Öğretmen değerlendirirken, bu düzeyde öğretim sonuçlarına erişim ve belirlenen yetkinliklere yaklaşım program içeriğini dikkate almalıdır. Aynı zamanda değerlendirmeyi o, öğretimin ayrılmaz bir parçası olarak kabul etmeli ve öğrencileri, öğretim süreci boyunca etkinleştirmesi (meşgul etmeli) ve onları, bağımsız çalışma için yetenekleştirmelidir. Değerlendirirken öğretmen, aşağıda belirtilen elemanları kapsayacak yoğun bilgi fonuna dayanmalıdır.

- sözlü cevapların değerlendirilmesi,
- grup içinde yardımlaşmanın değerlendirilmesi,
- sınıfta yürütülen tartışmalara katılımın değerlendirilmesi,
- ev ödevlerin değerlendirilmesi,
- belli konular üzerine testler,
- içerik kategorisi sonunda testler,
- öğretim yılının yarı yılı veya eğitim yılı sonunda testler.

Ayrıca öğretmen şu Seçmelilerde de bağımsız hareket edebilir:

- değerlendirme türleri (biçimlendirici, özetleyici, tanımsal, motivasyon verici v.s.);
- değerlendirme yöntemleri (öz değerlendirme, öğrencilerle konuşmak, dosyası, gözleme, projeler v.s.);
- değerlendirme araçları (analitik öz değerlendirme çizelgesi, koordinatör penceresi: biliyorum, bilmek istiyorum ve öğrendim), diyagramlar (artı +, eksi -, ilginç I), trafik ışıkları, konuşma arkadaşım (arkadaş – arkadaşla) v.s.).

Değerlendirme, öğrenmeyi iyileştirmek amacıyla bilgi geribildirimini sağlamak, öğrencileri öğrenmek için motive etmek, gerileme veya ilerlemenin nedenlerini belirlemek, öğretimi iyileştirmek ve öğrencinin kişisel gelişimi sağlamak için hizmet etmelidir (daha geniş bilgi için değerlendirmeye ait V bölüme bakınız).

Yetkinliğe dayanan müfredat, belli bir öğretim kategorisi veya alt kategorisini başarıyla tamamladıktan sonra öğrencinin ne için yetenekli olacağı hakkında bildirelerden (tablolardan) oluşur.

Bu bildirgeler (tablolar), Öğretim Sonuçlarını ifade eder.

Çekirdek Eğitim Müfredatı tarafından sağlanan Değerlendirme şeması:

KOSOVA YÜKSEK ORTA EĞİTİM MÜFREDATI

1	2	3	4	5	Çözüm getiren destek	Yöntemler	Yetenekli olanları destekleme yöntemleri
Öğrenci hiç çalışmamış veya çalışmış ancak bunun yapması gereken ödevle ilgisi yoktu	Öğrenci, problemi çözmek için fikir sahibidir, yöntemini sunar	Öğrenci, fakir sahibi olmasına rağmen sadece problemi kısmen çözebilmiştir, mesela sadece x veya y'ü çözmüştür	Öğrenci, problemin tamamını çözer, ancak bu çözümü doğrulayamaz	Öğrenci, problemin tamamını çözer ve çözümü doğrular	Öğretmen, öğrenciyi desteklemeyi kararlaştırır, mesela bilinmeyen x ve y'ü nasıl kullanması gerektiğini ve denklem sistemini çözmesi	Öğrencinin öğrenme stilini dikkate alarak, kullanacak yöntemleri göstermek, mesela öğrenciye, denklem sistemlerinin çözümü için en uygun yöntemlerden birini önerir	Özel bir rev ödevi verir Öğrencinin öğrenme stilini göz önünde bulundurarak hangi yöntemleri kullanması gerektiğini anlatır

10. Öğretim malzemeleri ve kaynakları

- Öğretmen, öğrencilerin görme, duyma, dokunma v.s. yoluyla erişebilecekleri malzeme ve kaynakları kullanarak dersi anlaşılır bir şekilde öğretir. Görsel araçlar, gerekli teknoloji, çizimler, modellemeler gibi faaliyetlerde bulunma konularında kullandığı kolay kelime ve tümceler, doğru kelimeler, anlamlı kelimeler sayesinde öğrencilerin erişebilecekleri malzeme ve kaynakları kullanarak anlaşılır bir şekilde ders verir, özel yardımlarda bulunur, örneklerin adaptasyonunu yapar, alternatif faaliyetler için ortam yaratır v.s.
- Öğretmen, yaşı ve öğrenme düzeyinin sunduğu olanaklarla uyumlu olana uygun metin ve malzemeleri kullanarak erişimi sağlar, gerekli broşürleri ve sözlükleri verir, temiz dil kullanır. Öğretmenler öğrencilere, belli içerik ve becerileri tanıtır / açıklar (aynı zamanda eğitimle ilgili video malzemelerini, öğrenciler tarafından sunumları takdim eder);
- Öğretmen veya öğrenci tarafından gösteri sunulur: Öğretmen, sözlü açıklamanın yapılmasına yardımcı olan görsel bilgiler sunar.

Müfredat alanı – Doğa bilimleri

Giriş

Gerekçe ve açıklama

Kavramlar ve açıklama

Yetkinliklere dayanan yaklaşım

Alanın öğrenme sonuçları

Müfredat alanları arasındaki konular

Zaman paylaşımı – açıklama

Metodolojik talimatlar

Değerlendirme talimatları

Öğretim malzemeleri ve kaynakları

1.Giriş

Çekirdek Eğitim Müfredatının doğa bilimleri bölümü, üniversite eğitimin her üç düzeyi için zorunludur. Bu eğitim (öğretim) alanı, üniversite öncesinde her üç düzeyin tamamlanmasından sonra öğrenci tarafından erişilmesi gereken yetkinliğin (bilgi, anlama, ifade, beceri, tavır ve değerler) gerçekleşmesini kapsar.

Doğa bilimleri öğrencilere, gıda ve diğer ürünlerin üretimi, doğayı, canlı ve cansız evreni ve insanı tanımak, anlamak ve keşfetmelerini sağlar. Bilim ve bilimsel başarılar tıp, trafik, iletişim, enerji üretimi, doğa zenginliklerin araştırılması ve kullanılması, yaşam ortamının korunması, kültürel yaratıcılık, sanat ve evren araştırmasında uygulanır.

2. Gerekçe ve doğa bilimleri alanının açıklaması

Doğa bilimleri şu konularda hizmet eder:

- maddi dünya, özellikleri ve dönüşümlerinin açıklanması;
- doğal olaylar ve süreçlerin araştırılması ile ilgili yöntemlerin uygulanması;
- canlı varlıkların ve insanın yaşamı için uygun olması koşuluyla, gök cismi olarak toprağın açıklanması;
- canlı ve cansız alemin ve onların aralarındaki bağlantının açıklanması;
- enerji kaynakların açıklanması;
- dört ana etkileşim arasındaki sürecin açıklaması (yerçekimi, elektromanyetik, zayıf ve güçlü nükleer);
- zaman ve mekan içerisinde doğal süreçlerin açıklanması;

- insan ve doğa arasındaki bağlantı ve onların aralarında karşılıklı etkilerinin belirlenmesi;
- Olayların ve yeni olguların açıklanması ve öngörülmesi için kimya, biyoloji, fizik, astronomideki bilimsel keşiflerin kullanılması.

3.Kavramlar ve açıklaması

Doğal bilimlerin temel kavramları, 6 esas sütuna dayanmalıdır:

- Bilimsel araştırma/inceleme
- Bilim ve teknolojinin uygulanması
- Madde, özellikleri ve dönüşümleri
- Fiziksel işlemler
- Yaşam süreçleri
- Toprak ve evren

Doğa bilimlerinde 1., 2., 3. ve 4. düzeyler için temel kavramlar, yetkinlikler ve metodoloji bir bütünlük olarak belirlenir, 5. ve 6. düzeyler için ise kimya, fizik, biyoloji ve astronomi (sadece altıncı düzey için) gibi özel dersler belirlenir. Bazı durumlarda coğrafya da bu alanın bir parçası olur.

Mesleki okullarda bu kavramlar, belli mesleklerin konusal erişimine göre dayanan entegre (birleşik) olarak sunulur.

4.Yetkinliklere dayalı yaklaşım

KMÇ'ne göre doğa bilimleri öğretiminde, yetkinliklere ve merkezde öğrenci unsuruna dayalıdır. Öğretim örgütlülüğü, öğrencilerin bilmeleri gerekenlere ve yapmak için hazır olmaları gereken unsurlara odaklanır. Bir şey yapmak için bilgi, ifade, ilgili konu hakkında becerilerden başka sıra olumlu, olumsuz ve sıradan olabilecek belli tavırlara da sahip olmak gerekir.

5. - 5. ve 6. düzey öğrenme sonuçları

UESS / ISCED 3

5. Düzey 5, X, XI sınıfları (16-17 yaşında olanlar)

6 Düzey, XII Sınıf (18 yaşında olanlar)

I. ÖĞRENME SÜRECİ SAYESİYLE EDİNİLEN BİLGİ, ANLAYIŞ VE BECERİLERİN GELİŞTİRİLMESİ:

1. Doğa malzemeleri, süreçleri ve olaylarının oluşturulmasına yönelik kavramlar, modüller, kuramlar ve yasalar bağlamında bilimsel düşüncenin yapılandırılması.

Canlı ve cansız maddeler ve onun özellikleri.

Toprakta ve Genelde fiziki, kimyasal ve biyolojik süreçleri ve olaylar.

2. Madde, süreçler ve doğa olaylarının oluşmasına yönelik bilimsel araştırma becerilerinin geliştirilmesi

3. Doğa bilimleri derslerin Müfredatın diğer alanları ile bağlantısı.

4. Günlük yaşamda bilimin ve teknolojinin uygulanması.

5. Bilimde ve bilim sayesinde iletişim becerilerinin geliştirilmesi.

6. Doğa malzemeleri, süreçleri ve olaylarının oluşturulmasına yönelik kavramlar, modüller, kuramlar ve yasalar bağlamında bilimsel düşüncenin yapılandırılması.

Canlı ve cansız maddeler ve özellikleri.

Toprakta ve Genelde fiziki, kimyasal ve biyolojik süreçler ve olaylar.

Atom, molekül, insan yapısını, elementlerin ve bileşimlerin oluşumunu, önemini, fiziki ve kimyasal özelliklerini ve onların arasındaki reaksiyonları açıklar ve gösterir.

Canlı ve cansız evrende bulunan ve insan tarafından oluşturulmuş organik ve inorganik bileşimlerin oluşumunu ve özelliklerini açıklar ve inceler ve yaşam sürecinde onların aralarındaki bağlantının analizini yapar.

Yerel, yöresel, ulusal, kıtasal ve küresel düzeyde yaşam ortamının değişmesini ve onun yansımalarını etkileyen nedenleri açıklar.

Jeosantrik ve heliosentrik sistemini, Güneşin görünen hareketini, onun yansımalarını, güneş sisteminin oluşmasına ait çağdaş kuramları değerlendirir ve Büyük Patlama sürecinde Evrenin yaratılmasında alan – zaman bağlantısını açıklar.

Evrin sonucu olarak canlı evrenin çeşitliliğini, kalıtım ve hücrede kimyasal süreçlerde AND'nin rolü, canlı varlıkların biyoloji krallığını ve biyo-teknoloji ile teknik bağlamında canlı sistemlerin ve işlevliliğin oluşum yasallığının uygulanmasının analizini yapar ve araştırır.

Hücre yapılarının hücredeki fiziksel-kimyasal fonksiyonel etkileşimini açıklar; insan biyolojisini ve insan sağlığının çağdaş bir şekilde koruma yöntemlerinin açıklamasını yapar.

Doğa süreçlerde enerjinin korunması, sıcaklık ısısının iç enerjisi, düzeni, kaousu, döngü ve bağlantılarını açıklar.

Enerji kaynaklarının yaşam ortamının kirliliği ile bağlantısını açıklar ve saf enerjinin keşfedilmesi eğilimini açıklar.

Analitik, grafik ve sayılar yöntemi sayesinde, doğanın temel etkileşim kuralları açıklar.

Zayıf ve güçlü nükleer etkileşimi ve bunların insane yaşamına ve ortam kirliliğine etkisini açıklar.

2. Doğada madde, süreçleri ve doğa olayların oluşturulmasına yönelik bilimsel araştırma becerilerinin geliştirilmesi

Bilimsel araştırmaya yönelik pratik becerileri ve ifadeleri gösterir; araştırma üzerine bilimsel soruları ve hipotezlerin kuramlarını oluşturur; ölçümler, tekrarlanan kanıtlar dahil olmak üzere bilimsel araştırmaları tasarlar ve araştırma yapar; farklı kaynakları toplar ve örgütler; mevcut argümanlara dayanan modelleri ve kuramların analizini yapar ve test eder; bilimsel kavramları kullanarak araştırma modülleriyle ilgili verileri açıklar ve özetler.

Projeler, problem çözümü ve vakai çalışmalar üzerine bireysel ve grup halinde olmak üzere çalışmaları gerçekleştirmek amacıyla bilim tematik alanlarından uygun araştırma enstrümanlarını etkili bir şekilde kullanır.

7. 3. Doğa bilimleri derslerinin diğer alanlarla bağlantısı

Ortak kavramların doğa bilimlerine entegre edilmesi (sokulması) (biyoloji, kimya, fizik, astronomi):

- organik ve inorganik maddeler, fermentasyon, sağlıklı gıda, nükleer asitler, proteinler, karbonhidratlar, yağlar, metabolizma, difüzyon, osmoz, galaktik, korozyon, radyoaktif.

3.2 Günlük yaşamda bilimin ve teknolojinin uygulanması.

- Hipotez sunumu, deney, kanıt, çözüm araçlarının kullanılması, bilimsel araştırmaların bağımsız olarak planlanması ve projelere dahil edilmesi, sonuçların işlemi, sonuçların açıklanması ve sonuçların hazırlanması ve uygulanması.

3.3 Doğa bilimlerinin diğer alanlara entegre edilmesi

İletişim ve ifadeler

Anadili veya en az bir yabancı dil üzere sözlü ve yazılı olarak ayan, tam ve anlaşılır bir şekilde iletişimde bulunur ve ifade eder, zengin bilimsel bir sözlüğü kullanarak araştırmalar süresinde elde edilen sonuçları hazırlar ve sunar, bunların farklı şekillerde yorumunu yapar.

- Matematik

Problemleri çözmek için analitik ve operasyonel matematik formüllerini kullanır ve bunları miktar değeri ile ifade eder.

- Toplum ve ortam

Çerve ile ilgili sorunların giderilmesi için çözüm üretir ve toplumsal ortamına demokratik süreçlerinde çeşitlilik ve toleranslık ilkelerine saygı gösterir.

- Sağlık ve refah

Yaşadığı ortamda kendi kişileri ve başkalarının sağlığı ve refahının korunmasına katkı sunar.

- Yaşam ve çalışma

İş araç gereçlerini, enformatik ve iletişim teknolojilerini (mesela PowerPoint, video klip, fonograf makinesi, dijital fotoğraf makinesi) kullanır ve bakımını yapar ve araştırma sonuçlarını bağımsız bir şekilde toplayarak ve yorumlayarak diğer bilgi kaynaklarını kullanır ve bakımını yapar.

4. Günlük yaşamda bilimin ve teknolojinin uygulanması

Günlük sorulara çözüm üretmek ve gelecekte toplumun ihtiyaçlarının giderilmesine yönelik çözüm üretmek amacıyla bilimsel ve teknoloji keşiflerin rolünü eleştirel yöntemlerle değerlendirir.

Kişisel ve grup halinde gelecek araştırmalara yönelik farklı bilimsel alanlarının belirlenmesi amacıyla en yeni bilimsel ve teknolojik keşiflerle ilgili farklı bilgi kaynaklarını bağımsız olarak kullanır.

5. Bilimde ve bilim sayesinde iletişim becerilerinin geliştirilmesi

Sözlü ve yazılı olarak bilim verilerini yorumlarken basit şekilleri kullanır; bileşik bilimsel araştırma problemini tanımlar; bir araştırma planını hazırlar, araştırma sonuçlarının sunumu, açıklamasını yapar ve özetini çıkarmak için doğru iletişim modellerini kullanır.

“PowerPoint” veya diğer çağdaş sunum şekillerini kullanarak bir çalışma yazar.

II. Doğa bilimleri sayesinde yapılandırılmış eğitim tavırları ve değerleri

Öğrencinin tarafından karşılanması gereken beklentiler:

Bilimsel araştırma ve tartışmaya ilginin duyulması.

Dayanıklılık.

Bilim alanına yönelik yeni yöntemler konusunda merak.

Bilimsel araştırma ve çevrenin geliştirilmesine ilginin duyulması ve çaba sarf etmek.

Başkalarının uyarıları hakkında doğru değerlendirmede bulunur.

Bilim teorileri ve bilim fikirlerinin evrimine ilginin gösterilmesi.

Gerçeklere saygı gösterir.

Topluluğun lehine olan konular hakkında karar vermede bilimsel bilgi ve becerilerini kullanmak için becerilerinin geliştirilmesi.

Yaratıcılık ve hayal gücü.

Çevre ve insan hakkında bilgilerin sorumluluklarını uygulama motivasyonu.

Bilimde etik.

Suların idaresi, iklim değişiklikleri, hücrelerin üremelerinin araştırılması, nanoteknoloji, gen teknolojisi gibi çağdaş konularla ilgili sorumluluk.

Farklı konularla ilgili sorumlu, etik kurallarına uygun ve bilgilenecek karar vermekte bilimsel anlayışın uygulanması.

Sansasyonel kariyerin bilim sayesinde sağlandığına dair değerlendirme.

Bilimin şekillendirilmesi ve geliştirilmesine katkı sunan insanların çeşitliliğine değer vermek.

III. DOĞA BİLİMLERİNDE YETENEK VE BECERİLER

- Kaynak ve bilgilerin kullanılması
- İşbirliği becerileri
- İletişim becerileri
- İrade (istem) hareket becerileri
- Yaratıcılık
- Eleştirel düşünce becerisi
- Enformatik teknoloji becerisi
- Sayısal beceri
- Sorunlara çözüm üretme becerisi
- Yönetim becerisi
- Eğitim becerisi

IV. DOĞA BİLİMLERİ ALANINDA KAVRAM VE DERSLER

- Kimya
- Fizik
- Biyoloji
- Astronomi
- Hibridleşme (melezleşme)
- Radyoaktivite
- Galaksi
- Nükleer reaksiyonlar
- Küreselleşme
- Biyoteknoloji
- Kalıtım

6. Müfredat alanları arasındaki konular

Müfredatın doğa bilimlerine bu yaştaki öğrencilerin entegre olabilmesi için müfredat arası konular şunlardır:

- Girişimcilik eğitimi;
- Elektronik iletişim ve elektronik eğitim;
- Kariyer bilinci;
- Medya eğitimi;
- Sağlık ve cinsel sağlık eğitimi;
- İnançlar;
- Kalıcı gelişme eğitimi v.s.

7. Zaman paylaşımı – açıklama

Çekirdek Eğitim Müfredatı ders sayıları, her eğitim alanı için özel olarak belirlenmiştir, Seçmeli Dersler Müfredatı ise ilgili okul tarafından saptanır.

Çekirdek Eğitim Müfredatına doğa bilimleri alanı kapsamındaki 5. seviye ve 6. seviye şu dersleri içerir: kimya, biyoloji, coğrafya ve astronomi (6. seviye), mesleki okullar için ise fizik, kimya ve biyoloji dersleri sokulmuştur.

Çekirdek Eğitim Müfredatının doğa bilimlerine ait her ders için geçerli kriterler şunlardır: X – XII sınıflarında altı (6) eğitim yetkinlik ve onların gerçekleşme sürekliliği ile hacim, denge, yata ve dikey bağlantılar.

A planı:

Yüksek ortaokullar (UESS 3)- Doğa bilimleri lisesi						
Müfredat alanları	5 Düzey				6. Düzey	
	X Sınıf	XI Sınıf	Toplam dersler		XII Sınıf	
	Ders sayısı	Ders sayısı	Toplam	%	Toplam ders say.	%
Doğa bilimleri - Fizik - Kimya - Biyoloji - Astronomi	7	8	15	25.00	9	28.13

Yüksek orta okullar (UESS 3)- Dil bilimleri lisesi						
Müfredat alanları	5 Düzey				6. Düzey	
	X Sınıf	XI Sınıf	Toplam dersler		XII Sınıf	
	Ders sayısı	Ders sayısı	Toplam	%	Toplam ders say.	%
Doğa bilimleri - Fizik - Kimya - Biyoloji	3	3	6	10.00	3	9.38

Yüksek orta okullar (UESS 3)- Mesleki okul						
Müfredat alanları	5 Düzey				6. Düzey	
	X Sınıf	XI Sınıf	Toplam dersler		XII Sınıf	
	Ders sayısı	Ders sayısı	Toplam	%	Toplam ders say.	%
Doğa bilimleri - Fizik - Kimya - Biyoloji	2	2	4	6.25	2	6.25

A1 Planı:

Yüksek ortaokullar (UESS 3)- Fen bilimleri lisesi										
Müfredat alanları	Öğretim dersleri	5 Düzey						6. Düzey		
		X Sınıf		XI Sınıf		Top.dersler	%	XII Sınıf		
		Ders say.		Ders say.		Top.ders say.	%	Ders say.	Top.ders	%
Doğa bilimleri	<i>Fizik</i> <i>Kimya</i> <i>Biyoloji</i> <i>Astronomi</i>	3		3		15	25.00	2		28.13
		2		3				2		
		2	7	2	8			3	9	
								2		

Yüksek ortaokullar (UESS 3)- Sosyal Diller Lisesi										
Müfredat alanları	Öğretim dersleri	5 Düzey						6. Düzey		
		X Sınıf		XI Sınıf		Top.dersler	%	XII Sınıf		
		Ders say.		Ders say.		Top.ders say.	%	Ders say.	Top.ders	%
Doğa bilimleri	Fizik	2		1		7	11.67	1		9.38
	Kimya	1	4	1	3			1	3	
	Biyoloji	1		1				1		

8. Metodoloji talimatlar

Öğretmen ve öğrencilerin başarısı, yaptıkları çalışmaları ve etkinliklerine bağlıdır. Buysa, çağdaş etkileşim ve kapsamlı bir yaklaşım ve çeşitli çalışma yöntemleri, teknikleri ve şekilleri kullanarak elde edilir. Bu amaçla, yeni bilgi, tekrarlama, güçlenme, antrenmanlar, görevler, proje çalışmaları, pratik çalışmalar v.s. gibi bir düzü prosedürler uygulanır. Aynı zamanda modeller, grafikler, kimyasallar, mutfak eşyaları, laboratuvar araçları, araç gereçler (taahsisatlar), bilgisayar ve diğer eğitim teknolojisi gibi teknik malzeme araçları da kullanılır. Bu yaklaşımlar ve yöntemler, bağımsız, eleştirisel ve yaratıcı düşünce sahibi olmayı öğrenme hizmetine katkı sunmalıdır.

Yetkinliklerin Seçmeli ders öğretmenin yetkisine düşer. Bu aslında, öğrencilerin ihtiyaçları ve talepleri, eğitim dersinin doğası, didaktik esası, öğrencilerin eğitim düzeyi (yetişmesi) v.s. ile uyumlu olarak yapılır.

Teknikleri ve şekilleri, öğretim içeriğinin daha kolay edinilir olmasına yardım etmeli ve yaşam zorlukları ile yüzleşebilmeleri için genelde kişiliklerinin oluşmasına katkı sunan bilgilerin, ifadelerin, becerilerin, tavırların ve diğer değerlerin daha çabuk ve daha doğru (tam) bir şekilde uygulanmasına yardımcı olmalıdır.

Kaliteli öğrenme gereksinimlerini karşılama amacıyla, farklı çalışma yöntemleri, şekilleri ve teknikleri önerilir:

- Doğrudan öğretim (anlatma açıklama, uygulamalı alıştırma ve örneklerin verilmesi);
 - Dolaylı öğretim (görüşme, keşfetme, sorunlara çözüm üretme); Soru sorarak öğretim (öğrencilere yöneltilen soru teknikleri);
 - İşbirliği içinde tartışma ve öğrenme (küçük gruplar halinde, daha büyük gruplar halinde ve tüm öğrencilerle birlikte);
 - Eleştirisel, yaratıcı ve problem çözme düşüncesini teşvik eden öğretim; Projeler sayesinde, iş alanında çalışmak;
 - Gözlem, gösteri ve denetim yoluyla öğretim;
 - Mülimedya (çok ortamı) özellikle ise bilgisayar sayesinde öğretim ve öğrenme;
 - Bağımsız araştırmayı teşvik eden öğretim;
 - Doğada öğrenme ve sanayi tesislerine ziyaretler.
- Öğretim yöntemleri veya tekniklerinin uygulandığı her durumda, beklenen başarılarla ulaşmanın olanaksız olduğu uygun didaktik (eğitim) araçlarına eşlik etmelidir.

9. Değerlendirme talimatları

Değerlendirme, öğrenme ve öğrencinin değerlendirilmesi sürecinde öğrencilerin başarısı hakkında sistematik, nitelikli, nicelikli bilgilerin toplanması sürecidir.

Değerlendirmenin hedefi:

- öğrencilerin ilerlemesi ve onların öğrenmeye teşvik edilmesi için gerekli olan bilgilerin temine dılması;
- öğrenme sırasında zorlukların belirlenmesi;
- öğrenme süreci sırasında öğrencilerin başarıları hakkında sonuçların çıkarılması;
- öğrencilerin ve öğretmenlerin özsaygısı;
- öğretme ve öğrenmenin iyileştirilmesi.

Çekirdek Eğitim Müfredatı dersleri ve seçmeli derslerin değerlendirilmesi, EBTB tarafından belirlenmiş olan kriterlerle uyumlu olarak not üzerinden yapılır. Not üzerinden öğrencinin değerlendirilmesi ve ödevleri, grup halinde çalışmalar süresinde becerileri, provalar sırasında, proje çalışmaları sırasında v.s. sözlü ve yazılı cevaplar için yapılır. Değerlendirme şekilleri, öğrenimin farklı stilleri ile uyumlu olmalıdır.

Öğretmen, değerlendirme yöntemleri, teknikleri ve belgelerinin Seçmeliinde bağımsızdır. Değerlendirme, öğrenci, ebeveyn ve topluluğa açık olmalıdır. Değerlendirme, özsaygı ve öğrencilerin ilerlemesi veya gerilemesi ile ilgili önemli araçlardan birisi öğrencinin dosyasıdır.

10. Malzemeler ve eğitim kaynakları

Doğa bilimlerinde yetkinliklerin başarıyla gerçekleşmesi için koşulların sağlanması, öğretim araçlarının temin edilmesi ve uygun eğitim ortamının yaratılması gerekir.

Metinsel malzemeler: ders kitabı, çalışma defteri, öğretmenler gündemi, profesyonel (mesleki) rehber, sözlük, gazete, dergi, psikolojik pedagoji malzemeleri, ansiklopedi v.s.

Görsel malzemeler – görsel: yazı masası, fotoğraf, tablo, modeller, maketler, diyagramlar, grafik gereçleri v.s. Dinleme cihazları - dinleme: radyo, bant, telefon v.s.

Görsel – işitsel cihazlar – görsel-işitsel televizyon, film, video, video projector, videokaset, bilgisayar, internet, teletex, CD-ler, e-mail (elektronik posta).

Öğrenme ortamı :(sınıf, laboratuvar, işhane, doğa, çiftlik v.s.).

Müfredat alanı – Toplum ve çevre

Giriş

Gerekçe ve açıklama

Kavramlar ve açıklama

Yetkinliklere dayanan yaklaşım

Alana göre öğrenme sonuçları

Müfredat alanları arasındaki konular

Zaman paylaşımı – açıklama

Metodolojik talimatlar

Değerlendirme talimatları

Öğretim malzemeleri ve kaynakları

1. Giriş

Müfredatın üçüncü düzeyde yer alan Toplum alanı, öğretim konusu olarak gerçekleşir. Bu düzeyde söz konusun alanın öğretim konuları şunlardır: tarih, yurttaşlık eğitimi, coğrafya, sosyoloji, psikoloji, felsefe ve lojik. Öğretmenler, tüm ders konularının ders içeriği sayesinde gerçekleştirecek olan alanın ortak hedeflerini nazari itibara almalıdırlar.

Toplum ve çevre öğrencilere, uygarlıkların ortaya çıkışı ve gelişimi, sosyal yapılar ve en eski çağlardan günümüze kadar olaylar ve kişilerin rolü dahil olmak üzere yerel, ulusal, yöresel ve uluslararası düzeyde kavramları, süreçleri, fikirleri, psikolojik gelişmeleri ve tarihsel ile toplumsal değişiklikleri anlamak, analizini yapmak ve değerlendirmekte yardımcı olur.

Bu alan öğrencilere yerler ve alanlar, fiziksel ve insani sistemleri, bölgeler ve özellikleri hakkında anlayışlarını derinleştirmelerine yardımcı olur. Aynı zamanda kültürel çeşitlilik, sosyal ve psikolojik kimliklerin, kültürel mirasın, sosyal örgütlenme, insani özgürlükleri ve hakları ve demokratik kurumların rolü ve işlevliliği ile ilgili becerilerin, değer ve tavırların geliştirilmesine yardım eder.

2. Gerekçe ve açıklama

Beş ve altıncı düzeyde (X, XI ve XII sınıflarda) Toplum ve çevre alanı sayesinde sorumlu vatandaş olmaları, kişisel kimliklerini geliştirmeleri ve kolektif benliğini tanımak (sosyal, ulusal, devlet, etnik, dini, ırk, cinsiyet, kültürel, yöresel) ve istikrarlı bir psikolojik kişiliğini geliştirmek amacıyla öğrencilerin yetenekleri, becerileri, değerleri ve tavırlarını geliştirme hedefine ulaşmaktır. Bu alan, günlük yaşam koşullarında doğru kararlar vermek ve genel kararları vermek, çevreyi korumak ve bakmak için girişimlerde bulunmaya yönelik alışkanlıkları edinmek için becerilerin geliştirilmesine yardım eder.

Bu düzeyde Toplum ve çevre alanı öğrencilere, onların akademik ve mesleki kariyer yönelimleri konusunda kalıcı bir esası (temeli) sağlayarak anlayışlarını daha fazla geliştirmelerine ve güçlendirmelerine yardımcı olur.

3. Kavramlar ve açıklama

Müfredatın 5. düzeyi ve Müfredatın 6. düzeyinde, üniversite öncesi eğitimin her düzeyinde nüfus eden Müfredatın Toplum ve çevre alanının genel kavramları, daha geniş ve daha geniş ve daha yaygın bir düzeyde ele alınır.

Gruplar ve sosyal ilişkiler

Toplumsal yapısal kavramı, üçüncü düzey için toplum ve çevre alanı ile rollerini gerçekleştirmek ve aile, sosyal gruplarda olduğu gibi topluluk ve genel olarak toplumda olduğu kadar kişiler arası psikolojik ilişkilerde kalıcı sosyal raporları oluşturmaları için öğrencilerin becerileri ve alışkanlıkların gelişimi kapsamaktadır. Bu kavramın içeriğinde, çeşitli sosyal oluşumlar ve etkinliklere aktif olarak katılmaları için beceri edinme konusu da yer almaktadır.

Sosyal süreçler

Bu süreç sosyal süreçlerini, ülkede, yörede ve dünyada meydana gelmiş ve meydana gelen gelişmeler ve değişiklikler anlamına gelir. Bu kavram kapsamında nüfusun gelişmeleri, toplumun bir parçası olarak bireyin ve psikolojik kişiliğin geliştirilmesi, ikametgahlar, göçler, kültürel çeşitlilik, kalıcı gelişim, kültürel iletişim, teknoloji ve küreselleşme hakkında bilgiler, tavırlar ve değerlendirmeler yer almaktadır.

Normlar, haklar ve sorumluluklar

Bu çok yönlü kapsamında öğrenciler anlayışlarını derinleştirir ve yaşadıkları ortamda sosyal norm ve kurallara saygı gösterirler. Onlar sahip oldukları özgürlük ve haklarının, kendisine, ailesine, okuluna, yaşadıkları ortama ve daha geniş boyutta sorumluluk gerektirdiğini alırlar. Buysa insan özgürlükleri ve hakları, cinsiyet eşitliği, toleranslık, dayanışma, ayrımcılığa ve önyargıya karşı mücadeleyi, geçmişi ve geleceği için başkaları ile işbirliğinde ve iletişimde bulunmasının önemi hakkında farkında olması anlamını da taşır.

Karar verme

Bu düzeyde özgüven ve kalıcı delillere dayanarak belli durumlarda karar verme uygunluğu işlenir. Öğrenciler doğru ve makul karar vermenin, kendisi, başkaları yanı sıra sosyal ve doğal ortamı için yararlı olduğunu bilmeli ve bu şekilde değerlendirmelidirler. Aynı zamanda bilinçli ve sorumlu bir şekilde karar vermeye katkı sunan gerekli fikir ve bilgilerin değiş tokuşu da uygulanır.

Çevre

Bu kavram insan ve yaşadığı ortam ilişkileri, onların karşılıklı ilişkileri ve etkileşimi, çevrenin hasar görmesini etkileyen nedenler ve onun korunmasına dair önlemler hakkında bilgilenmeyi içerir. Aynı zamanda bu alan, kalıcı bir gelişmenin sağlanması için çevrenin, ekosistemin ve biyo - çeşitliliğin korunması yönünde bilinçlenme ve etkin olmayı da kapsamaktadır. Bu kavram, doğal ve miras kalmış varlıkları ve onların bakımıyla ilgili bilgiler dahil olmak üzere alan (toprak ve evren), elementler ve doğal özellikleri ve bölge ile ülkelerin insanlığın doğal çevresinin sosyo-coğrafi alanı hakkında bilgileri de içerir.

4. Yetkinliğe dayanan yaklaşım

Toplum ve çevre alanı öğrencilere, KÇM ile öngörülen temel yetkinliklerin kademeli olarak edinmelerini ve geliştirmelerini sağlamak amacıyla uygulanmalıdır (gerçekleşmelidir). Bu ders, öğrencilerin neleri bilmeleri ve neleri yapabileceklerine odaklanmalıdır. Buysa gerekli analizleri yaparak ve değerlendirmelerde bulunarak ve somut etkinlikleri geliştirerek öğrencinin edinmesi ve göstermesi gereken bilgiler, ifadeler yanı sıra tavırlar ve davranışları sayesinde belirlenir.

5. Alana göre öğrenme sonuçları

KOSOVA YÜKSEK ORTA EĞİTİM MÜFREDATI	
Toplum ve çevre UESS / ISCED 3	
5.Düzey, X, XI sınıfları (15-16 yaşları arasında)	6 Düzey, XII sınıfı (17 yaş)
<p>I. Öğrenciler tarafından bilgi, anlayış ve becerilerin gösterildiği alanlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sosyal grupların yapısını araştırır ve bu araştırmalara katılım yöntemlerini araştırır 2. Tesisleri, tarihi, toplumsal, doğal ve alansal süreçleri ve aralarındaki bağlantılar ve etkileşim 3. Çeşitlilik ortamında ortak yaşamı eleştirel bir şekilde analiz yapar ve görüşür ve sosyal normları ve kuralları uygular 4. Bilinçli olarak ve bilinçli bir şekilde fikir üretir ve önerilerde bulunur ve karar verir 5. Çevrenin korunması ve bakımına ve onun kalıcı bir şekilde geliştirilmesine katkı sunar 6. Elektronik iletişimi ve diğer çağdaş teknoloji araçlarını kullanır 	
1.Sosyal grupların yapısını ve bu yapılara (oluşumlara) katılma yollarını araştırır	
Farklı tarihi dönemlerde tarihi, sosyal, siyasi, kültürel ve eğitim, ulusal ve uluslar arası alanlarda ünlü kişilerin etkisi konusunun analizini yapar ve mantıksal sonuç getirir.	Topluluğun durumu ve ihtiyaçlarını yansıtır ve insanlığın tarihsel özgürlük, eşitlik ve demokrasi kaynaklara ve deneyimlerine dayanarak kendi lehine olan somut etkinliklere katılır.
Topluluğun durumu ve ihtiyaçlarını yansıtır ve insanlığın tarihsel özgürlük, eşitlik ve demokrasi kaynaklara ve deneyimlerine dayanarak kendi lehine olan somut etkinliklere katılır.	Demokratik süreçleri geliştirmek için okullarda ve okul dışında gençlik girişimlerine katılır ve somut etkinlikler sayesinde ilgi gösterilen konuları belirler.
2. Tesisler, olaylar, tarihi, sosyal, doğa ve çevre süreçlerini araştırır ve aralarındaki bağlantılar ve etkileşimi araştırır	
Projeler üzerinden çalışmalar sayesinde, toplumda ve yaşadığı ortamda çeşitli olay ve olguların nedenler arasındaki farklılıkları ve nedenleri eleştirel bir şekilde analizini yapar ve bireylere, sosyal sistemlere ve küresel gelişmelere etkileri hakkında kişisel görüşlerini ifade eder.	Toplumsal, tarihsel ve coğrafi olay ve plgular hakkında farklı bilgi çeşitlerini kullanarak araştırma etkimliklerine (planlama, örgütleme, yönetim, idare v.s.) etkin bir şekilde katılır ve kişisel görüşler ve önyargılardan kaçınarak gerçeklere dayanan bilgileri sunar.
3. Çeşitlilik içinde ortak yaşam için sosyal norm ve kuralların analizini yapar ve görüşür	
Kendi halkı ve diğer halkların kimlikleri (mesela gelenek, kurallar, inançlar, mitler, efsaneler, tipik / temsilci tesisler, anıtlar v.s.) ile bağlantılı olan bilgileri araştırır; ulusal, yöre, Avrupa ve küresel değerleri açıklar.	Gerçekleri ve görüşleri sunar, onların kökenini açıklar ve bunlar sayesinde sonuçlar çıkarır, bundan başka sosyal, tarihi, kültürel ve farklı doğal ve coğrafi olaylar hakkında kendi görüşlerini ve tavırlarını ifade eder.
4. Bilinçli ve sorumlu bir şekilde fikir üretir ve önerilerde bulunur ve karar verir	
Proje çalışmaları sayesinde veya grup halinde faaliyetler ile yerel, yöresel ve uluslararası düzeyde karar verme sistemleri arasındaki farkların eleştirel olarak analizini yapar ve bunların, farklı tarihi koşullar ve dönemlerde etkilerini inceler.	Ekonomik, bilimsel ve teknoloji gelişimin, genel olarak topluma ve karar vermeye olan etkisini değerlendirir.
5. Çevreyi koruma e bakımı ve onun kalıcı bir şekilde gelişimine katkı sunar	
Bir çalışma durumunda, kendi ortamında çevre kirliliği ile ilgili güncel bir somut sorunu belirler, bu konuda çalışmalarını planlar, bilgi toplar, analizini yapar ve yorumlar ve bir dizi kalıcı çözümleri saptar.	Çevrenin sosyo – ekonomik önelliklerinin analizini yapar, ekonomik, sosyal, siyasi, kültürel süreçleri inceler ve yerel, yöresel ve uluslararası düzeyde karşılıklı etkileşim sonucu olarak toplumdaki farklılıkları açıklar.
6. Elektronik iletişimi ve diğer çağdaş teknolojiden yararlanırlar	

KOSOVA YÜKSEK ORTA EĞİTİM MÜFREDATI

Yaşadığı ortamda ve ulusal ile uluslararası düzeyde önemli sosyal ve doğal fenomenler hakkında (sebebe – sonuçlar) analiz yapmak için farklı yazılı ve elektronik kaynaklarını kullanır.

Sosyal faaliyetlerde ve kalıcı gelişme olaylarında bilgili bir vatandaş ve aktif bir katılımcı olmak için dijital program ve araçları beceriyle kullanır.

II. Toplum ve çevre alanı sayesinde eğitim tarafından oluşturulmuş tavır ve değerler

- Başkalarına karşı saygı
- Özgüven
- Empati (diğerleri ile aynı duyguları paylaşmak)
- Dayanışma
- İnsanîyet
- Hayırseverlik
- Eşitlik
- Toleranslık (hoşgörü)
- Adil yargı
- Konuşma ve tartışma
- Yapıcı katılım

III. Toplum ve çevre alanından edinilen yetenek ve beceriler

- Bilgilerin kullanılması
- Araştırma
- Kaynakların kullanımı
- Bilgilerin toplanması ve belgelenmesi
- Öğrenilen söz daracığının kullanılması
- Grafik, diyagram, tabela ve haritaların oluşturulması ve okunması
- Benzerliklerin ve farklılıkların belirlenmesi
- Zamanın etkili bir şekilde yönetilmesi
- Nedenlerin ve etkilerin kıyaslanması ve bağlantısı
- Sosyal faaliyetlere katılma
- Karar vermeye katılma
- Girişimlerde bulunma
- Kaynakların yorumlanması
- Modellerin oluşturulması
- Süreçlerin analiz edilmesi

IV. Toplum ve çevre alanının temel kavramları

Toplum Çevre	Çevre	Birey	Vatandaş	Uygarlık
Çevre	Cinsiyet	Özgürlük	Eşitlik	Aile
İletişim	Dayanışma	Ortak duygular	Kurallar	Tolerans
Kronoloji	Sosyal gruplar	Toplumsal ilişkiler	Normlar	Haklar
Sorumluluklar	Yer ve alan	Yönelim	Dünya	Harita
Zaman Hidrosfer	Doğal ortam	Toprak	Litosfer	İklim
Bölge(yöre)	İnsan çevresi	Nüfus	İkametgah	Ekonomi
Okyanus	Devlet	Kıta	Deniz	Savaş
Çağ	Göçler	Karar verme	Manza	Erozyon
Fauna	İklim	Kaynak Yorum	ra	Flora
Bağımlılık	Fikir	Algı	Ulus	Duygular
Görüş	Kişilik	Sonuç çıkarma	Sinir sistemi	Düşünme
	Tümevarım		Bellek	Felsefe akımları
			Silogizm	

6. Müfredat alanları arasındaki konular

Toplum ve çevre alanının en önemli hedefleri arasında KMÇ ile öngörülen temel yetkinliklerin edinilmesine yardımcı olan müfredat alanları arasındaki konuların da öğrenilmesi yer almaktadır. Bu düzeyde önemsenen ve önceki düzeylerde sürekli olarak işlenen müfredat alanları arasındaki konular şunlardır:

- Barış için eğitim
- Çevrenin kullanılması (etraftaki dünyayı anlamak için medyayı kullanmak)

- Kalıcı gelişim eğitimi (ekonomi, topluluk için hizmet, güvenlik, doğal ve insan çevresinin korunması ve çevre bilimi tavrının korunması).
- Müfredatın genelinde iletişim dili ve becerileri (tüm dersler boyunca kaliteli iletişim).
- Kişisel gelişim ve yaşam becerileri (tüketim ve tasarruf eğitimi; kendine ve başkalarına saygınlık, toleranslık, hoşgörü, sözleşmede bulunma becerisi, gelecek için girişim ve hazırlık).

7. Zaman paylaşımı - açıklama

Bu düzey için (5. ve 6.) Çekirdek Eğitim Müfredatının eğitim planında, genel eğitime olduğu kadar mesleki öğretim ve eğitim için de yüzdelik veya eğitim derslerinin yüzdelik veya sayısı ile ifade edilen müfredat eğitimin her alanı için gerekli olan minimum süre belirlenmiştir. Toplum ve çevre alanı için bu düzey için öngörülen öğrenme hedefleri ve sonuçlarının edinilmesi için yeterli olarak hesaplanan süre ayrılmıştır. Beşinci ve altıncı düzeyler için genel eğitimin bu alanı için belirlenen yüzdelik, tüm alanlar için öngörülen toplam süreden % 16.67'dir. Mesleki eğitim ve öğretimde bu alan için belirlenen yüzdelik ise % 6.25'tir.

Yüksek orta okullar (UESS 3)- Sosyal Diller Bölümü Lisesi						
Müfredat alanları	5 Düzey				6. Düzey	
	X Sınıf	XI Sınıf	Toplam dersler		XII Sınıf	
	Ders sayısı	Ders sayısı	Toplam	%	Toplam ders say.	%
Fen bilimleri - Tarih - Coğrafya - Yurttaşlık eğitimi - Psikoloji - Sosyoloji - Felsefe - Lojik	7	8	15	25.00	9	28.13

Yüksek orta okullar (UESS 3) Fen bilimleri bölümü lisesi						
Müfredat alanları	5 Düzey				6. Düzey	
	X Sınıf	XI Sınıf	Toplam dersler		XII Sınıf	
	Ders sayısı	Ders sayısı	Toplam	%	Toplam ders say.	%
Fen bilimleri - Tarih - Coğrafya - Yurttaşlık eğitimi - Psikoloji - Sosyoloji - Felsefe - Lojik	4	3	7	11.67	4	12.50

Yüksek orta okullar (UESS 3)- Mesleki okul						
Müfredat alanları	5 Düzey				6. Düzey	
	X Sınıf	XI Sınıf	Toplam dersler		XII Sınıf	
	Ders sayısı	Ders sayısı	Toplam	%	Toplam ders say.	%
Fen bilimleri - Tarih - Coğrafya - Yurttaşlık eğitimi	2	2	4	6.25	1	3.13

Yüksek orta okullar (UESS 3) - Sosyal Diller Bölümü Lisesi								
Müfredat alanları	Öğretim dersleri	5 Düzey				6. Düzey		
		X Sınıf	XI Sınıf	Top.dersler	%	XII Sınıf		
		Ders say.	Ders say.	Top.ders say.	%	Ders say.	Top.ders	%

KOSOVA YÜKSEK ORTA EĞİTİM MÜFREDATI										
Fen bilimleri	Tarih	3		2		15	25.00	2		28.13
	Coğrafya	2		2				2		
	Yurttaşlık eğit.	2		0				0		
	Psikoloji	0	7	2	8			0	9	
	Sosyoloji	0		2				1		
	Felsefe	0		0				2		
		0		0				2		

Yüksek orta okullar (UESS 3)- Sosyal Diller Bölümü Lisesi										
Müfredat alanları	Öğretim dersleri	5 Düzey						6. Düzey		
		X Sınıf		XI Sınıf		Top.dersler	%	XII Sınıf		
		Ders say.		Ders say.		Top.ders say.	%	Ders say.	Top.ders	%
Fen bilimleri	Tarih	2		1		7	11.67	1		12.5
	Coğrafya	1		1				2		
	Yurttaşlık eğit.	1		0				0		
	Psikoloji	0	4	1	3			0	4	
	Sosyoloji			0				1		
	Felsefe			0				0		
				0				0		

8. Metodoloji talimatları

Toplum ve çevre alanı sayesinde Müfredat hedeflerinin gerçekleşmesi için birbirini tamamlayan ve farklı durumlarda bilgilerin uygulanması amacıyla öğrencinin eleştirel ve yaratıcı düşüncelerinin geliştirilmesini olanaklı kılan yöntemlerin kullanılması tavsiye edilmektedir.

Öğretmen, mevcut koşulları ve olanakları adil bir şekilde değerlendirirken çalışma metodolojisini seçmekte özgürdür. KMÇ'nin yönergelerine dayanarak yetkinliklere erişim, merkezde öğrenci eğitimi, genel kapsamlılık, uzaktan öğrenme, farklı öğrenme stillerine ve KMÇ'nin gerektirdiği becerileri ve pratikleri geliştiren Projelere Dayalı Öğretim'e (PDÖ) saygı göstererek bunları dikkate almalıdır.

Bu alan ve bu düzeye ait metodoloji kapsamında şu yöntemlerin kullanılması tavsiye edilmektedir:

- Olaylar, yerler, kişilikler ve yaşam tarzı hakkındaki bilgilerin toplanması amacıyla mülakat ve sözlü tarihçeyi.
- Etkili iletişim becerilerini, yaratıcı düşünce becerisini, fikirlerin görüş açısı ve delilleri ortaya atma, işbirliği içinde çalışma becerisi, sosyalleşme becerilerini geliştiren tartışmalar.
- Çevrede ve doğada doğrudan anket uygulamak ve temaslarda bulunmak, eğitim ziyaretleri ve geziler öğrencide, farklı doğal ve çevresel araştırma ve takip etme, yorumlama ve tartışma becerilerinin geliştirir.
- Öğretmenin ebeveyn ile işbirliğinde bulunması veya uyarı ile önerilerde bulunması konusunda öğrenci tarafından elektronik iletişimin rasyonel bir şekilde kullanılması, tam bilgilendirme ve onun başarılı olması için hazırlıklı olmasına yardımcı olur.
- Grup içinde karşılıklı etkileşim, iletişim, örgütlenme, yönetim ve geçmiş ve şimdiki farklı durumlar arasındaki farkları belirlemek ve değerlendirmek için becerileri geliştirir ve sonuç çıkarmayı bilmesine yardımcı olur.

Kurumlar, çıkar grupları ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği, okul dışında da uygulanabilecek değişik çalışma şeklidir. Farklı olayların ve yerlerin açıklanması, diğer araştırma bilgilerini ve malzemelerin toplanması ve başkaları önünde kendisinin ev grubun çalışmalarının sunumunu yapmak öğrenciye, yetkinlik kazanmasına yardımcı olur.

9. Değerlendirme talimatları

Eğitim sürecinde en bileşik bir konu olan değerlendirme, öğrencinin desteklenmesi ve güçlendirmesine yardımcı olmalı; öğrencilerin bireysel ilerlemelerinin kontrol edilmesi; Müfredatta belirlenmiş olan öğrenme sonuçlarının ve yetkinliklerin başarı ile yerine getirilmesi için hizmet etmelidir.

Değerlendirme süresinde öğretmenlerin / değerlendirenlerin, öğrencilere sadece yazılı kriterleri değil, onların hedefledikleri başarıların anlamını somut olarak sezmeleri için diğer değerlendirme türlerini de sunmaları gerekir. Değerlendirme yöntemi, değerlendirmenin hedefine bağlı olarak her zaman uygun olmalıdır. Değerlendirme şekli ve çeşidi ve özellikle sonuçların rapor edildiği yöntem her zaman değerlendirmenin hedefini yansıtmalıdır. Değerlendirmenin oluşum yöntemi her zaman şeffaf ve adil olmalıdır. Değerlendirme her zaman en yüksek standartlara saygı göstererek uygulanmalıdır. Öğrencilerin değerlendirilmesi, motive edici ve tarafsız olmalıdır.

Bu alan için bu düzeyde öğrenciler değerlendirilirken, çocuğun yaşına uygun özellikleri, onların entelektüel kapasiteleri ve pedagoji kuralları dikkate alınmalıdır.

Katılımcı ve sorumlu bir vatandaşın hazırlanmasını hedef bilen Toplum ve çevre alanını farklı kılan özellikler öğretmenden, günlük, haftalık ve diğer planlanmış diğer süreler esası üzere çok çeşitli değerlendirme yöntemlerini kullanırlar. Değerlendirme, toplum ve çevre kavramlarının anlaşılmasına, davranış ve becerilerinin uygulanması ve olumlu tavırlara odaklanması önerilir. Değerlendirme öğrenciye, onların günlük yaşamlarında öğrendikleri bilgilerin uygulayıp aktif olarak sürekli ilerletmesine yardımcı olur.

Değerlendirme, öğretme metodolojisi ile sıkı bağlantılıdır ve süreç boyunca uyumluluğu ve tutarlılığı gerektirir. Biz hedeflediklerimizi, odaklandığımız şeyi değerlendiririz Yeni Müfredatın yetkiler konusunda öğrencinin, neler yapabileceklerini değerlendirilmesini hedefler, diğer sözlerle eğitim gördü süre içerisinde edinilen bilgilerin pratikte uygulanmasının değerlendirilmesini gerektirir. Öyleki, öğrencilerin edindikleri başarıların sürekli olarak izlenmesi sayesinde değerlendirmenin uygulanması ve öğrencilerle gelecek çalışmaların belgelenmesi ve planlanması amacıyla kayıtların tutulması zorunludur.

Değerlendirme aynı zamanda grup halinde çalışmalara da yararlı olabilir, buysa öğrencin işbirliği ve araştırma becerilerini ölçen, ifade (konuşma) becerilerini v.s. ölçen mini projeler v.s. gibi yöntemler sayesinde gerçekleşir. Grup halinde çalışmaların ve bireysel girişimlerin izlenmesi, katılım bülteni veya kontroll listesi denilen teknik sayesinde de yapılabilir.

Öğrenciler üzerine yapılması gereken tüm değerlendirme şekilleri için başlangıç noktayı, sınıf düzeyinde alanla ilgili sonuçlar ve seviye düzeyindeki yetkinliklere ait sonuçlar oluşturur. Öğretmen, özelliklere bağlı olarak, onların başarılarının değerlendirilmesi için en uygun şekillerini araştırır. Bu açıdan her öğretmenin şimdiye kadarki deneyimleri ve Kosova eğitim sisteminde değerlendirme için genel olarak uygulanan pratikler, KMÇ ve Çekirdek Eğitim Müfredatı hedefleri ile uyumlu olarak zenginleştirilmesi gereken başlangıç esasını oluşturur.

10. Eğitim malzemeleri ve kaynakları

Toplum ve çevre eğitim alanı yetkinin şekillendirilmesi için, şimdi ve gelecekte kullanacakları ifade ve becerilerini edinmekte ilerleme kaydetmeleri için öğrencileri motive eden farklı eğitim kaynakları kullanılır.

Ders kitapları yanı sıra öğrenciler, diğer bilgi kaynaklarına da erişebilme fırsatına sahiptir. Ders kitapları ve diğer kaynaklar öğretmene, eğitim sürecini gerçekleştirmek için yarar.

Toplum ve çevre eğitim alanını kalıcı bir şekilde tanımak için, ders kitapları, faaliyetler ve alıştıırma kitapları, iş defterleri, broşürler, atlaslar, küreler, ansiklopediler, literatürler, eğitim yazılım sayfası, projeler, farklı etütler, ilgili alanda farklı analiz ve raporlar, mesela sosyal, kültürel ve doğal tesisler gib farklı bilgilendirici ziyaretler dahil olmak üzere geniş boyutta eğitim yelpazesi kullanılır. Öğretmenler, öğrenciler ve eğitimle ilgilenen diğer kişiler de uygun eğitim kaynakların hazırlanmasına katılabilir. Mesela öğrenci tarafından hazırlanmış projelerin sonuçları, farklı sınıflar için değerli eğitim kaynağı olarak kullanılabilir.

Öğretmenler öğrencilerle gerçekleştirdiği etkinlikler süresinde dosya, gazete, dergi, uzmanlık literatürler ya da farklı el kitaplarını hazırlayıp oluşturabilirler. Aynı zamanda enformatik teknolojisinden alınan kaynakların kullanılması sayesinde farklı ürünlerin üretilmesinde de öğrencilerin ve öğretmenlerin işbirliğinde bulunmaları çok önemlidir.

Müfredat alanı – Sağlık ve refah

Giriş

Gerekçe ve açıklama

Kavramlar ve açıklama

Yetkinliklere dayanan yaklaşım

Alana göre öğrenme sonuçları

Müfredat alanları arasındaki konular

Zaman paylaşımı – açıklama

Metodolojik talimatlar

Değerlendirme talimatları

Öğretim malzemeleri ve kaynakları

1.Giriş

Toplum ve refah eğitim alanının amacı öğrencileri, bireysel olarak veya grup halinde sağlıklı yaşam ve çevre için faaliyetlerde bulunan aktif vatandaş olmaktır.

2. Gerekçe ve açıklama

Sağlık ve refah alanının amacı, kendi ve başkalarının sağlık ve refahı için öğrencilere, sorumluluk alamaya hazır olmak için sağlıklı bir yaşam doğrultusunda bilgi, beceri ve adil yönetim konusunda bilgilendirmektir. Aynı zamanda bu alan öğrencilere, şimdiki ve gelecekte yaşam zorlukları başarıyla karşı karşıya gelebilmelerine yardımcı olacak becerilerini, tavırlarını, değerlerini ve davranışlarını geliştirmek ve uygulamaları için olanak yaratmaktadır.

Sağlık ve refah konusunda öğretim, çocuklara ve gençlere şu becerileri sağlar:

- insanın gelişimi üzerinde kavram oluşturmak ve sağlık esası üzerine bilgi sahibi olmaları;
- kendisi ve etrafındaki çevreyi değiştirmek için öğrencileri eğitmek;
- kendi duyguları, tavırları ve değerleri anlamak ve keşfetmek;
- gelecekte kendi sağlığına sorumlulukla dikkat etmeleri için sağlık konusunda davranışlarını kontrol etmek;
- kendi duygusal, zihinsel, sosyal ve bedensel refahını iyileştirmek için bilinçli karar almak;
- yaşam boyunca sağlıklı yöntemleri uygulamak;
- hijyen hakkında bilgi sahibi olmak ve hijyenin, sağlık, risk faktörleri ve gelecekte sağlıklı bir yaşamı sağlamak için hijyenin önemini öğrenmek;
- dengeli çalışmak ve dinlenmek, bedensel egzersizler yapmak ve kişisel hijyen ve sağlıklı beslenme kurallarına dikkat etmek;

- öğrencileri, sağlığın korunması ve kişisel, toplu / sosyal gelişimi temin etmek için sağlıklı ortamın önemi hakkında bilgilendirmek;

3. Kavramlar ve açıklama

- Bedensel ve spor faaliyetleri sayesinde çok yönlü ve ahenkli gelişme.
- Bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal refah.
- Sağlıklı beslenme.
- Cinsel ve üreme sağlığı.
- Bağımlılık oluşturan maddelerin kullanımının riskleri.
- Çevre eğitimi.

Bedensel sağlık

Beden eğitimi öğrencilere, onların bedensel yönlerini iyileştirmek ve kişisel becerileri, iletişim becerileri ve niteliklerini geliştirmeleri için fiziksel yetkiliklerini geliştirmelerine yardımcı olan bir platformu (altyapıyı) oluşturur. Bu alan öğrencilere, onların fiziksel sağlığını geliştiren ve aktif ve sağlıklı bir yaşamı temin eden fiziksel aktiviteler, spor, dans ve açık havada öğrenme unsurlarından oluşan geniş fiziksel faaliyetler yelpazesine katılmak için kavram ve gerekli becerileri geliştirmelerini sağlar.

Tam fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal refah

Fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal refah öğrencilere, kendilerinin ve başkalarının sağlığını tanımaları, korumaları ve dikkat etmelerini, kendi duygularını tanımak ve keşfetmek, kendileri ve başkalarına saygı göstermelerini sağlar. Buysa, başarıları konusunda özgüvenlerini artırır, kendi duygu ve heyecanlarını yönetmeye yardımcı olur ve farklı durumlarla karşı karşıya gelmek için hazırlık yapar.

Sağlıklı beslenme

Sağlıklı beslenme, sağlıklı bir Seçmeli yapmalarına olanak sağlayan değerlerin teşvik edilmesi sayesinde çocukların doğru beslenme alışkanlıklarına katkı sunar. Buysa öğrencilere, günlük yaşamda bunu uygulayabilmek için güvenli ve hijyen pratiklerini tanımaları ve anlamalarına yardımcı olur.

Cinsel ve üreme sağlığı

Cinsel ve üreme sağlığı alanının hedefi çocukların, kendi bedenlerinde meydana gelen değişiklikleri anlamalarına, büyümek ve gelişme hakkında bilgi edinmek, insan üremesi ile ilgili süreçler ve cinsel istismarıyla ilgili sorun almalarıdır.

Bağımlılık oluşturan maddelerin kullanımının riskleri

Öğrenciler, tarif edilmeyen ilaçlar dahil olmak üzere çeşitli maddelerin kullanımı ve kötüye kullanılması hakkında anlayış unsurlarını geliştirirler. Onlar, kararların alınması hakkında bunun olumsuz etkisini anlama yetkisini geliştirirler.

Çevre eğitimi

Çevre eğitimi öğrencilere, çevre konusunda sorumluluk sahibi olmalarına ve riskli (tehlikeli) faktörlerden kendini ve başkalarını korumayı öğrenmelerine yardımcı olur. Çevre hakkında bilinçli olmak, çevrenin korunması ve kullanılması konusunda bilgi sahibi olmak ve sorumluluk duygusunun geliştirilmesi unsurlarını kapsamaktadır.

4. Yetkinliğe dayanan yaklaşım

KMÇ'ne göre sağlık ve refah öğrenme, yetkinlikler ve merkezde öğrenci unsurlarına dayanmaktadır. Öğrenmenin örgütlenmesi, öğrencilerin neleri bilmeleri ve neleri yapabileceklerine odaklanmalıdır. Bir şeyi öğrenmek için bilgi sahibi olmak için bilgi, ifade, ilgili konu hakkında becerilerden başka sıra olumlu, olumsuz ve sıradan olabilecek belli tavırlara da sahip olmak gerekir.

5. Alana göre öğrenme sonuçları

5. ve 6. DÜZEYLERE AİT ÖĞRENME SONUÇLARI

5. Düzey X, XI Sınıf

6. Düzey XII Sınıf

I. Aşağıda belirtilen uygulamaların yapılmasını öğrenme yoluyla kolaylaştıran bilgi, anlayış ve beceriler:

- Evde, okulda ve toplulukta zihinsel, duygusal, toplumsal ve fiziki sağlığın geliştirilmesi ve korunması
- Beden eğitimi, fiziksel aktivite ve spor eğitiminin uygulanması
- Çocukluk, ergenlik, ebeveynlik anlayışı; sağlıklı ilişkilerin oluşturulması, cinsel sağlığın sürdürülmesi
- Zararlı maddelerin kötüye kullanılmasını önlemek ve kaçınmak
- Seçme ve değişim planlanması

Evde, okulda ve toplulukta zihinsel, duygusal, toplumsal ve fiziki sağlığın geliştirilmesi ve korunması

Zihinsel ve duygusal refah

Kendi ve başkalarının yaşamında zor duygusal durumlarla karşılaştığı zaman (mesela aile sorunları, yaşamda kayıplar ve çapıtlı stresli durumlarda) uygun stratejileri bulur.

Durumları ayırt eder ve bazan kendilerini yalnız hissettikleri, yanlış anlaşıldıkları veya terk edildikleri zaman insanlara yardım eder.

Sosyal refah

Topluluk hizmetlerinin planlaması, yönetilmesi ve değerlendirilmesi konularında örgütsel becerilerini gösterir.

Grup halinde gerçekleşen projeleri, grup içinde çalışmalarını aktif bir şekilde değerlendirir ve topluluğa hizmet amaçlı yeni faaliyetler için girişimlerde bulunur.

Fiziksel refah

Doğal afetlerin ve yaşamda ve işyerinde fiziksel kazaların sonucu olarak çeşitli afet durumlarında koordineli ve sorumlu bir şekilde hareket eder.

Çapıtlı afet durumlarında ve acil durumlarda hemen müdahalede bulunmak için araçları doğru kullanma bilgisine ve becerisine sahip olduğunu gösterir.

Beslenme ve sağlıklı beslenme uygulaması

Beslenme ve sağlıklı gıdalar

Sağlıklı bir bireyin ihtiyaçlarını yerine getirmek için sağlıklı gıdaları hazırlama becerisini gösterir.

Gıda kaynakları, mali kaynaklar, kültür, din faktörleri sayesinde etkilenen gıda tercihleri konusunda tartışır ve karar verir ve perhizler ve sağlık yanı sıra bunların bireylere ve genel olarak topluluğa etkileri hakkındaki politikaları, yaşamayı açıklar.

Güvenlik ve hijyen kurallarına saygınlık

Yaşadığı ortamda çevre sorunlarını ele alan projeler sayesinde önemli faaliyetleri (etkinlikleri) planlar, örgütler ve yönetir.

Bireysel ve toplum sağlığının korunması ve geliştirilmesine katkı sunan sağlıklı davranışların uygulanması için uygulamalarda ve tavsiyelerde bulunur.

Beslenme ve tüketici kültürü

Tüketicilere yönelik reklamların ve medyaların etkisini anlar ve doğru karar vermek için çeşitli kaynakları kullanır.

Tüketicinin haklarını ve sorumluluklarını bilir ve uygular ve bu hakları koruyan ajansları belirler.

Beden eğitimi, fiziksel aktivite ve spor eğitiminin uygulanması		
Beden eğitimi	Kültürel, spor önemini ve rolünü takdir eder ve bunların korunması, geliştirilmesi ve sunumuna katkı sunar.	Bireyler arasında davranışların ve geliştirilmesi ve sağlığın korunması, refahın ilerletilmesi yönünde alışkanlıkların edinilmesi amacıyla fiziksel ve spor faaliyetlerin olumlu etkisi hakkında uygun tutum takınır.
Fiziksel ev spor aktiviteler	Sağduyusu sayesinde spor dahil olmak üzere günlük enerji faaliyetlerine katılır ve ülke ve daha geniş çapta mevcut olarankları hakkında bilgi edinir.	Kişisel hedeflerine ulaşmak için aktif olarak katılımını belli eder ve fiziksel performansının yükselmesine etki eden bileşik ve koordineli jimnastik antrenmanları seçer.
Fiziksel aktiviteler ve sağlık	Kişiler arası hoşgörülü davranışların geliştirilmesi, sağlığın korunması ve refahın ilerletilmesi için ifadelerin sarf edilmesine fiziksel ev spor faaliyetlerin etkisi bağlamında olumlu tutum takınır.	Fiziksel faaliyetlere, gıdaların Seçmeliine ve bu faaliyetlerin Kosova halkı ve daha geniş çapta ahalinin sağlığına etki edebilen faktörleri araştırır.
Çocukluk, ergenlik ve ebeveynlik anlayışı; sağlıklı ilişkilerin oluşturulması, cinsel sağlığın sürdürülmesi		
Çocukluk, ergenlik ve ebeveynlik anlayışı	İstismarın mevcut olduğu durumlar konusunda destek alabilecek yerleri tanıır ve çeşitli istismar çeşitlerinden koruyan yasaların özetini anlar.	Ebeveyn / bakıcı olma önemini ve sorumluluğunun kendi tavrını ifade eder ve kendi geleceği konusunda doğru karar alır.
İlişkiler	Okulda ve toplulukta etkinlik ve faaliyetlerini başlatır ve katılır ve bunların örgütlenmesi konusunda sorumluluk duyar.	Kendi kararları ve bunların yaşam koşullarına etkisinin farkında olup, okulda ve yaşadığı ortamda olumlu havanın oluşturulması konusunu analiz eder ve bu konuda bağımsız ve sağlıklı kararlar getirir.
Cinsel sağlık	Kendilerinin ve eşlerinin yaşamalarını etkileyen cinsel ve üreme sağlığı, olumsuz olaylar ve alışkanlıkları tehdit eden riskler hakkında temel bilgileri uygular.	Edindiği sağlıklı bilgilere dayanarak cinsiyet ve üreme sağlığı hakkında bağımsız olarak hareket eder. Aile planlaması ve aile ilişkileri.
Zararlı maddelerin kötüye kullanılmasını önlemek ve kaçınmak		
	Kendi sağlığı ve refahını korumak ve daha üst düzeye çıkarmak konusunda bilinçli Seçmeli yapması konusunda stratejisini sergiler ve yaşatlarının baskısı dahil olmak üzere zor ve sıkıntılı durumlarda bu stratejiyi uygular.	
Tercihler ve değişim planlanması		
	Gendi geleceği ile ilgili geçici safhalarda kendi hedef ve planlarını belirleyerek, gerçek ve uygun tercihlerde bulunmak için ilgi, yetenek ve tercihlerinin analizini yapar.	Kendi ilgi ve becerilerine göre Seçmeli yapmasını etkileyen farklı meslekler, öğrenme ve çalışma yöntemleri hakkında araştırma yapar.

	II. Tavırlar, değerler ve inançlar	
	<ul style="list-style-type: none">•Mesleklere, çeşitliliğe saygı•Hoşgörü (toleranslık)•Başkalarına saygı•Katılımcı (emeği geçen)•Tüketici•Karar getiren•Sorumlu•Kararlı•Kişilerarası ilişkiler•Refah•Sorun	
	III. Bilgi	
	<ul style="list-style-type: none">•Analiz yapar•Tartışır•Durumları ayırt eder•Belirler•Eleştirel düşünce•Hedeflerini belirler	
	IV. Beceriler	
	<ul style="list-style-type: none">•Strateji uygular•Fırsatları değerlendirir•Uygun davranışları tasarlar•Harekete geçer•Gösterir•Riskli durumları değerlendirir•Araştırır•Katkı sunar•Savunur•Sunumunu yapar•Güçlendirir	<ul style="list-style-type: none">•Aktif katılım•Başlatır, katılır•Örgütler•Planlar•Yönetir•Kapasiteleri kullanır•Meslekleri araştırır•Seçmeli yapar

6. Müfredat alanları arasındaki konular

Dikkate alınması gereken ilgili konular ve boyutlar:

- Barış ve hoşgörü için eğitim;
- Kişisel gelişim ve yaşam becerileri;
- Kalıcı kalkınma ve eğitim;
- Cinsel eğitim dahil olmak üzere sağlık eğitimi;
- Elektronik iletişim /temel elemanları öğrenme ve elektronik öğretim;
- Kariyer hakkında bilinçlenme;
- Yaşam ve çalışma için hazırlık;
- Ekonomi hakkında bilinçlenme;
- Girişimcilik eğitimi;
- Müfredat boyunca dil ve iletişim becerileri.

7.Zaman paylaşımı - açıklama

Sağlık ve refah eğitim alanı Çekirdek Eğitim Müfredatıta, 3. düzeyin beden eğitimi ve spor, Sağlık, cinsel ve aile Eğitimi dersleri dahil olmak üzere fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimi teşvik eden faaliyetleri kapsar. KMÇ’nde ders saatleri sayısı ve yüzdeliği de belirlenmiştir.

Çekirdek Eğitim Müfredatının Sağlık ve refah kriterleri şunlardır: I – XII sınıfları tarafından gerçekleştirilecek olan altı (6) temel eğitim yetkinlik ve onların gerçekleşme sürekliliği bağlamında hacim, denge, yatay ve dikey bağlantıları.

Yüksek ortaokullar (UESS 3) Fen bilimleri lisesi						
Müfredat alanları	5 Düzey				6. Düzey	
	X Sınıf	XI Sınıf	Toplam dersler		XII Sınıf	
	Ders sayısı	Ders sayısı	Toplam	%	Toplam ders say.	%
Fen bilimleri -Sağlık eğitimi -Beden eğitimi	2	2	4	6.67	2	6.25

Yüksek orta okullar (UESS 3)- Sosyal Diller Lisesi						
Müfredat alanları	5 Düzey				6. Düzey	
	X Sınıf	XI Sınıf	Toplam dersler		XII Sınıf	
	Ders sayısı	Ders sayısı	Toplam	%	Toplam ders say.	%
Fen bilimleri -Sağlık eğitimi -Beden eğitimi	2	2	4	6.67	2	6.25

Yüksek orta okullar (UESS 3)- Sosyal Diller Lisesi						
Müfredat alanları	5 Düzey				6. Düzey	
	X Sınıf	XI Sınıf	Toplam dersler		XII Sınıf	
	Ders sayısı	Ders sayısı	Toplam s	%	Toplam ders say.	%
Fen bilimleri -Sağlık eğitimi -Beden eğitimi	2	2	4	6.25	2	6.25

8. Metodoloji talimatlar

Sağlık ve refah alanında belirlenen özeti gerçekleştirilmesi amacıyla ve alanın taleplerinin ve bu alanın kapsamındaki özellikleri itibarıyla farklı çalışma yöntemleri de kullanılabilir. Başarılı gelişimi kolaylaştıran yöntemlerin bazıları, merkezde öğrenci öğretim yöntemleri şunlardır:

İşbirliği içerisinde öğrenme – ortak bir problemi beraber çözmek, ortak bir konuyu keşfetmek veya yeni fikirlerin oluşturulması konusunda karşılıklı anlayışa varmak için bazen ikiye ikiye, bazen ise gruplar halinde öğrencilerin beraber çalışmaları anlamına gelir. Öğretmen ders sırasında çalışmaları, grup halinde, rol oyunları, düşünce yürütme yöntemlerini başarıyla gerçekleştirebilir.

Sağlık eğitimi, küçük gruplar halinde, çeşitli sağlık merkezlerine ziyaretler, sağlık haftası, temizlik haftası, tiyatro eserleri, sergiler, çizim ve sağlık eğitiminde ele alınan konular üzerinden çocukların yapıtları, konuyla ilgili sembolik oyunlar v.s. şekilleri ile kombine edilen karşılıklı yöntemleri kullanarak çok çeşitli şekillerde geliştirilebilir.

9.Değerlendirme talimatları

Sağlık ve refah alanı, doğası ve içerdiği özellikleri itibariyle düzenli esas üzere çok çeşitli değerlendirme yöntemlerini gerektirir, dolayısıyla odaklandığı alanlar sağlık hakkındaki anlayış, davranış kavramları ve pratikleri ve olumlu tavrılardır. Diğer sözlerle öğrenciler, kendi günlük yaşamları süresince öğrendiklerini aktif ve sürekli olarak uygulamak için hazır olmaktır.

Aynı zamanda sağlık eğitimi dahil olmak üzere eğitim alanı kapsamındaki dersler için de barındırmakta olduğu özellikleri itibariyle, sayısal değerlendirmeden başka, grup halindeki çalışmaların, projelerin, motorik beceriler, konuşma becerileri ve benzeri etkinliklerin testler yardımıyla değerlendirilemediği için açıklamanın tarif edilmesi değerlendirilmesi büyük ölçüde uygulanması çok da değerlidir. Bunların hesaplanması ve değerlendirilmesi için diğer araçlar (yöntemler) kullanılır. Doğrudan izleme yöntemi, çeşitli eğitim durumlarında ve her eğitim düzeyinde kullanılabilecek sağlık eğitimi alanı için uygun bir prosedürdür.

Değerlendirme için kullanılan öğrencilerin etkinliklerini doğrudan gözetimin yapılmasına yardımcı olan birkaç teknik ve enstrüman vardır.

Katılım bülteni, küçük gruplarda veya tartışmalar süresinde gözetimin yapılması için kullanılabilecek gözetim tekniğidir. Bülten, kimlerin destek sunduğunu, ne kadar sıklıkla işbirliğinde bulunduğunu ve yardımların ne kadar yararlı olduğunu gösterir.

Kontrol listeleri – öğrencinin gözlenmesi için kullanılan konular, hedefler, bilgileri içerir. Kontrol listesinin temel amacı, farklı ödevlerin veya hedeflerin ne şekilde yerine getireceğini kanıtlayarak öğrencinin ilerleme kaydetmesine yönelik sürekli yapılan değerlendirmeleri kaydetmektir.

Öğrenci dosyası – tam ve özetli bir portreyi oluşturur, bu öğrencinin ilerlediğini, onun becerilerini ve çalışma seviyesini kanıtlayan öğrencinin çalışma modellerini açıklamak için maksatlı bir koleksiyon olarak kullanılır. Bunun kullanılması öğrenme değerlendirmesini katarak öğretimi daha üst düzeye taşır (VpN).

Dosya mesela çizimleri, bir projeyi, bir yapıtı, bir planı kapsayabilir. Dosya şu nedenlerden dolayı değerlidir:

- Öğretmene, ebeveynlere ve öğrenciye bilgi (onların gelişme ve ilerlemeleri hakkında) veren bir araçtır.
- Çalışmaları hakkında öğrenciye genel bir açılım sağlar.
- Kendi dosyasını hazırlarken öğrenci, öğrenme ve değerlendirme sürecinde aktif rol oynar (özsaygı).

Geribildirim – geribildirim amacı öğrencilerin başarılarını denetlemek ve değerlendirmektir, buysa öğrenme, öğretme ve genel başarının niteliği (kalitesi) hakkında öğretmen ile öğrenci arasında bir çeşit diyalog olarak hizmet eder. Geribildirim, öğrenme süresi boyunca öğrencilerin karşılaştıkları zorlukların tespit edilmesi ve aynı zamanda bu zorlukları yaratan nedenlerin keşfedilmesi ve öğrencilerin çalışmalarının ilerletilmesi için fırsatların belirlenmesine yardımcı olur. Geribildirim, öğrenciye en gerekli durumlarda doğru zamanda verildiği zaman etkilidir.

9.Eğitim malzemeleri ve kaynakları

Sağlık ve refah eğitim alanında yetkinliğin başarıyla gerçekleşmesi için, bugün ve gelecek için gerekli olan ifade ve beceri edinmesi amacıyla öğrencileri motive eden ve onların ilerlemesini teşvik eden farklı öğrenim kaynaklarının kullanılması önemlidir. Ders kitaplarının, öğrenme için değerli ve önemli bir kaynak şekli olmasına rağmen öğrencilerin bilgi erişimi sadece ders kitaplarıyla sınırlandırılmamalıdır, bunun yanı sıra sınıfta eğitim sürecini planlamak ve uygulamak için hizmet eden diğer kaynaklar kullanılmamalıdır.

Sağlık ve refah eğitim alanının en başarılı bir şekilde gerçekleşmesi için ders kitapları, faaliyetler ve alıştırma kitapları, iş defterleri, broşürler, atlaslar, küreler, ansiklopediler, literatürler, eğitim yazılım sayfası, projeler, farklı etütler, ilgili alanda farklı analiz ve raporlar ve diğer kitapların kullanılması gerekir.

Öğretmenler, öğrenciler ve eğitimle ilgilenen diğer kişiler, uygun eğitim kaynakların hazırlanmasına katılabilir. Mesela öğrenci tarafından hazırlanmış projelerin sonuçları, farklı sınıflar için değerli eğitim kaynağı olarak kullanılabilir.

Öğretmenler, öğrencilerle gerçekleştirdiği etkinlikler süresinde dosya, gazete, dergi, uzmanlık literatürler ya da farklı el kitapların hazırlıklarına katılabilirler. Aynı zamanda enformatik

teknolojisinden alınan kaynakların kullanılması sayesinde farklı ürünlerin üretilmesinde de öğrencilerin ve öğretmenlerin işbirliğinde bulunmaları çok önemlidir.

Müfredat alanı – Yaşam ve çalışma

Giriş

Gerekçe ve açıklama

Kavramlar ve açıklama

Yetkinliklere dayanan yaklaşım

Alana göre öğrenme sonuçları

Müfredat alanları arasındaki konular

Zaman paylaşımı – açıklama

Metodolojik talimatlar

Değerlendirme talimatları

Öğretim malzemeleri ve kaynakları

1.Giriş

Çekirdek Müfredatının genelinde yaşam ve çalışma için hazırlığın önemli bir konu olduğuna işaret edilirken Müfredatın Yaşam ve çalışma alanı, yaşam ve çalışma yetkinliklerinin geliştirilmesine “aktarıcı” bir alan olarak katkı sunmayı hedefler. 5 Müfredat Düzeyi ve 6. Müfredat Düzeyleri kapsamında o, ekonomi, girişimcilik, kariyere, teknolojiye ve elektronik iletişime yönelik becerilerle birlikte yaşam becerilerine odaklanır.

2. Gerekçe ve açıklama

Müfredatın bu alanı sayesinde öğrenciler aile üyeleri, vatandaş, üreticiler, tüketiciler, işverenler ve çalışanlar olarak yaşam ve çalışmada çeşitli bireysel rollerle tanıtılacaktır. Öğrenciler, mesleki ve kariyer yönelimleri (iş piyasası ve ileri eğitim için hazırlık), elektronik iletişim, girişimcilik becerilerini geliştirme, profesyonel teknolojileri keşfetme ve hoşgörülü ve karşılıklı saygı içerisinde yaşamda ve çalışmada kişiler arası ilişkileri geliştirmek için ihtiyaçlarını giderecek fırsatların varlığı konusunda bilinçlenme ve özgüvenlerini geliştirecektir.

Onlar girişimciliği uygulamak, çalışma planlarını hazırlamak ve belirlenen süreleri saygı göstermek, süreçler ve sonuçların kalitesi hakkında bilgilenmek için heveslerini geliştirecektir.

Müfredatın Yaşam ve çalışma öğretisi öğrencilere şunları sağlar:

- Evde, okulda ve toplulukta uygulamalı alıştırmaları anlamak ve uygulamak.
- Yaşam ve çalışma için kişisel nitelikleri geliştirme.
- Günlük yaşam ve çalışma için teknolojiyi anlamak ve kullanmak.

- Bilgi dağarcığını genişletmek ve günlük yaşam kalitesini daha üst düzeye çıkarmak için elektronik iletişimi kullanmak.
- Girişimcilik ve işletmenin geliştirilmesin üzerine alıştırma yapmak.
- Yaşam ve çalışma için güvenli koşulları teşvik etmek.
- Mesleki yaşam ve gelecekteki kariyer için hazırlanmak.
- Yaşam ve çalışma süresinde ve onun için iletişimi kolaylaştırmak.
- Doğayı ve çevreyi korumak ve müdafaa etmek için hazır olmak.

3. Alanın temel kavramları:

- Danışmak ve kariyer yönelim
- Elektronik iletişim dahil olmak üzere teknoloji
- Girişimcilik için çalışmak ve eğitilmek

Danışma ve kariyer yönelim

Öğrencinin, toplumun işlevsel üyesi olması amacıyla ilerideki eğitimi / yetişmesi açısından karar vermesi üzerine kendi çıkarları ve yeteneklerini kendisi değerlendirmek ve kariyer olanaklarını keşfetmek için becerikli olmasını teşvik etmek.

Öğrencinin, yaşadığı yöredeki iş piyasası, bundan başka tüm ülkede ve dünya iş piyasası hakkında tam bilgilenmesi çok önemlidir.

Genel olarak yöre iş piyasası hakkında bilgiler verilir.

Öğrenciler, kendini daha iyi tanımak için yoğun çalışmalıdır.

Elektronik iletişim de dahil olmak üzere teknoloji

Teknoloji, teknik – teknolojik gelişmeler, mesleki ve elektronik iletişim teknoloji araçlarının başarıyla ve bağımsız olarak kullanılması açısından gerekli bilgilerin ve becerilerin edinilmesini sağlar.

Öğrenciler teknik – teknolojik süreçleri hakkında kavramları edinir, teknik becerilerini geliştirir ve uygulamalı etkinlikleri hakkında becerilerini daha üst düzey taşırlar.

Öğrenciler, bilgilerin keşfedilmesi, geliştirilmesi, incelenmesi ve tanıtılması ve elektronik iletişim teknolojilerini ve belli durumlarda sorunlara çözüm üretme modellerini kullanma becerilerini edinirler.

Uyarı: grup uzmanları bunları yansıtır (kendi başlarına teknolojiyi ve elektronik iletişim araçlarını kullanırlar).

Girişimcilik işi ve eğitimi

Şirketlerin araştırılması ve girişimcilik gelişimi öğrencilere, ister işveren ister de çalışan biri olarak girişimcilikte yaratıcılık ihtiyaçlarını araştırmak, birkaç beceri unsurunu belirlemek ve uygulamak ve girişimcilik becerileri ile bağlantılı olan nitelikleri geliştirmek için olanak sağlar.

Yöre ve dünya ekonomisi kapsamında iş araştırması öğrencilere, iş piyasasındaki etkileri, işletmenin planlanması, pazarlama, insan kaynakların yönetimi, proje geliştirme gibi istihdam dünyasında kendi gelecekleri hakkındaki etkileri, araştırmalarına olanak sağlar. İşletme planlaması sayesinde öğrenciler idari, pazarlama, insan kaynaklarını yönetme, proje yürütme gibi zorunlu girişimcilik yetki ve becerilerini edinirler.

4. Yetkinliklere dayalı yaklaşım

Müfredatın Yaşam ve çalışma alanında Kosova eğitiminin hedefleri, KMÇ ile öngörülen temel yetkinliklerin aşamalı olarak edinilmesi ve bu alanda yetiştirme sayesinde gerçekleşir.

Yaşam ve çalışma alanı öğrencilere, KMÇ ile öngörülen temel yetkinliklerin aşamalı olarak edinmeleri ve uygulamalarını sağlar. Eğitim organizasyonu, öğrencilerin bilmesi gerekenlere ve yapmaya hazır oldukları konulara odaklanır. Buysa bilgiler, beceriler, ifadeler ve öğrencilerin yansıtmaları gereken tavırları ve davranışları sayesinde yansır.

5. Alana göre öğrenme sonuçları

Eğitim sonuçları, alanın temel kavramları esasınca hazırlanmıştır, DÖS Yaşam ve çalışma alanı bağlamında öğrencinin her düzeyi tamamladıktan sonra edinmesi gereken başarıları kapsar. DÖS organizasyonu, öğrencilerin fiziksel ve zihinsel gelişimini dikkate alarak, aşamalı olarak gelişen ve derinleşen bilgiler, beceriler, tavırlar ve değerleri kapsar. Bu sonuçlar, üretken Katılımcı yetkinliğini öne alarak Müfredat Çerçevesinde belirlenen altı yetkinliğin edinilmesini sağlar.

5. ve 6. DÜZEYLERE AİT ÖĞRENME SONUÇLARI

5. Düzey X, XI Sınıf	5. Düzey X, XI Sınıf
Evde, okulda ve toplulukta uygulamalı alıştırmaları anlamak ve uygulamak.	
5. Bireysel çalışma ve proje çalışmaları arasındaki farklılıkları açıklar.	6. Bazı ürünlerin ve projelerin gerçekleştirilmesi süresinde bireysel ve grup halinde çalışmalarla ilgili olan etkinlikleri uygular.
5. Bireysel ve grup halinde uygulamalı etkinlikleri etkili bir şekilde araştırır, örgütler ve bununla ilgili bilgileri sunar	6. Bireysel ve grup halinde okullarda proje üzerinden çalışmaları tasarlamak ve uygulamak için bilgi ve deneylerini kullanır.
2. Yaşam ve çalışma için kişisel niteliklerin geliştirmek	
5. İstihdam olanaklarına erişmek için gerekli becerilerini tanıtır.	6. Gelecekte kariyer Seçmeliini etkileyeceğini dikkate alarak kendini geliştirmesi için belli hedeflere göre farklı çıkar alanları esasınca kendi kişisel becerilerini ve belirlenmiş başarılarını değerlendirir.
3. Günlük yaşam ve çalışma için teknolojiyi anlamak ve kullanmak	
5. İstihdam amacıyla mesleki kapasitelerinin geliştirilmesi için bir ihtiyaç olarak güncel teknoloji gelişiminin etkisini açıklar.	6. Yaratıcılık ve yeniliklerin önemini açıklayarak, kariyerin planlanmasına yönelik beceri edinerek, en iyi uygulamalarla kıyaslama yaparak, girişimci ruhunu teşvik etmesi amacıyla okul projelerini geliştirir / katılır.
5. Günlük ve yaşamsal talep ve ihtiyaçlarını yerine getirmek için hedeflere uygun ürün ve hizmetlerin rolünü ve işlevini açıklar.	6. Aile, okul ve topluluk tarafından kullanılan araçlar, ürünler ve hizmetlerin kalitesi, işlevliliği ve değerini değerlendirir.
4. Bilgi dağarcığını genişletmek ve günlük yaşam kalitesini daha üst düzeye çıkarmak için elektronik iletişimi kullanmak	
5. Kendisinin ve başkalarının deneyleri ve becerilerini tamamlamak, iyileştirmek ve geliştirmek amacıyla enformatif teknolojisini kullanır.	6. Okul içinde ve dışında günlük ve genel yaşam boyunca görevlerini yerine getirmek için gelişmiş programları kullanır.
5. Girişimcilik ve işletmenin geliştirilmesin üzerine alıştırma yapmak	
5. Kendisini müdafaa etmek için işyerinde meydana gelebilecek farklı risk durumlarını önler.	6. Kendisini ve ortamını müdafaa etmek için yaşadığı yerde ve işyerinde meydana gelebilecek farklı risk durumlarını önler.
6. Yaşam ve çalışma için güvenli koşulları teşvik etmek	
5. İş piyasasının olası kaynakları araştırmak için kişisel bilgi ve deneyleri ile ilgili durumları açıklar.	6. Kişisel fırsatları ilceleyerek ve karşılaştırarak kariyerde ilerlemesi yönünde uygun karar verir.
7. Mesleki yaşam ve gelecekteki kariyer için hazırlanmak	

KOSOVA YÜKSEK ORTA EĞİTİM MÜFREDATI

5. Yasama ve iş piyasasının gereksinmelerine dayanarak kişisel ihtiyaçları için belgeleri okur, yorumlar ve doldurur.

6. Farklı mesleki faaliyetleri ile ilgili verilerin işleme için yazılım uygulamaları kullanır.

8. Yaşam ve çalışma süresinde iletişimi kolaylaştırmak

5. Yasama ve iş piyasasının gereksinmelerine dayanarak kişisel ihtiyaçları için belgeleri okur, yorumlar ve doldurur

6. Farklı mesleki faaliyetleri ile ilgili verilerin işleme için yazılım uygulamaları kullanır.

9. Doğayı ve çevreyi korumak ve müdafa etmek için hazır olmak

5. Teknoloji, toplum ve çevre arasındaki ilişkileri anlar, açıklar ve gösterir.

6. Ekonomik kalkınmanın olumsuz sonuçları ve ekolojik kuralların ihlalinin, çevremizi ve küresel boyutlarda doğal ortamını etkilediği durumlarda eleştirel bir şekilde müdahale eder.

II. Tavrılar, değerler ve inançlar

Kendine ve başkalarına saygılı

Özsaygı

Sorumlu

Hoşgörülü

Adanılmış çeşitliliğe saygı

Olumlu tavır

İşbirliğinde bulunma

Davranış kurallarına saygı göstermek

Yardım sunma kuralına saygınlık

Güvenli

Meraklı

Düşünce ve eylemde bağımsız

Farklı erişim konusunda girişimcilik ve çıkar

Kendi gücüne güvenmek

Teknoloji kullanımı konusunda güvenlilik

İrade

İşbirliği için hazır olmak

Başkalarını desteklemek için açık tavır takınmak

Teori ve uygulama çalışmaları süresinde ifade ve becerikli olmak

Öz saygı ve öz eleştirel

Yapıcı eleştiri

Becerikliğe saygı

Mesleki yönelimlerin araştırılması

III. Bilgi		
	Farklı riskli durumları belirler Olumlu ve olumsuz eylemlerin etkisini anlar Deney alış verişinde bulunur Açıklama Belirleme Uygulama Ölçmek Değerlendirmek Çizim Kesmek Model oluşturmak Farklı açılardan sorunlara yanaşmak Tasarım (yaratıcılık) Araştırmak	Kanıt Planlama Kanıtlamak Ekonomi İşletme Kariyer yönelimi İş piyasası İşveren Çalışan
IV. Beceriler		
	Trtışır Etkin katılımcı Açıklar Davranış, eylem ve ifade sergiler Presipleri uygular Pratik uygular İşbirliği oluşturur	Araştırır Grafik iletişim Esneklik Özdeğerlendirme Kendini kontrol etme Kararlılık Elektronik iletişim

6. Müfredat alanlarına erişim

Müfredatın Yaşam ve çalışma alanının önemli hedeflerinden birisi, KMÇ ile öngörülen temel yetkinliklerin edinilmesine yardım edecek müfredat alanları arasındaki konuların hayata geçirilmesi olmalıdır. Bu düzeyde dikkate alınması gereken ve diğer düzeylerde de sürekli olarak uygulanabilecek müfredatın alanları arasındaki bazı konular şunlardır:

- Medyaları tanımak (etrafındaki dünyayı tanımak için medyaları tanımak);
- Kalıcı gelişim için eğitim (toplum hizmetleri);
- Çevreyi koruma ve kalıcı çevre tevziliğini (ekolojik) geliştirme;
- Kişisel gelişim ve yaşam becerilerinin geliştirilmesi;
- Gönüllü çalışmalar;
- Elektronik iletişim / elektronik eğitimin temel özellikleri;
- Kariyer için bilinçlenme;
- Yaşam ve çalışma hazırlıkları;
- Ekonomi için bilinçlenme;
- Temel finansal bilgiler;
- Girişimcilik eğitimi;
- Müfredat boyunca dil ve iletişim becerileri.

7. Zaman paylaşımı (ders planı)

Çekirdek Eğitim Müfredatın Yaşam ve çalışma müfredat aşanı, 3. düzey dersleri (eğitim modülleri) dahil olmak üzere becerilerin, yeteneklerin, değer ve tavırları gelişimini teşvik eden şu faaliyetleri (etkinlikleri) kapsar.

Öğrenime yönelme (eğitim modülleri);

Teknoloji (mesleki teorik – pratik modülleri);

Elektronik iletişim (profil hakkında teorik – pratik eğitim

modülü);

Girişimcilik işi ve eğitimi (eğitim modülleri).

Aynı zamanda KMÇ ile eğitim ders sayısı ve yüzdeliği de belirlenmiştir.

Çekirdek Eğitim Müfredatının Yaşam ve çalışma alanı için ders için geçerli kriterler şunlardır: X – XII sınıflarında altı (6) eğitim yetkinlik ve onların gerçekleşme sürekliliği ile hacim, denge, yatay ve dikey bağlantılar.

Yüksek orta okullar (UESS 3)- Fen bilimleri lisesi						
Müfredat alanları	5 Düzey				6. Düzey	
	X Sınıf	XI Sınıf	Top.dersler		XII Sınıf	
	Ders say	Ders say	Top.ders	%	Top.ders say	%
Yaşam ve çalışma	1	1	2	3.33	1	3.13

Yüksek orta okullar (UESS 3)- Sosyal Diller Lisesi						
Müfredat alanları	5 Düzey				6. Düzey	
	X Sınıf	XI Sınıf	Top.dersler		XII Sınıf	
	Ders say	Ders say	Top.ders	%	Top.ders say	%
Yaşam ve çalışma	1	1	2	3.33	1	3.13

Yüksek orta okullar (UESS 3)- Mesleki okul						
Müfredat alanları	5 Düzey				6. Düzey	
	X Sınıf	XI Sınıf	Top.dersler		XII Sınıf	
	Ders say	Ders say	Top.ders	%	Top.ders say	%
Yaşam ve çalışma	15	15	30	46.88	16	50.00

8. Metodoloji talimatlar

Yaşam ve çalışma alanında belirlenen yetkinliklerine dinilmesi amacıyla ve alanın taleplerinin ve bu alanın kapsamındaki özellikleri itibariyle farklı çalışma yöntemleri de kullanılabilir. Başarılı gelişimi kolaylaştıran yöntemlerin bazıları, merkezde öğrenci öğretim yöntemleri şunlardır:

İşbirliği içerisinde öğrenme – ortak bir problemi beraber çözmek, ortak bir konuyu gündeme getirmek veya yeni fikirlerin oluşturulması konusunda karşılıklı anlayışa varmak için bazen ikişer ikişer, bazen ise gruplar halinde öğrencilerin beraber çalışmaları anlamına gelir. Öğretmen ders sırasında çalışmalarını, grup halinde, rol oyunları, fırtına düşünceleri yürütme yöntemlerini v.s. başarıyla gerçekleştirebilir.

Rol alarak oynamak –güzel işbirliği durumlarında örgütlenmek için kısa ve basit konuşma şeklidir. Bu yöntem öğrencilerde, sürekliliği daha üst düzeye taşır, öğrenme girişimleri ve hayali için alan bırakarak sınıfta etkinlikleri teşvik eder. Rol alarak oynamak, motivasyonu yüksek bir düzeye çıkarır.

Sağlık eğitimi, küçük gruplar halinde, çeşitli sağlık merkezlerine ziyaretler, sağlık haftası, temizlik haftası, tiyatro eserleri, sergiler, çizim ve sağlık eğitiminde ele alınan konular üzerinden çocukların yapıtları, konuyla ilgili sembolik oyunlar v.s. şekilleri ile kombine edilen interaktif (birbirini etkileyen) yöntemleri kullanarak çok çeşitli şekillerde geliştirilebilir.

9. Değerlendirme talimatları

Değerlendirme, her eğitim etkinliğinde kabul edilir bir elementtir. Ölçme ve değerlendirme çağdaş okullarda öğretimin ayrılmaz ve önemli bir parçasıdır.

Öğrenciler uzun yıllık eğitim zamanına tabidir. Her nasılsa, testler sayesinde her şeyi öğrenebilecek durumda değillerdir. Çünkü ilkokul öğrencileri için çeşitli tekniklerin kullanılması, öğrencilerin farklı özelliklerine dayanarak gerçekçi bir değerlendirme yapılabilir.

Sağlık ve refah alanı, doğası ve içerdiği özellikleri itibariyle düzenli esas üzere çok çeşitli değerlendirme yöntemlerini gerektirir, dolayısıyla odaklandığı alanlar sağlık hakkındaki anlayış, davranış kavramları ve pratikleri ve olumlu tavırlardır. Diğer sözlerle öğrenciler, kendi günlük yaşamları süresince öğrendiklerini aktif ve sürekli olarak uygulamak için hazır olmaktır.

Aynı zamanda Yaşam ve çalışma alanındaki derslerin mevcut özellikleri itibariyle, sayısal değerlendirmenin uygulanması yanı sıra, grup halindeki çalışmaların, projelerin, irade becerileri, konuşma becerileri ve benzeri etkinliklerin testler yardımıyla değerlendirilemediğinden dolayı açıklamalı değerlendirmenin yapılması daha yararlıdır. Bunların hesaplanması ve değerlendirilmesi için diğer araçlar (yöntemler) kullanılır. Doğrudan izleme yöntemi, çeşitli eğitim durumlarında ve her eğitim düzeyinde kullanılabilecek sağlık eğitimi alanı için uygun bir prosedürdür.

Değerlendirme yöntemi olarak öğrencilerin etkinliklerini doğrudan gözetimin yapılmasına yardımcı olan birkaç teknik ve araç mevcuttur.

Katılım bülteni, küçük gruplarda veya tartışmalar süresinde gözetimin yapılması için kullanılabilecek gözetim tekniğidir. Bülten, kimlerin destek sunduğunu, ne kadar sıklıkla işbirliğinde bulunduğunu ve yardımların ne kadar yararlı olduğunu gösterir.

Kontrol listeleri – öğrencinin gözlenmesi için kullanılan konular, hedefler, bilgileri içerir. Kontrol listesinin temel amacı, farklı ödevlerin veya hedeflerin ne şekilde yerine getireceğini kanıtlayarak öğrencinin ilerleme kaydetmesine yönelik sürekli yapılan değerlendirmeleri kaydetmektir.

Öğrenci dosyası – tam ve özetli bir portreyi oluşturur, bu öğrencinin ilerlediğini, onun becerilerini ve çalışma seviyesini kanıtlayan öğrencinin çalışma modellerini açıklamak için maksatlı bir koleksiyon olarak kullanılır.

Dosya mesela çizimleri, bir projeyi, bir yapıtı, bir planı kapsayabilir. Dosya şu nedenlerden dolayı değerlidir:

- Öğretmene, ebeveynlere ve öğrenciye bilgi (onların gelişme ve ilerlemeleri hakkında) veren bir araçtır.
- Çalışmaları hakkında öğrenciye genel bir açılım sağlar.
- Kendi dosyasını hazırlarken öğrenci, öğrenme ve değerlendirme sürecinde aktif rol oynar (özsaygı).

10. Öğretim malzemeleri ve kaynakları

Yaşam ve çalışma eğitim alanında yetkinliğin başarıyla gerçekleşmesi için, yaşam ve günlük hayat akışı için gerekli olan ifade ve beceri edinmesi amacıyla öğrencileri motive eden ve onların ilerlemesini teşvik eden farklı öğrenim kaynaklarının kullanılması önemlidir. Ders kitaplarının, öğrenme için değerli ve önemli bir kaynak şekli olmasına rağmen öğrencilerin bilgi erişimi sadece ders kitaplarıyla sınırlandırılmamalıdır, bunun yanı sıra sınıfta eğitim sürecini planlamak ve uygulamak için hizmet eden diğer kaynaklar kullanılmalıdır.

Yaşam ve çalışma eğitim alanının en başarılı bir şekilde gerçekleşmesi için ders kitapları, faaliyetler ve alıştırma kitapları, iş defterleri, broşürler, atlaslar, küreler, ansiklopediler, literatürler, eğitim yazılım sayfası, projeler, farklı etüdler, ilgili alanda farklı analiz ve raporlar ve diğer çalışma malzemelerinin kullanılması gerekir.

Öğretmenler, öğrenciler ve eğitimle ilgilenen diğer sorumlu kişiler, uygun eğitim kaynakların hazırlanmasına katılabilir. Mesela öğrenci tarafından hazırlanmış projelerin sonuçları, farklı sınıflar için değerli eğitim kaynağı olarak kullanılabilir.

Öğretmenler, öğrencilerle gerçekleştirdiği etkinlikler süresinde dosya, gazete, dergi, uzmanlık literatürler ya da farklı el kitapların hazırlıklarına katılabilirler. Aynı zamanda enformatik teknolojilerinden alınan kaynakların kullanılması sayesinde farklı ürünlerin üretilmesinde de öğrencilerin ve öğretmenlerin işbirliğinde bulunmaları çok önemlidir.

IV.

EĞİTİM PLAN VE PROGRAMLARI

Tanımlama

Kosova üniversite öncesi genel ders fonu

Orta yüksel eğitim ders planı

Eğitim planının hazırlanması için kriterler

Eğitim planının uygulanması

Okulun özerkliği

1.Tanımlama

Eğitim planı, okullarda, müfredatın düzeyleri ve seviyelerinde veya belli bir sınıfta eğitim sürecin tüm örgütlülüğünün bağlı olduğu bir belgedir.Çekirdek Eğitim Müfredatında gösterilen müfredat alanları ve düzeylere göre öğrenme sonuçlarının edinilmesi için yüzdelik veya ders saatleri olarak ifade edilen öğretim dersleri ve gerekli olan asgari ders sayısı tanımlanır.

Yeni KMC ile eğitim planının kavramsal ve stratejik değişmelerin yapılması öngörülmektedir. Şimdiye kadar bizim eğitim sistemimizde eğitim planı, merkezi düzeyde (EBTB) hazırlanmış ve denetlenmiştir, şimdiden sonra ise eğitim planının aşamalı olarak (EBTB'nın desteğiyle) eğitim planının okul düzeyinde geliştirilmesi hedeflenmektedir. Buysa planın organize edilmesinde okula daha geniş olanak ve özerklik sağlamaktadır, ancak aynı zamanda okulun daha etkin ve sorumluluğunu da gerektirir.

2.Üniversite öncesi eğitime ait genel eğitim planı (ders saatlerinin genel fonu)

Okul, resmi düzeye ait eğitim planını (düzey ev sınıf) hazırlarken, müfredatın her alanı için üniversite öncesi genel planının sürekliliğini dikkate almalıdır.

Okul, belirlenmiş süre içerisinde (yüzdelik olarak) her alan için eğitimin örgütlülüğünü, müfredatın alanları ve düzeylerindeki öğrenme sonuçlarını ve öğrencilerin olanaklarını dikkate alarak, kendisinin değerlendirmesine göre en uygun bir şekilde planlama fırsatına sahiptir.

	UESS 0		UESS 1	UESS 2		UESS 3	
Müfredat alanları	1MD		1MD Sınıf III & V	3MD Sınıf VI & VII	4MD Sınıf VIII & IX	5&6MD Genel eğitim X, XI & XII Sınıfları	5&6MD Mesleki eğitim X, XI & XII Sınıfları
	Okul öncesi Sınıf	Sınıf I & II					
Diller ve eğitim	33.33%	38.10%	33.33%	25.00%	26.67%	20.00 %	15.63%
Sanatlar	11.11%	9.25%	8.33%	7.14%	6.67%	6.67%	3.13%
Matematik	22.22%	23.81%	20.83%	17.86%	13.33%	13.33%	9.38%
Fen bilimleri	5.56%	4.76%	8.33%	14.29%	16.67%	16.67%	6.25%
Toplum ve çevre	5.56%	4.76%	8.33%	14.29%	13.33%	16.67%	6.25%
Sağlık ve refah	11.11%	9.52%	8.33%	7.14%	6.67%	6.67%	6.25%
Yaşam ve çalışma	5.56%	4.76%	4.17%	7.14%	6.67%	6.67%	46.88%
Seçmeli bölüm	5.56%	4.76%	8.33%	7.14%	10%	13.33%	6.25%
Diğer etkinlikler							

Çizelge: Üniversite öncesi eğitime ait genel eğitim planı (genel ders saatleri fonu)

3.Yüksek orta öğretime ait eğitim planı (EP)

UESS / ISKED 3 yüksek orta öğretime ait eğitim planının, birkaç belirgin özelliği vardır. Birincisi, bu düzey 5. düzey ve 6. düzey olmak üzere Müfredatın iki düzeyinden oluşur. Beşinci düzey X ve XI sınıfları, 6. düzey ise sadece XII sınıfları kapsar. Aynı zamanda bu eğitim düzeyi, genel eğitim (GE) ve mesleki eğitimi (MYE) olmak üzere iki tür eğitimi kapsar, eğitim alanlarına göre süre fonunun yüzdeliği bakımından ise buna eşit değildir.

Okullar ve öğretmenler, bu eğitim düzeyine ait planın öngördüğü farklı eğitim planlama işinin esnek ve fırsatlarına dikkat etmelidirler.

Belirlenmiş düzey kapsamında, her zaman alan başına öngörülen yüzdelik veya ders saatleri çerçevesinde derslerin yıllık fonunun bölüşülmesi (dağılımı) konusunda öğretmenlerin, bağımsız olarak karar verme fırsatına sahip oldukları alanlara göre ders saatlerinin dağılımında esnek davranmaya izin verilmektedir. Ayrıca öğretmenler, belli bir alan kapsamında, ilgili alanı oluşturan dersler için eğitim saatlerinin dengeli olarak dağılımı konusunda karar verme fırsatına sahiptir. Bundan dolayı, her zaman yüzdelik sayısı veya düzey başına öngörülen saatler sayısı çerçevesinde alan başına öğretim saatlerinin dağılımını yapmadan önce okullar, öğretmenler, mesela beşinci düzeyde (5.MD) iki sınıf için (onuncu ve on birinci sınıflar için) genel olarak haftada 61 saat belirlenmiştir, bu durumda öğretmen, onuncu sınıfta mesela 30 veya 31 ya da on birinci sınıfta haftada kaç ders saatinin yapılacağı konusunda bağımsız olarak karar verebilir. Böylece tüm alanlar için onuncu (X) sınıfta, haftada 31 dersin yapılmasına ihtiyacın olduğunu düşünürse, söz konusu iki sınıf ve beşinci düzey (5.MD) için haftalık 61 ders saatlik fonunu aşmamak için on birinci (XI) sınıf konusunda 30 saatlik ders fonuna saygı göstermek zorundadırlar. Veya aksi de yapılabilir, öğrencilerin yaşını dikkate alarak, onuncu sınıflar için haftalık ders fonunun 30 saat ve on birinci sınıflar için ise 31 saatlik ders fonunu belirleyebilirler.

Sınıf	Haftalık ders saatleri sayısı (GE)	Haftalık ders saatleri sayısı (MYE)
Sınıf X	30	32
Sınıf XI	30	32
Sınıf XII	32	32

Yüksek orta okula ait eğitim planı, KMÇ ile belirlenmiş genel eğitim planına dayanmaktadır. Bu düzeyde eğitim planı, her eğitim türü için ikişer varyant ile takdim edilir. Genel eğitime ait A Varyantı ve A1 varyantı ve mesleki yetenekleşme eğitimi (MYE) için ise B Varyantı ve B1 Varyantı.

Genel eğitime ait A Varyantı (liseler), düzeyler başına alan yüzdeliği ve genel sayıya dayanmaktadır. Okullar doğrusu öğretmenler bundan sonra, alan başına saptarılan yüzdeliğe her zaman dikkat ederek ve hafta içinde tüm alanlar için ayrılmış genel saatler sayısını sabit tutarak, kendi dileğine hazırlamış oldukları plana göre eğitim yıllara ve derslere göre dağılımı yapabilirler.

A Varyantı (Fen bilimleri lisesi):

Yüksek orta okullar (UESS 3) Fen bilimleri bölümü lisesi						
Müfredat alanları	5 Düzey				6. Düzey	
	X Sınıf	XI Sınıf	Toplam dersler		XII Sınıf	
	Ders sayısı	Ders sayısı	Toplam	%	Toplam ders say.	%
- Diller ve iletişim - Anadili - İngilizce - İkinci yabancı dil - Üçüncü yabancı dil - Diğer diller	8	8	16	26.67	8	25.00
Sanatlar - Müzik eğitimi - Figüratif eğitim	1	1	2	3.33	1	3.13
Matematik	4	4	8	13.33	4	12.50
Fen bilimleri - Fizik - Kimya - Biyoloji - Astronomi	7	8	15	25.00	9	28.13
Toplum ve çevre - Tarih - Coğrafya - Yurttaşlık eğitimi - Psikoloji - Sosyoloji - Felsefe - Lojik	4	3	7	11.67	4	12.50
Sağlık ve refah - Sağlık eğitimi - Beden eğitimi	2	2	4	6.67	2	6.25
Yaşam ve çalışma	1	1	2	3.33	1	3.13
Seçmeli dersler bölümü	3	3	6	10.00	3	9.38
TOPLAM:	30	30	60	100.00	32	100.00

A Varyantı (Sosyal diller):

Yüksek ortaokullar (UESS 3)- Sosyal Diller Lisesi						
Müfredat alanları	5 Düzey				6. Düzey	
	X Sınıf	XI Sınıf	X Sınıf		XI Sınıf	
	Ders sayısı	Ders sayısı	Ders	Ders	Ders sayısı	Ders sayısı
- Diller ve iletişim - Anadili - İngilizce -İkinci yabancı dil - Üçüncü yabancı dil Diğer diller	8	8	16	26.67	8	25.00
Sanatlar - Müzik eğitimi - Figüratif eğitim	2	2	4	6.67	2	6.25
Matematik	4	3	7	11.67	3	9.38
Fen bilimleri - Fizik - Kimya -Biyoloji - Astronomi	3	3	6	10.00	3	9.38
Toplum ve çevre - Tarih - Coğrafya - Yurttaşlık eğitimi - Psikoloji - Sosyoloji - Felsefe - Lojik	7	8	15	25.00	9	28.13
Sağlık ve refah -Sağlık eğitimi -Beden eğitimi	2	2	4	6.67	2	6.25
Yaşam ve çalışma	1	1	2	3.33	1	3.13
Seçmeli dersler bölümü	3	3	6	10.00	3	9.38
TOPLAM:	30	30	60	100.00	32	100.00

Genl eğitimin A Varyantı – liseler (GE), düzey bağlamındaki alanlar için genel öğretim yüzdeliği ya da saatleri ve dres, eğitim yılı ve düzey başına belirlenen saatlerin özel (kesin) sayısına dayanmaktadır.

A Seçeneği (Fen bilimleri lisesi):

Yüksek ortaokullar (UESS 3)- Fen lisesi										
Müfredat alanları	Öğretim dersleri	5 Düzey						6. Düzey		
		X Sınıf		XI Sınıf		X Sınıf		XI Sınıf		
		Ders say.		Ders say.		Ders say.	Ders say.	Ders say.	Ders	Ders
Diller ve iletişim	Anadili	4		4		16	26.67	4		25.00
	İngilizce	2		2				2		
	İkinci yabancı dil	2	8	2	8			2	8	
	Üçüncü yabancı dil	-		-				-		
	Diğer diller	-		-				-		
Sanatlar	Müzik eğitimi	0.5		0.5		2	3.33	0.5		3.13
	Figüratif eğitim	0.5	1	0.5	1			0.5	1	
Matematik	Matematik	4	4	4	4	8	13.33		4	12.50
Fen bilimleri	Fizik Kimya	3		3		15	25.00	2		28.13
	Biyoloji	2	7	3	8			2	9	
	Astronomi	2		2				3		
Toplum ve çevre	Tarih	2		1		7	11.67	1		12.50
	Coğrafya	1		1				2		
	Yurttaşlık eğitimi	1		0				0		
	Psikoloji	0	4	1	3			0	4	
	Sosyoloji			0				1		
	Felsefe			0				0		
Sağlık ve refah	Sağlık eğitimi		2		2	4	6.67	2	2	6.25
Yaşam ve çalışma	Beden eğitimi									
			1		1	2	3.33		1	3.13
Seçmeli dersler bölümü			3		3	6	10.00	3	3	9.38
TOPLAM:			30		30	60	100.00		32	100.00

A1 Seçeneği (Sosyal diller lisesi):

Yüksek ortaokullar (UESS 3)- Fen lisesi										
Müfredat alanları	Öğretim dersleri	Shk.5						Shk.6		
		X Sınıf		XI Sınıf		X Sınıf		XI Sınıf		
		Ders say.		Ders say.		Ders say.	Ders say.	Ders say.	Ders	Ders
Diller ve iletişim	Anadili	4		4		16	26.67	4		28.13
	İngilizce	2		2				3		
	İkinci yabancı dil	2	8	2	8			2	9	
	Üçüncü yabancı dil	-		-				-		
	Diğer diller	-		-				-		
Sanatlar	Müzik eğitimi	1		1		4	6.67	1		6.25
	Figüratif eğitim	1	2	1	2			1	2	
Matematik	Matematik	3	3	3	3	6	10.00		3	9.38
Fen bilimleri	Fizik Kimya	2		1		7	11.67	1		9.38
	Biyoloji	1	4	1	3			1	3	
	Atronomi	1		1				1		

Toplum ve çevre	Tarih	3		2		15	25.00	2		28.13
	Coğrafya	2		2				2		
	Yurttaşlık eğitimi	2		0				0		
	Psikoloji	0	7	2	8			0	9	
	Sosyoloji	0		2				1		
	Felsefe	0		0				2		
Sağlık ve refah	Sağlık eğitimi		2		2	4	6.67		2	6.25
	Beden eğitimi									
Yaşam ve çalışma			1		1	2	3.33		1	3.13
Seçmeli dersler bölümü			3		3	6	10.00		3	9.38
TOPLAM:			30		30	60	100.00		32	100.00

GEP için B Varyantı, alan için yüzdeler ve düzey için genel saatler sayısına göre dayanmaktadır. Okullar doğrusu öğretmenler bundan sonra kendi istekleri üzerine hazırlamış oldukları planlarına göre, ancak her zaman alan için öngörülen yüzdeler dikkat ederek ve hafta içinde tüm alanlar için genel saatler sayısını koruyarak eğitim yılı ve dersler bağlamında dağılımı yapabilirler. Bu varyantın özelliği ise bazı alanlarda eğitimin, entegre (bütünleşmiş) ders olarak, bazı alanlarda ise ayrılmış (bölünmüş) olarak gerçekleşmesidir. Dolayısıyla Yaşam ve çalışma alanının bir bölümü, okulların bölümleri ve profillerine bağlı olarak dersler, kurslar veya mesleki modüller sayesinde örgütlenebilir.

GEP için B1 Varyantı, düzey için ayrılan genel saatler sayısının ile uyumlu olarak alan ve öğretim derslerine ayrılan yüzdeler (ayrılmış dersler sayısıyla eğitimin gerçekleştirdiği alanlarda Diller ile iletişim ve Sağlık ile refah alanları) dayanmaktadır. Entegre (bütünleşmiş) öğretimin gerçekleştiği alanlarda ise öğretmenler, her zaman alan için öngörülen yüzdeler dikkat ederek ve hafta içinde tüm alanlar için genel saatler sayısını koruyarak, kendi istekleri üzerine hazırlamış oldukları kendi planlarına göre eğitim yılı ve dersler bağlamında dağılımı yapabilirler.

Saatler çizelgesi:

Yüksek orta okullar (UESS 3)- Mesleki okullar						
Müfredat alanları	5 Düzey				6. Düzey	
	X Sınıf	XI Sınıf	X Sınıf		XI Sınıf	
	Ders say.	Ders say.	Ders say.	Ders say.	Ders say.	Ders say.
Diller ve iletişim - Anadili - İngilizce - İkinci yabancı dil	5	5	10	15.63	5	15.63
Sanatlar - Müzik eğitimi - Figüratif eğitim			0	0.00		0.00
Matematik	3	3	6	9.38	3	9.38
Fen bilimleri - Fizik - Kimya - Biyoloji	2	2	4	6.25	2	6.25
Toplum ve çevre - Tarih - Coğrafya - Yurttaşlık eğitimi	2	2	4	6.25	1	3.13

Sağlık ve refah -Sağlık eğitimi -Beden eğitimi	2	2	4	6.25	2	6.25
Yaşam ve çalışma	15	15	30	46.88	16	50.00
Seçmeli dersler bölümü	3	3	6	9.38	3	9.38
TOPLAM:	32	32	64	100.00	32	100.00

Mesleki okullarda, profillerine bağlı olarak okullar, her zaman müfredat düzeylerindeki alanlara göre saatlerin yüzdeliğini dikkate alarak, saatlerin dağılımını kararlaştırır. Yaşam ve çalışma alanında saatler yüzdeliği, seçmeli öğretim saatleri ile birlikte yakın %60 olarak kalmalıdır.

4.Eğitim planının hazırlık kriterleri

KMÇ ile öngörülen yetkinliklerin geliştirilmesi yönünde eğitim planının işlevsel olması için öğretmenler şu birkaç kriteri dikkate almalıdır:

- Belli bir müfredat düzeyi bağlamında her müfredat alanına ait eğitim planında belirlenmiş genel yüzdeliği
- Bir sınıf için haftalık ders saatlerinin sayısını
- Belli bir müfredat düzeyi boyunca öğrencilerin edinmeleri gereken müfredat alanındaki öğrenme sonuçlarını
- Müfredatın her düzeyinde öğrenme sonuçlarını
- Öğrencilerin psiko-fiziksel ve zihinsel (entelektüel) olanaklarını
- Öğrencilerin ön hazırlıkları ve deneyimlerini ve
- Okulun gerekli bulduğu diğer kriterleri (mesela başarı elde etmek, okul tarafından saptanmış olan ek derslerin yapılması veya diğer çeşit çalışma şekilleri).

5.Eğitim planın uygulanması

Derste plan – programlar ve derste uygulamalar sayesinde Müfredatın uygulanması, aşağıda belirtilen şekildeders satleri fonunun belirlenemsinde yeni ve esnek yöntemlerin uygulanamsını da nazari itibare alacaktır:

- Blok öğretim, mesela sıkı (sert) bir düzeni gerektirmeyen öğretim dersleri için belli bir yarıyıl boyunca bütünlüklü öğretim (mesela sürekliliği gerektirmeyip parka parka öğretim uygulaması yapılabilir);
- Blok öğretim, herhangi bir faaliyetin kesintisiz olarak yürütülmesi veya yapılacak herhangi bir ziyaret yüzünden zamana ihtiyacın olduğu durumlarda uygulanır;
- Ara pedagojilerin (yöntemlerin) gerçekleşmesi amacıyla Bütünlüklü ders saatleri, hafta içinde 40-45 dakikalık ders saatinin 80-90 dakikaya uzatılması;
- Mesleki okullarda uygulamalı öğretim ve yetenekleşme bağlamında bütünlüklü öğretimin ders saatleri fonu.

6.Okulun özerkliği

Okullar ebeveynler ve diğer taraflar ile işbirliğinde bulunarak, kendi genel durumları ve kendi çıkarları açısından, öğrencilerin ihtiyaçları ile örtüşen (uyumlu olan), okul bazında eğitim planlarının hazırlanması için yararlı olan öğretim ve öğrenme zamanının yenilikçi bir şekilde ve esnek olarak kullanılmasını karar verebilir.

Müfredat tarafından esas alınan okulla ilgili bölümü (okul zamanının %10-%14 arasında) okulun özerkliğini tanımlayabilen birkaç seçeneği dikkate alacaktır:

- Özel yetkinliklere (mesla seçmelid ersler, projeler, topluluğa yönelik hizmetler, sanat ve spor etkinliklere) erişmek için yardım edebilecek ek öğretim ve öğrenme faaliyetleri;
- Belli öğretim alanlarında bilgilerin, becerilerin ve tutumların güçlendirilmesi;
- EBTB tarafından sunulan tercihe göre seçilecek konulara/kurslara/modülleri kabul etmek;
- Okul projelerini belirleyen okulun özel faaliyetlerinin (mesela dillerin öğretilmesi ve öğrenmesi, elektronik iletişim, kariyer yönelimi) geliştirilmesi;
- Yerel koşullara, araçlara ve ihtiyaçlara göre üzerinde değişiklikler yapılmı bu yeniden düzenlenmiş Müfredatın geliştirilmesi ve uygulanması;
- Kariyer yönelimin güçlendirilmesi ve yaşamve çalışma için hazırlanmak.

MÜFREDATIN 5. VE 6. DÜZEYLERİ KAPSAMINDAKİ DERSLER

Yeni Müfredatta, Müfredatın her alanında 5MD ve 6. düzeyleri için Müfredatın örgütsel noktasını olan bir düzü eğitim dersi ve alanı belirlenmiştir. Bu dersler aşağıdaki tabelada (çizelgede) sunulmuştur. Müfredatın yedi alanı, ilgili eğitim dersleri ve programları için esası oluşturmaktadır (KMÇ'nin Amavut dilinde onaylanmış versiyonunun 5. bölümü, 32. sayfasına bakınız).

Müfredat alanları	MÜFREDAT DÜZEYELRİ			
	5MD		6MD	
	X ve XI sınıfları (Genel eğitim)	X veXI Sınıfları (Mesleki eğitim ve yetenekleşem)	XII Sınıfı (Genel eğitim)	XII Sınıfı (Mesleki eğitim ve yetenekleşme)
Diller ve ifadeler	Anadili İngilizce İkinci dil Diğer dilleri	Anadili İngilizce Diğer dilleri	Anadili İngilizce İkinci dil Diğer dilleri	Anadili İngilizce Diğer dilleri
Sanatlar	Figüratif eğitim Müzik eğitimi	Uygulamalı sanatlar	Figüratif eğitim Müzik eğitimi	Uygulamalı sanatlar
Matematik	Matematik	Matematik	Matematik	Matematik
Bilimler	Biyoloji Fizik Kimya	Fen bilimleri	Biyoloji Fizik Kimya Astronomi	Fen bilimleri
Toplum ve çevre	Tarih Coğrafya Yurttaşlık eğitimi Sosyoloji Psikoloji Felsefe	Toplum ve çevre	Tarih Coğrafya Yurttaşlık eğitimi Sosyoloji Psikoloji Felsefe	Toplum ve çevre
Sağlık ve refah	Sağlık ve refah Beden eğitimi	Sağlık ve refah Beden eğitimi	Sağlık ve refah Beden eğitimi	Sağlık ve refah Beden eğitimi
Yaşam ve çalışma	Yaşam ve çalışma	Yaşam ve çalışma	Yaşam ve çalışma	Yaşam ve çalışma

Diğer diller – Öğrenciler, okul konseyinin kabul ettiği EBTB tarafından onaylanan ve okulun teklif ettiği liste uyarınca uluslararası diller (İngilizce dışında) ve komşu ülkelerin dilleri arasında Seçmeli yapabilirler. Arnavutlar ve Sırlar dışında diğer toplulukların öğrencileri, II sınıftan itibaren Arnavutça veya Sırpça olmak üzere resmi dillerden birini öğrenme fırsatına sahiptir.

V.

ÜÇÜNCÜ DÜZEYE AİT SEÇMELİ MÜFREDAT

Kavramı

Hedefi

İçeriği ve uygulanması

Yapısı (tasarımı)

Seçmeli Müfredatın hazırlık prosedürleri

Seçmeli dersin seçenek prosedürleri

Uygulanması

1.Kavram

Genel Müfredatın eden Seçmeli Müfredatı, Çekirdek Eğitim Müfredatından farklı olarak, okul tarafından saptanır ve çıkarlarla, potansiyallerle, imkanlarla, öğrencilerin daha önceki bilgileriyle ve okul imkanlarıyla uyumlu olarak ders planıyla planlanmış zaman içerisinde gelişir.

2. Hedef

Seçmeli müfredatı baş yetkilere ulaşılması ve şu müfredat dereceleri ile alanlarının fonksiyonundadır:

- Çekirdek Eğitim Müfredatı derslerine dair bilgilerin, beceriklerin ve tavırların derinleştirilmesi ve genişletilmesi;
- Çekirdek Eğitim Müfredatı derslerine dair bilgilerin, beceriklerin ve tavırların güçlendirilmesi;
- Yaş, topluluk ve ülkelere göre öğrencilerin çıkarları ile özel gereksinimlerinin yerine getirilmesi.
-

3. İçeriği ve uygulanması

Seçmeli müfredatı aşağıda belirtildiği gibi:

- Özel konular ile,
- Modüller ile,
- Projeler ile,
- Konu birimleri (Çekirdek Eğitim Müfredatı dersi ve müfredatlararası konuları) aracılığıyla gerçekleşen ders konularını içermektedir.
-

4. Seçmeli Müfredatının Yapısı

Seçmeli Müfredatı, Çekirdek Eğitim Müfredatı ile aynı yapıya sahiptir. Bu müfredat şunları kapsamaktadır:

- Giriş
- Nedenelri ve açıklama
- Kavram ve açıklama
- Yetkilere dayalı erişim
- Alan başına öğrenme sonuçları
- Müfredatlararası konuları
- Zamanın paylaşımı – tanımlaması
- Metodoloji talimatlar
- Değerlendirme talimatları (iç değerlendirme gibi gerçekleşir ve dış değerlendirmeye dahil edilmez)
- Malzemeler ve ders kaynakları

5. Seçmeli Müfredat prosedürünün hazırlanması

Seçmeli Müfredatının hazırlanması prosedürleri (Seçmelile beraber ders), EBTB tarafından hazırlanan öğretmenlere ait talimatlara dayanmaktadır.

6. Seçmeli dersin seçilmesi ile ilgili prosedür

Seçmeli dersinin seçilmesi prosedürü için EBTB tarafından hazırlanan Seçmeli Müfredatı Yönetim Talimatı'nda saptanan adımlara saygı gösterilmesi gereklidir.

7. Uygulma

Öğrenciler tarafından seçildiği andan itibaren ve yetkili organlar tarafından onaylanmasından itibaren Seçmelili ders, Çekirdek Müfredat dersleri ile aynı statüye sahiptir, yani bunu seçen tüm öğrenciler için mecburidir. Ders dönemi yarım yıldan daha az bir dönemde olmamalıdır.

Seçmeli müfredatı, Çekirdek Eğitim Müfredatı kriterleri ve prensipleri ile aynı bir şekilde denetlenir, değerlendirilir (özel statü ile) ve kayda geçirilir.

Seçmeli dersinin bundan sonraki talimatları, Müfredatın Öğretmenler Talimatı ile saptanır.

VI.

GENEL METODOLOJİ - TALİMATLAR

Giriş

Tanımlama

Müfredat alanları sonuçları ve düzey başına sonuçların arasındaki bağlantı

Merkezde öğrenci ve kapsamlılık üzerine öğretim ve öğrenim

Entegre bir yaklaşıma dayalı öğretim ve öğrenim

Yetkilere dayalı öğretim ve öğrenim.

Farklılaştırılmış öğretim ve öğrenim

Müfredat alanları

arasındaki konular

ve

Müfredat dışındaki konular

1. Giriş

KKK-nin uygulanmasına dair genel prensipler, genelde ve özellikle KB, eğitim belgeleri ve politikaları ile saptanmış olan genel hedeflere ulaşılması metodolojisine göre özetlenmelidir. Kosova’da son zamanlarda hazırlanmış olan tüm eğitim belgeleri ve politikalarında, toplumun genel değerleri, insan haklarının korunması, eğitime genel kapsanma, birbirinin değerlerine saygı gösterilmesai ve etkin vatandaş gibi onun yeteneklik gereksinimlerine göre ve birinin gelişim tanıtımının yapılması hedeflenmektedir.

2. Tanımlama

Bir eğitim alanında KB-nin uygulanması için ya da müfredatın uygulanmasına dair öğretim ve öğrenimle ilgili bir özel metodoloji mevcut değildir. Müfredatın her bir alanı eğitimin her bir dersi, önceden ayarlanmamış hedeflerin gerçekleşmesi özelliklerine sahiptir. Bu nedenle bu genel metodolojiyi, strataejilerin, metodların, prensip şekillerinin, araçlar ve ders kavramının inşa edilmesi için ya da okulda derslerin sunulmasının örgütlenmesinde temel olarak bize hizmet sunan tekniklerin bir sistemi, gibi sınırlandırabiliriz.

Okul öncesi eğitimde öğretmenler/eğitimcilere ve ilköğretim okullarında öğretmenleri desteklemek ve onlara yardımcı olmak amacıyla devamdaki bölümde şunların açlarına dair genel metodolojik talimatlar sunulacaktır¹:

- müfredat/ders alanlarına ait öğrenim sonuçları ile öğretim derecesi sonuçlarının bağlantısına dair genel metodolojik talimatlar;
- öğrencinin merkezde olduğu ve genel kapsamda bulunduğu öğretim ve öğrenime ait genel metodolojik talimatlar;
- dahil olunmuş entegrasyona dayalı öğrenim ve öğretime ait genel metodolojik talimat;
- yetkilere dayalı öğrenime ve öğretime ait genel metodolojik talimat;
- farklı öğrenim ve öğretime ait genel metodolojik talimat;
- müfredatlar arası konulara ait genel metodolojik talimat ve
- müfredat dışı konulara ait genel metodolojik talimat.

3. Müfredat/ders düzeylerine göre öğrenme sonuçlarının müfredat/eğitim alanları ile bağlantısı

KKK-nin baş yetkilerini elde etmek için EBTB öğrenim ve öğretim pratiğinde öğrenim derecelenmesine ait sonuçları ve müfredat/ders alanlarındaki sonuçlar arasında bağlantı kurmalarına dair öğretmenlere çağırıda bulunmaktadır.

Pratikte bu bağlantıyı gerçekleştirmek için öğretmen her bir öğrenim sonucu ya da her bir yetki sonucuna ulaşılması ereğiyle metodlar, teknikler ve didaktik araçlar “paketi”/seti/ yaratmalıdır. Bu tür bir paket her gün için ve öğretmenler, öğrenciler, ebeveynler karşısında her bir ders için şeffaf olmalıdır. Bu malzeme bütünlüklü olarak öğretmenin dosyasına dahil olunmalıdır.

Seçilen metod, teknik ve didaktik araçlarına rağmen öğrenim derecelenme sonuçlarının, müfredat/ders alanları sonuçları ile bağlantı kurması için öğretmen devamda belirtildiği gibi şu adımları takip etmesi gerekir:

- öğrencilerle ulaşmayı hedefleyen öğrenim derecelenme sonucu/larını kesinlikle saptar, seçer;²
- öğrenim derecelenme sonucunu, spesifik sınıf sonucuna alçaltır;
- derecelenme sonuçlarına ulaşılmasına yardımcı olan müfredat/ders alanına ait öğrenim sonucu/ları kesinleştirir, seçer;³
- müfredat alanına ait öğrenim sonuçlarını , spesifik sınıf sonuçlarına alçaltır;

1. Bu başlığın tüm ana açlarına dair spesifik talimatlar, ders alanları çerçevesindeki talimatlar yanısıra, öğretim üyeleri ve okul yöneticilerine ait talimatlara da yansıyacaktır.

2.2.(anımsa: derecelenme sonuçları devlet tarafından hazırlanmıştır ve tüm müfredat alanları aracılığıyla gerçekleşmektedir);

3.3.(anımsa: müfredat/ders alanlarına ait öğrenim sonuçları devlet tarafından hazırlanmıştır);

- Ders içeriğini/klerini, didaktik araçlarını, öğrenim ve eğitim metodolojisini seçer ve bunlar aracılığıyla Müfredat alanına ait sınıflar için sonuçları ve sınıflara ait öğrenimin özel sonuçlarını çıkarır;
- Ders yılı içerisinde sınıflara dair öğrenim sonuçlarına ne zaman ulaşacağı, zaman süresi dahil ders ve öğrenimi planlar. Öğrenim dersleri, ödevler, başlıkların gerçekleşmesinden sonra, müfredat alanlarına dair öğrenim sonuçlarının teyit edilmesi için bunların gidişatı analiz edilir ve değerlendirilir.

4. Merkezde öğrenci ve kapsamlılık üzerine öğretim ve öğrenim

Merkezde öğrencinin bulunmasıyla öğretim ve öğrenim erişiminin uygulanması, öğretim ve öğrenimin planlanması ve örgütlenmesi sürecinin, öğrencilerin bireysel tecrübeleri, potansiyelleri, gereksinimleri ve onların ilgilerine göre desteklenmeyi gerektirir.

Öğrencinin merkezde olduğu öğretim ve öğrenim, öğretimin değişik tarzlarını, öğrencilerin öğrendikleri şekli ve süratlılığı olduğu gibi öğrencilerin cinsiyeti, yaşları, kültürü, toplumsal ve ekonomik kökeni ve ister tamamlayıcı öğrenim açısından olsun ister de ilave edilmiş öğrenim açılardan olsun, öğrencilerin özel gereksinimleri dahil, öğrencilerin diğer farklı açılarını gözününde bulunduran ve yönlendiren, genel kapsama prensibiyle desteklenmelidir.

Öğretmenler, onların uzmanlığı ve öğrencilerin gereksinimleri ve çıkarları doğrultusunda öğrencilerin bundan önceki bireysel tecrübelerine dayanarak bağımsız bir şekilde öğretim ve öğrenimin stratejilerini, motodlarını, tekniklerini, didaktik araçlarını v.b. seçme imkanına sahiptirler, iyi ama onların seçmeleri prensip üzere baş hedef olarak merkezde öğrencinin bulunması ve öğrencinin tamamen kapsanmasıyla öğretim ve eğitimi almalıdır.

Bu ise öğretmenin, öğrencinin merkezde olduğu öğretim ve öğrenim prensiplerine saygı göstermesinin gerekli olduğu demektir, ne zaman:

- öğrenci öğretim ve öğrenimin merkezindedir;
- öğretmen öğrencilerin çalışması/aktifliği süresi zarfında öğrencilerin öğrenimini denetler, öğrenimlerine yardımcı ve kolaylaştırıcı olur;
- öğrenci, öğrencilerin öğrenim ve ilgisini teşvik eden etkilinklerde etkin katılımcıdır ve angaje olmuştur/dahil olunmuştur;
- öğrenim konuları öğrenci için alakalıdır ve ilgi uyandırıcıdır;
- öğrenciler sorumlu, bağımsız ile yansımacı olmaları ve tüm hayatları boyunca öğrenimlerini devam etmeleri için teşvik edilirler;
- öğretmen, gözlem ve ortak faaliyet ile öğrencilerde bireysel değişiklikleri takip eder;
- ders etkinlikleri, öğrencilerin gelişim seviyesi esasınca uyum sağlar;
- öğrencinin bireysel gelişim ve öğrenim tarzı gözününde bulundurulduğunda ders ve değerlendirme, planlanır;
- öğrencinin farklı öğrenim tarzlarının desteklenmesi için öğrenimin değişik öğrenim imkanları ve değerlendirme metodları;
- öğrencilerin gözlemleri ve değerlendirmeleri ilerdeki derslerin planlanması için kullanılır.

Sırf öğretmene odaklanmış ve öğrenciler ile her bir ders için saptanmış öğrenim sonuçlarına uyum sağlayarak ve onu öğrenciye odaklarcasına metodolojiyi dengeleyen her bir öğretmenin geniş ders metodları menziline istifade etme durumda olması önemlidir.

5. Entegreli yaklaşıma dayalı öğretim ve öğrenim

Birbirinden ayrı bırakılmış ders konuları, öğrencilerin bilgi, beceri ve fragmanlaşmış (bölünmüş) tavır kazanma imkanını sunmaktadır. Bu açıların bütünleşmesi amacıyla ilk öğretim öncesi ve ilk öğretime dair Çekirdek Eğitim Müfredatı, Müfredat alanlarına bütünleşmiş ders konuları aracılığı ve bütünleşme erişime dayalı öğretim ve öğrenim aracılığıyla gerçekleşir.

Bütünleşme erişime dayalı öğretim ve öğrenim, dereceler ve düzeyler için-baş yetkilere dair öğrenim sonuçlarıyla ders alanlarına ait öğrenim sonuçlarının sağlanması amacıyla, ders konularının özel içeriklerini bağlı kılmaktadır.

SNKA1-e dair KKK ve Çekirdek Eğitim Müfredatı'nın taleplerini yerine getirmek için EBTB aşağıda belirtildiği şekilde şunu yapmaları için ilk öğretim öncesi ve ilk öğretim öğretmenleri bütünleşme erişime dayalı öğretim ve öğrenimi gerçekleştirmelerini davet etmektedir:

- ders özel içeriklerinin baş yetkilerinin gelişimine katkı sunduğunda müfredat/ders arasında alanlarla bağlantı kurmalarını;
- bilgiler, beceriler, tavırlar ve değerlerin hergünkü hayatta somut durumlarla bağlantılı olması amacıyla, müfredat alanlarına ait öğrenim sonuçları ve derece ile seviyelere ait öğrenim sonuçları arasında bağlantı kurmalarını;
- ders ve ilgili alanlara ait (misal anadili İngilizce ile) öğrenimin ortak özellikleri ya da müfredat alanlarındaki (misal Toplum ile Çevre ve Doğa Bilimleri ile) ortak özellikler arasına dair öğretim ve öğrenimin bütünleştirmelerini;
- elektronik ders, güncel teknolojiler ve dijital dönemden faydalanılması ereğiyle bilgileri bulmak ve bu bilgileri isabetli bir şekilde ve sorumlu olarak işleme dahil etmek amacıyla öğrencilerle etkinlikleri sürdürmelerini;
- ömür boyu ders perspektifinin tanıtımını yapan ve zorlukların üstesinden gelinmesine imkan sağlayan yetkilerini gerçekleştirmeleri ile toplum içerisinde ve günümüz ile gelecekteki ekonomi gelişmeler için öğrencilere yardımcı olan etkinliklerde bulunmalarını.

6. Yetkilere dayalı öğretim ve öğrenim

KKK, öğrencilerin bilgileri, becerileri ve onların tavırlarının temel yetkilere ulaşılması fonksiyonunda gelişmesi amacıyla ve müfredat gereksinimlerinin yerine getirilmesinin saptanması ve dereceler ile seviyelere dair baş sonuçlarının elde edilmesi amacıyla, yetkilere dayalı olan perspektifin tanıtımını yapmaktadır.

Yetkilere odaklanmış ve yönlendirilmiş olan öğretim ve öğrenim, değerlerle alakalı olan öğrencilerin bilgileri, tavırları ve becerilerini entegre eden öğretmenlerden ders tecrübelerinin Seçmeliini ve örgütlenmesini yapmalarını talep etmektedir. Yetkilere dayalı öğretim ve öğrenim, öğrencinin neyi bileceği, anlayacağı, yapabileceği, değerlendireceği durumda olduğunun tanımlandığı ve Müfredatın bir seviyesinin başarılı tamamlanmasına dair tavır göstermesi için ders sonuçlarını esas olarak almaktadır.

EBTB müfredat alanlarına ait sonuçlar ve derece/seviyeye dayanarak her bir öğretmenin yıllık, aylık, ve günlük planlarıyla ilgili planlamalarını düşürerek eğitimin alakalı düzeyine dair Müfredatta öngörülen yetkilere ulaşılması amacı ile öğretimi ve öğrenimi planlamaları için öğretmenlere çağırıda bulunmaktadır. EBTB ayrıca öğretmenin nasıl öğreneceklerine dair öğrencilere daha az anlattığı ve öğrenim yetkilerini daha fazla geliştirmeleriyle ilgili daha fazla yardımcı olduğu durumlarda interaktif ders ve eğitimi gerçekleştirmelerine dair öğretmenlere çağırıda bulunmaktadır.

Yetkilere dayalı öğretim ve öğrenim, öğretmenlerin öğrencilerle çalıştıklarında değişik çalışma stratejisi, metodu, teknikleri ve formları seçmeleri yanısıra, öğrencilerin ders tecrübelerini örgütlemelerini de gerektirmektedir.

Yetkilere dayalı öğretim ve öğrenim, biçimlendirici ve ilerici değerlendirilme ile özel odaklı değerlendirme süreci ile de sıkı bağlantılıdır. Öğrencilerin yetkilerinin değerlendirilmesi için, öğrencilere yalnız gerçek bilgilerini değil, onların bilgilerini, beceriklerini ve yeteneklerini göstermek ve belirtmeye imkan sağlayan her bir öğretmenin değerlendirmeye ait teknik ve araçları seçmesi önemlidir. Bu şekilde öğretmenler öğretim ve öğrenimin niteliği, öğrencilerin ilerlemeleri ve yetkilerin gelişimine dair bilgileri temin etmiş olurlar.

Yetkiye dayalı öğretim ve öğrenimin başarılı olması ve Müfredat alanı gözönünde bulundurmaksızın öğrenci yetkilerinin gelişimine yardımcı olmaya imkan sağlayan, bazı erişimler ve stratejiler mevcuttur. Yetkilere dayalı erişim de dahil olmak üzere KKK ilkelerini destekleyen şu üç önemli erişimi belirtmekte fayda var:

- . Öğrencilerin hoş karşılandıklarını ve bir biriyle, öğretmenleri ile ve onların okulları ile bağlı olduklarını hissettikleri sınıfta ve okulda olmak üzere müsait ortamın kurulması;
- . Etkin olmaya dair erişimler ve teknikler aracılığı ile derslerin gelişimi;
- . Öğretim ve öğrenime ait stratejiler, sorunların çözümü ve eleştiri düşüncenin gerçekleştirilmesinin uygulanması.

7. Farklılaştırılmış öğretim ve öğrenim

Farklılaştırılmış Öğretim ve öğrenim, planlamaya, uygulanmaya, kontrole, desteklenmeye ve değerlendirmeye dayalı olan öğretime göre tüm öğrencilerin gelişimlerine dair erişimi teşkil eder.

Sınıfta öğrenciler arasında, daha doğrusu öğrencilerin öğrenecekleri içerikle alakalı olan öğrenimin didaktik-metodik performansı yanısıra ne istediklerine dair ölçümler ve malzemeler ile ders esnasınca faydalanabilecekleri mevcut farklılıkların tenezzül edilmesine imkan sağlar.

Farklılaştırılmış öğrenim aracılığıyla, öğretimin zamanı ve süratlığının uyum içine alınmasına ve her bir öğrencinin bireysel özellikli öğrenimine imkan sağlanmaktadır.

Ayrıca içerikler zorluklarının hacminin, türünün ve derecesinin, görevler ve öğrencilerin bireysel özelliklerine dair yükümlülüklerin de uyum içine alınması.

Öğretim ile öğrenimi ve farklılaştırılmış öğrenimi başarılı bir şekilde organize etmek ve uygulamak için öğretmen öğrenciler tarafından teşvikte, beceriklerde, ilgi uyandırmakta ve öğrenimin tarzında desteklenmelidir. Bunlar, öğretmenin desteklemesi gereken öğretim ve farklılaştırılmış öğrenimin en önemli açılarıdır.

Öğretimin ve farklılaştırılmış öğrenimin başarılı organize edilmesi ve uygulanması için ilk öğretim seviyesine dair öğretmenlerin şunları yapması gerekir:

- . öğrencilerin iç teşviğini tanıtan ve bunun gelişimine ve öğrenimin kendi kontrol mekanizmalarına yardımcı olan ders örgütlenme türlerini yaparlar;
- . organize edilmiş öğrenimin tanıtımını yapan öğrenciler ile etkinlikleri etkili kullanırlar;
- . farklı erişimler aracılığıyla öğrencilerin mevcut tecrübelerini, bilgilerini ve onların görüşlerini ve olası hataların düzeltilmesine ait öğrencilerin etkin dahil olmalarına imkan sağlayan ve bunun yanısıra öğrenim için öğrencinin yetkiye ulaşılmasına dair onların gerçek ve süreçli bilgilerinin örgütlenmesiyle ilgili öğrencilerin etkin örgütlenmeleriyle alakalı olan araştırmaları ve kolaylaştırılmaları yanısıra saptamalarına da imkan sağlayan farklı erişimler ile ders sürecini de örgütlerler;
- . öğretim sürecindeki işbirliği öğrenimin değişik teknik ve formlarını kullanırlar;
- . özgüveni, girişimi, sorunların çözümünü ve öğrencilerin yaratıcılığını geliştiren etkinliklere odaklanmış öğretim ve öğrenimin farklı örgütlenme formlarını (sınıftaki etkinlikler, gruplar halinde

çalışmalar, çiftler halinde çalışmalar, bireysel öğrenimler) pratik ederler;

. görevlerdeki farklılaşma aracılığıyla, öğretim ve öğrenimi örgütlüyorlar, bunların yerine getirilmesi, kontrolü, değerlendirilmesi ve öğretmenler tarafından sunulan yardım seviyesi her bir öğrenciye uymaktadır ;

. Saptanan bir ödeve dair uyumlu olan dersin örgütlenmesiyle ilgili teknikleri uyguluyorlar ve bunlar aracılığıyla, favori öğrencilere dair özel becerileri geliştiriyorlar;

. eğitimde zorluklarla yüz yüze gelen ya da davranışlarında sorunlara sahip özel ihtiyaca gereksinim duyan öğrenciler dahil, özel muameleyi talep eden öğrenciler için özel eğitimin organize edilmesine dair değişik formları kullanıyorlar;

. öğrenimi örgütlüyorlar ve bunun aracılığıyla, işbirliğine yardımcı oluyorlar ve sınıf içinde olduğu gibi sınıf dışında da etkinlikler çerçevesinde öğrenciler arasında işbirliği alanında eşit imkanları tanıttıkları örgütlenme formlarını (misal tümkapsamayı) kullanıyorlar;

. öğrenciler için eğitim sürecini daha cazip hale getiren ve bununla da daha ilerletilmiş öğretim ve öğrenime daha büyük örgütlenme imkanlarını sunan değişik ders teknolojilerini bu nedenle kullanıyorlar.

7. Müfredat alanları arasındaki konular

İlköğretim öncesi sınıfları ve ilköğretim sınıfları için Çekirdek Eğitim Müfredatı, çocuklar/öğrencilerin Müfredat alanları ve değişik dersler arasında ilişki kurabilecekleri o tür bir şekilde dersler sınırları dışında, ders alanlarını kapsamış olmaktadır.

Tecrübelerin guruplaşmalarına ve Müfredatın değişik alanlarındaki sonuçlarına dayalı derslerarası etütler ve müfredatlararası konularla alakalı, zorlu ve gereksinimler ile çocuklar ve öğrencilerin değişik alanlara dair taleplerin yerine getirildiği anlamda memnuniyetliği sağlayan tecrübeleri sunmalıdır.

Müfredatlar arasındaki alanlarda irtibatların kurulması, öğrencilerin becerilerinin gelişiminde, yeni kavramların bilinmesi ve anlaşılması ya da kavramların gözden geçirilmesi ve kavramların güçlendirilmesi veya değişik açılardan becerilerde ilerlemelerin kaydedilmesi ihtimalini sağlar. Ayrıca bu erişim, müfredatın tutarlı ve öğrenci görüşünden tam anlamlı olmasına yardımcı olur.

İlköğretim öncesi sınıflar ve ilköğretim sınıflar için Çekirdek Eğitim Müfredatında müfredatlararası konuların bütünleşmesi şunlar aracılığıyla gerçekleşmiş olabilir:

- dersler/konular arasında ya da ders birimleri arasında bağlantının bulunması ya da KK-nın herhangi yetkilerinden birinin gerçekleştirilmesi amacıyla misal ders konusu çevre korunmasına dair ise, o zaman bu konu dil, edebiyat yanısıra matematik, yurttaşlık eğitimi ile de bağlantılı olmuş bulunur. Öyleki müfredatın değişik alanlarına ait derslerle ilgili bazı hedeflere ulaşıldığı bu tür irtibatların bulunması için bir çok imkanlar mevcuttur;

- bireysel projeler formuyla ya da konu veya değişik alanlarla misal ayrıca özel yetkilerin gerçekleşmesinde yardımcı olan kariyerdeki talimatlarla vatandaşlık eğitimi projelerinde birbirine yardım ederek bağlantılı olduğu Seçmelie dair kurslarla v.b.

9.Müfredat dışındaki konular

Alanlar ve formal ders konularının bağlamı dışında meydana geldiği iyi ama Müfredat derecesi ve eğitimin formal seviyesi için yetkilerin ulaşılmasına yardımcı olduğu yapılandırılmış eğitimin etkinlikleridir . Mümkün olan her bir etkinlik için, öğretmenin ve okul karma karışık ya da tesadüf etkinlikleri değil, yönlendirilmiş maksatlı plan ve program hazırlamalıdır.

Eğitim öncesi sınıfta ve ilköğretim sınıflarda Müfredatın değişik alanlarında öğrenim ve öğretim devamda belirtildiği gibi öğrenciler için organize edilen müfredat dışı etkinliklerle şu şekilde desteklenecekler:

Müzelere ziyaretlerin gerçekleşmesi, parklara, doğadaki yerlere gezintilerin yapılması, tarihi yerlerin ziyaret edilmesi, kurumlar, galeriler, tiyatro v.b gibi yerlere gidilmesi;

Özel tarihlerde kutlamalar, olaylar ve geleneklerin kaydedilmesi, başarıların kutlanması;
Okulda ve okul demokrasisinin diğer türdeki kararlaştırmalara katılımlar;
Grup halindeki eğitimler, serbest etkinlikler ve derneklere katılımlar;
Konuklarla danışmalar (demek, topluluk yöneticileri, ebeveynler ile, yerel işletmeler temsilcileri ile, siyasiler ile, medya mensupları ile);
Konulara ve öğrencilerin yaşlarına rast gelen çok boyutlu karakterde olan spesifik sorunlara odaklanan projeler ile çalışmalar;
Sergiler (demek iyi sanatlar, resim);
Topluluk için hizmetler (demek ihtiyacı olan insanlar için yardım, çevre korunması, nesiller ile ilişkilerin güçlendirilmesi);
Oyunlar, korolar, okul dergileri;
Gönüllü çalışmalar.

Tercihlere göre tüm öğrencilerin müfredat dışı konulara dahil olma imkanının sunulması tavsiye edilir ve şahsi yetenek, değişik etkinliklerdeki bir grubun bölümü olsun: spor ekipleri, müzik grupları, oyun ansamblosu, kor, tiyatro ansamblosu, topluluğa destek sunulmaya dair grup.

VII.

Değerlendirme – genel talimatlar

Giriş

Değerlendirme hedefleri

Değerlendirmenin esas ilkeleri

İç değerlendirme

Dış değerlendirme

1. Giriş

Okulun baş amacı, bilginin tanıtımını yapmasıdır, değerlendirme ise bu sürecin entegral bölümüdür. Öğrenmenin bileşik süreci teşkil ettiğinden dolayı o zaman öğrenmenin de değerlendirilmesi bu şekildedir. Öğrencilerin değerlendirilmeleri dersi öğrenme seviyesi için bilgiye sahip olunmasını temin eder oysa öğretmenlere öğrenimi daha kaliteli bir şekilde gerçekleştirmeleri bilgisini temin eder ve aynı şekilde eğitim kurumları ve tüm çıkar taraflara da iadei bilgileri temin ediyor.

Değerlendirmenin gerçekleşmesi amaç, ilkeler ve değerlendirme türleri aracılığıyla yapılmaktadır.

Değerlendirme, Kosova eğitim sisteminin hedeflenen reformundaki en önemli bölümü teşkil ediyor. Ve bunun aracılığıyla Kosova’da eğitimin hangi seviyede olduğu ve bunun hangi seviyede olmasının istendiği hedeflenmektedir. Süreç olarak değerlendirme bir bütün olarak, öğretmen/değerlendirme, öğrenim ve öğretim fonksiyonunda bulunmakla öğrencilerin hedefledikleri sonuçları somut bir şekilde anlamak için öğrencilere yalnız yazılı kriterleri değil, değerlendirme türlerine dair değişik modeller de sunulmaktadır.

2. Değerlendirmenin hedefleri

Değerlendirmenin şu baş hedefleri vardır:

- Eğitimin desteklenmesi ve güçlendirilmesi;
- Öğrencilerin bireysel ilerlemesine dair düzenli rapor sunmak;
- Müfredatta saptanmış olan yetkinliklerin başarılı yerine getirilmesi;
- Her seviyeye erişilir standartların sokulması ve denetlenmesi;
- İlerideki eğitim sürecinde öğrencilerin kıyaslanması, teyit edilmesi ve yönlendirilmesi.

3. Değerlendirmenin esas ilkeleri

Eğitim, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı esaslı okulda olup ve değerlendirmeyle ilgili etike ait değerlendirme ulusal standartları hazırladı⁴. Değerlendirme her zaman bu iki belgenin normlarıyla uyumlu olsun.

- Değerlendirme her zaman baş yetkilere ve Müfredat alanlarına göre, ders alanına göre, sınıf için, derece için ve eğitim seviyesi için eğitime ait sonuçlara göre atıfta bulunmalıdır.
- Değerlendirmenin hedeflerine bağımlı olarak değerlendirme araçları her zaman elverişli olmalıdır.
- Değerlendirme formu ve türü özellikle de sonuçların rapor edildiği şekil, her zaman değerlendirmeyi yansıtmalıdır.
- Değerlendirmenin tesis edilmesi şekli her zaman şeffaf ve doğru olmalıdır.
- Değerlendirme her zaman en yüksek etik standartlarca, sorumlulukla ve hesap verilerek uygulanmalıdır.

4. İç değerlendirme

İç değerlendirme ya da okul esasına göre değerlendirme, genelde eğitimin desteklenmesi ile güçlendirilmesi ve öğrencilerin bireysel olarak ilerlemelerine dair sıralı bir şekilde rapor sunma amacını taşımaktadır.

İç değerlendirmede genel olarak şu iki çeşit değerlendirme uygulanmış olur:

- sürekli değerlendirme;
- nihayi değerlendirme.

Sürekli değerlendirme

Sürekli değerlendirme, eğitimin tüm eğitim yılı boyunca talimat aldığı ve eğitimin tüm eğitim yılı boyunca destekleyen sınıf düzeyinde bir değerlendirmeyi teşkil eder oysa eğitim yılı sonunda değerlendirme öğrencilerin ilerlemelerine dair rapor sunar.

Eğitim süreci boyunca öğrencilerin öğretmenler tarafından değerlendirilmeleri şunlar üzerine odaklanmış olur:

4. “Okul esaslı olan ulusal değerlendirme standartları” ve “Değerlendirmeye dair etik kodu”-na dair yönetim talimatlarına bakınız.

- eğitim sonuçlarının kayda geçirilmesi, eğitimin hedefleri ve başarı kriterleri;
- başarı kriterlerine dayanarak kendi kendini değerlendirme ve karşılıklı değerlendirme;
- başarı kriterlerine dayanarak öğrencilerin performansı ile ilgili iadeyi bilgilerin sunulması;
- başarı kriterlerine dayanarak öğrenci sonuçlarının iletilmesine dair bilgilerin kayda geçirilmesi ve rapor edilmesi.

Bilgi, beceri ve yetkilerin yerine getirilmesine dair tavırlara sahip olmuş öğrencinin elde ettiği sonuçların değerlendirme seviyesini teşkil eden sürekli değerlendirme sayısal notlarla (1-5) yapılır

Eğitim yılı boyunca sıralı dönemlerde, öğrenciler sayısal notlara sahip olmalıdırlar. Yalnız formal testlere dayanarak değil, gözlemler, test yapmalar, ev ödevleri, yoklamalar, dosyalamalar, grup odaklamaları, proje üzerinde çalışmalar gibi eğitimin sürdürüldüğü zaman içerisinde kaydettikleri başarılar esasınca da öğretmenler öğrencilerin ilerlemelerini değerlendireceklerdir. Onlar notları kapsayan değerlendirme derecelerini kullanarak sonuçları rapor edecekler.

Öğrenciler saptanan performansın elde edilen sonuçlar seviyesini, edinilen bilgilerin, maharetlerin, tavırların ve değerlerin sahip oldukları miktarı, yoğunluğu, derinliği, yaratıcılığı ve yetkilerin kullanımındaki nitelik boyutları aracılığıyla gösterebilirler .

Not 1 (zayıf/yetersiz) verilen ödevin gerçekleşmesinde yetersiz performansı saptar. Öğrenci yetkilerin gerçekleşmesinde minimum seviyeyi elde edememiştir, o öğrenci konunun/ ders alanının müsaade edilen alt sınırının geçilmesini elde etmemiştir.

Not 2 (yeterli) verilen ödevin gerçekleşmesinde yeterli performansı saptar. Öğrenci az bilgiye sahiptir, seyrek ve yavaş bildiğini söyler ve yüzeysel olarak da simülatördür. Bu öğrenci yetkilerin sahiplenmesinde minimum seviyeye ulaşmıştır ve konunun/ ders alanının müsaade edilen kriterini yerine getirir.

Not 3 (iyi) verilen ödevin gerçekleşmesinde iyi performansı saptar. Öğrenci kısmi ve pek derin olmayan bilgiye sahiptir, arasıra bildiğini söyler ve sıradan bir yaratıcılığı var. bu öğrenci yetkilerin yerine getirilmesinde orta seviyeye ulaşmıştır.

Not 4 (çok iyi) verilen ödevin gerçekleşmesinde çok iyi performansı saptar. Öğrenci genel olarak tam ve derin bir bilgiye sahiptir, bildiğini tez söyler ve hayal gücü kuvvetlidir. Bu öğrenci yetkilerin yerine getirilmesinde “talep edilen” çok yüksek seviyeyi elde etmiştir.

Not 5 (en iyi) verilen ödevin gerçekleşmesinde mükemmel ve özgün performansı saptar. Bu öğrenci sürekli geniş ve derin bilgi sahibidir, otomatikman bildiklerini söyler ve yaratıcıdır. Bu öğrenci tüm yetkilerin yerine getirilmesinde mükemmel seviyeye ulaşmıştır ve aynı zamanda ek malzemeler ile kaynakları kullanır.

Konu/ ders alanındaki değerlendirme sürecinde yetkilerin yerine getirilmesine dair konu/ ders alanı için öğrenim sonuçlarına dayanarak bilginin tüm seviyeleri esas alınarak öğrenci notla değerlendirilir.

Nihayi değerlendirme

Nihayi değerlendirme her eğitim yılı sonunda gerçekleşir ve öğrencinin bir yıl zarfındaki performansının seviyesini yansıtır.

Eğitim yılı sonunda öğrencilere nihayi not verilir. Sınıf seviyesinde bir eğitim yılı esnasınca sürekli değerlendirmelerin aritmetik ortalamasından çıkan bu nihayi not bir harf şeklinde olacaktır (A, B, C, D).

Değerlendirme seviyesine göre nihayi notun tanımlaması devamda belirtildiği gibi şöyledir:

Not A	(ortalama	4.5 - 5.00)
Not B	(ortalama	3.5 - 4.49)
Not C	(ortalama	2.5 - 3.49)
Not D	(ortalama	2.0 - 2.49)

Nihayi değerlendirme misali: değerlendirme derecelerine göre (3, 4, 5, 3, 2, 5, 2, 5), ders alanları/ konularından birinde bir öğrenci için bir eğitim yılı boyunca okul düzeyinde gerçekleşmiş olan sürekli değerlendirme 8 sayısal notla ve (1-5) not değeriyle yapılmıştır. Sayısal notların aritmetik ortalaması, eğitim yılı sonunda bu nihayi notları çıkarır:

$$\frac{3+4+5+3+2+5+3+5}{8} = \frac{30}{8} = 3.75 = (\text{Not B})$$

Bir ders/ders alanından not, öğrenci ve veliler için rapor sunma esasını teşkil edecektir. Velilere dair okulun raporunda, sonuçlarını daha üst sıralara çıkarmak için öğrencilerin daha neler yapması gerekir ve düzeltici destek nasıl olabilir ve yeteneklere dair destek nasıl olabilir şeklinde notlara müteakip olarak öğretmenlerin kısa yorumları yer almalıdır.

Değerlendirmenin bu erişimi tüm ders alanlarını kapsamış olmaktadır ve tüm öğrencileri dahil etmektedir. D (2.00-2.49) seviyesine ulaşamamış olan öğrenciler, ilgili sınıfa ait alana/derse göre gerekli öğrenim sonuçlarının minimumunu elde etmemişlerdir.

Öğrenci gerekli öğrenim sonuçlarından minimumu elde etmemiş ise, üç alandan/ders alanından daha fazla olmayacak kaydıyla öğrenciye ek dersleri alması imkanı sunulur. İki haftadan daha fazla olmaması için bir zaman zarfında ve bir günde iki dersten daha çok olmaması kaydıyla okul ilgili ders/ders alanlarına ait ek dersleri (tamamlayıcı dersleri) organize eder.

Tamamlayıcı dersleri alan öğrencilerin nihayi değerlendirilmeleri okullarda ilgili ders/ ders alanına ait öğretmen tarafından yapılmaktadır.

Öğrenci aldığı tamamlayıcı derslerden sonra da öğrenim sonuçları için gereken minimumu elde etmemiş ise o zaman o öğrenciye eğitim yılının tamamlanmasından önce bir kez daha nihayi değerlendirmeye tabi tutulma hakkı verilmektedir.⁵

Kapanış değerlendirme

Eğitimin birinci seviyesindeki kapanış değerlendirme birinci derecenin (II sınıf) sonunda ve ikinci derecenin (V sınıf) sonunda yapılır. Eğitimin birinci seviyesindeki kapanış değerlendirme birinci derecenin sonunda (II sınıf) ve ikinci derecenin (V sınıf) sonunda yapılır. Bu değerlendirme Müfredatın ilgili derecesinin kapsandığı dönem boyunca gündemde kayda geçirilmiş notlardan ortalama aritmetik hesaplamadan çıkarılmaz, iyi ama öğrencinin değerlendirilmesi Çekirdek Eğitim Müfredatı ile saptanan müfredat alanlarına dair Müfredatın derecelerine göre öğrenim sonuçları listesinin esaslarına dayanarak yapılır ve her bir sonuç sayılı not (1-5) ile değerlendirilir. Bu notların ortalama aritmetiği sonuç olarak kapanış (A, B, C, D) notu çıkarır.

Kapanış değerlendirme örneğin: Bir derece içindeki bir ders alanı, misal 1-12 ders sonucu var ve her bir sonuç için öğrenci bir sayı numarası elde eder , notların aritmetik ortalaması nihayi notu çıkarır

$$\frac{3+4+5+3+4+5+2+5+4+5+4+3}{12} = \frac{47}{12} = 3.92 = B \text{ Notu}$$

Bu değerlendirme erişimi tüm ders alanlarını kapsar ve her bir öğrenciyi dahil eder. D (2.00 - 2.49) seviyesine ulaşamamış olan öğrenciler ilgili alanlara dair ek programlar ile sonraki dereceyi/sınıfı devam ederler. Ek program ve nihayi değerlendirmeden sonra D dereceye ulaşamış olan öğrenciler sonraki 6. dereceyi/sınıfı devam etmezler. Tüm öğrenciler tarafından tüm yetkilerin yerine getirilmesine dair gerekli seviyenin temin edilmesi için önlemlerin planlanması amacıyla kapanış not, belediye yetkilileri ile işbirliğince okul esaslı değerlendirmedir.

Müfredat dereceleri sonuçlarının değerlendirilmesine ait öğretmen her bir sonucu, her bir ders sonucu için her bir öğrencinin tam olarak elde ettiğini farkına varmak şekilde, erişilir beş dereceye düşürmelidir. Bundan sonra ise varılan her bir ders sonucuna bağlı olarak belirli sonuca ulaşılması için durgunluğu olan öğrenciye dair tamamlayıcı etkinlikler planlar.

⁵.yönetim talimatı ile düzenlenir. 6.yönetim talimatı ile düzenlenir.

Öğrencinin karnesinde ve tamamlanmış eğitimin birinci derecesine dair belgede (şehadetname) müfredat alanlarına

ait nihayi notlar kayıtlanır.

5. Dış değerlendirme

Öğrencilerin kaydettikleri sonuçlara dair dış değerlendirme, durumun ve eğitim kalitesi derecesinin teyit edilmesi ve okul, belediye ya da devlet düzeyinde eğitim kalitesi dercesinin değerlendirilmesi amacıyla eğitimin merkezi profesyonel makamları tarafından organize edilir.

Dış değerlendirmenin esas amaçları şunlar için hizmet eder:

- Öğrencilerin sınıflandırılması ve sonraki eğitim için yönlendirilmelerine dair;
- Müfredat amaçlarının aksine yetkilerin yerine getirilmesi için bireyin belgelendirilmesine dair;
- Eğitim sisteminin denetlenmesi ve ülke çapında öğrencilerin, okulların ve belediyelerin elde ettikleri sonuçların mukayese ile ilerlemesiyle ilgili rapor edilmesine ve tüm çıkar taraflara (politikaları hazırlayanlar ve eğitim sisteminin düzeltilmesine etkide bulunan karar alanlar) talimatların çıkarılmasına dair.

Yetkilerin sahiplenilmesinin belgelendirilmesi, EBTB tarafından yetkili kılınmış merkezi profesyonel makamlar tarafından hazırlanan ulusal değerlendirme kullanılarak yapılır. Ulusal değerlendirme üniversite öncesi eğitimin ikinci seviyesinin sonunda (IX sınıfın bitiminde) ya da eğitim politikalarının çıkarlarına bağlı olarak derecenin/sınıfın sona erdiğinde yönetilir. Bu değerlendirmeler standartlaştırılmıştır ve genelde baş yetkişlerin sahiplenilmesindeki elde edilen sonuçlar düzeyinin ölçülmesine yoğunlaştırılmıştır. Sınavlar gereksinimleri (sorular) bir sürü tümkapsamlı/detaylı ve dengelenmiş Müfredat yetkilerini ve eğitim içerikli sonuçları değerlendirmelidirler. Bu değerlendirmelere dair düzenlemeler ve süreçlerle ilgili yasalar ve yönetim talimatlar tarafından saptanmıştır⁷.

Dış değerlendirme süreci aracılığıyla ilerlemenin denetlenmesi EBTB tarafından da merkezi eğitim makamları sayesinde yapılır. Müfredat çekirdeği ayrıca dış değerlendirme yanısıra okullar ve belediye makamlarına da dış değerlendirmeleri örgütlemelerine Müfredatın son derecelerinde demek ikinci (II) sınıfın sonunda imkan sunmaktadır.

Bu değerlendirme şunlar için organize edilmektedir:

- baş yetkilerin sahiplenilmesindeki öğrencilerin desteklenmeleri doğrultusunda okulların değerlendirilmeleri için;
- öğretmenler, okullar ve belediyelerin sorumluluklarının artırılması için;
- tüm öğrenciler tarafından baş yetkilerin sahiplenilmesinin temin edilmesi için.

Bu değerlendirme eğitim hizmetlerinin kalitesine dair okullar, veliler, topluluklar ve belediye makamlarına iade i bir bilgi temin edecektir.

Sonuçlar öğrencilerin dosyalarına kayda geçirilmektedir⁸.

Öğrencilerin BAŞARI seviyesi				Öğrencilere dair destekleme türleri				
1	2	3	4	5	Düzeltilme destekleri	Tarzlar	Yetenekler için destek	Tarzlar
Öğrenci, hızlı bir şekilde metne göz atmadan ödevi başlar; kız/erkek öğrenci harflerin öğrenilmesinde ve toplu olarak sözlerin okunmasında, cümle içinde sözlerin birleştirilmesinde zorlukları var v.b.	Öğrenci metne hızlı bir şekilde göz atmadan ödevini başlar: erkek/kız öğrenci harfleri iyi alışmış, sözler cümlede iyi bağlanıyor; buna rağmen öğrenci yeteri kadar akıcı bir şekilde okumuyor	Öğrenci metne süratli bir şekilde göz atarak ödevini başlar: erkek/kız öğrenci harfleri çok iyi okuyor, sözler ilgili cümlelerde bağlanma ktadır; bir yerde durmadan okuyor; buna rağmen akıcı okunuşta bazı sorunları var	Öğrenci metne süratli bir şekilde göz atarak ödevini başlar: erkek/kız öğrenci harfleri çok iyi okuyor, sözler ilgili cümlede çok iyi bağlanıyor; ton, hız, vurgu kendi yerinde; çok akıcı okuyor	Öğrenci metne süratli bir şekilde göz atarak ödevini başlar: erkek/kız öğrenci harfleri çok iyi okuyor, sözler ilgili cümlede çok iyi bağlanıyor; ton, hız, vurgu kendi yerinde; çok akıcı okuyor	Öğretmen öğrenciyi nasıl destekleyeceğini, hangi etkinlikte ya da nasıl tamamlayıcı etkinliğini sürdürmesi konusunda karar verir	Öğrencinin öğrenme tarzını göz önünde bulundurmakla hangi metodları uyguladığını	Öğretmen öğrenciyi nasıl destekleyeceğini, hangi etkinlikte ya da hangi tamamlayıcı etkinliği sürdürmesi konusunda karar verir.	Öğrencinin öğrenme stilini göz önünde bulundurmakla hangi metodları uyguladığını

7.Yönetim Talimatı ile Düzenlenir.

8.Yönetim Talimatı ile Düzenlenir.

Öğretmenlere air terimler sözlüğü⁹

KONSEP	AÇIKLAMA	EŞDEĞERDEKİ TERİMLER (İngilizce, Arnavutça ve Sırpça)
Hesapverme	Kararlar, eylemler ve onların sonuçları hakkında sorumluluğun bilinmesi ve alınmasına dayanan Etik yönetim kavramı (okulun etik yönetimi de dahil olarak) ve onun sonuçları ve taraflar karşısında faizle hesap verme beklentilerle bağlantılıdır.	
Suni dil	Tanımlanmış bazı düzenlemelere ve belli bir amaç için gelişmeye dayanan missal uluslararası iletişim ya da bilgisayardaki programlar için icat edilmiş bir dil.	Misal : Esperanto, Pascal .vb.
Değerlendirme	Öğrencilerin kaydettikleri sonuçlar ya da sergiledikleri performans ile ilgili bilgi toplama süreci ve görüş çıkarılması.	
Öğrenime dair değerlendirme	Öngörülen ders sonuçlarıyla alakalı nerede olduklarını göstermekle, baş yetkilerine ulaşmak için öğrencileri desteklemeyi hedefler. Öğrencileri bilinçlendirmeye ve onları ders sonuçları, kalite ve şahsi başarı göstergesi kriterlerinin saptanmasındaki katılımcılar yapmaya dayanır. Öğrenciler, kurulan o ders sonuçlarının nasıl elde edileceğine ve oraya nasıl ulaşılacağına dair ne yapmalarının gerektiğini öğrenirler.	Formatif değerlendirme
Öğrenimin değerlendirilmesi	Öğrenimde öğrencilerin ilerlemelerini (demek onların Müfredatın/ders konularının değişik alanlarında elde edilmesi ve baş yetkilerin kullanılmasında) değerlendirmek için geçerli, güvenilir ve mukayeseli kanıtların toplanması.	Nihayi değerlendirme
Değerlendirme metodolojisi	Öğrencilerin elde ettikleri sonuçları ya da sergiledikleri performansı ölçmek için genelde öğretmenler (iç değerlendirme tarzında) ya da özel ajanslar (dış değerlendirme tarzında) tarafından gerçekleştirilen stratejiler ve etkinlikler.	
Tavır	İnsanlara, gerçeklere, fenomenlere, faaliyetlere, dinlere ve durumlara yönelik iç pozisyonlaşma; eyleme geçmek için iç hazırlık.	Hükümler
Esas Eğitim	Baş yetkilerin kullanılmasına dair minimal standartları elde etmek için gerekli olduğu sayılan okul yılları.	Genelde mecburi eğitimi kapsamaktadır
Blok halinde ders vermek	Konular/birimlere (misal, tüm eğitim yılınca dağılmış olan haftalık dersler yerine altı haftalık bir sömestre için bir konuya dair öğretim) dair daha kompakt dönemler saptanarak ders saatlerinin tayin edilmesi için esnek şekil. Bu, olağanüstü bir kesin bir sıranın gerekmediği genelde olası herhangi bir derste uygulanabilir.	

9. Öğretmenlerle alakalı olmayan konular çekilebilir.

Taşıyıcı konu	Faaliyet alanı ve onun strüktürüne dayanarak bir konu dersin saptanmış hedeflerine ulaşılması için katkı sunmaya daha yakındır ve öğrencilerde saptanan yetkşilerin gelişimine imkan sunmaktadır (misal, işe ya da teknolojiye dair eğitim; şahsi gelişim, yaşam yetenekleri, sosyal etütler).	
Çocuklara ait dostluk ortamı	Tüm çocuklar için doğru, tüm kapsamlı, sağlıklı ve koruyucu olduğuna dayalı dostluk amacı olan öğrenmeye dair ortamlar. Bu ortamlar ayrıca aileler/okul toplumu arasında güçlü bağları	UNICEF-in çocuklara ait ve haklara dayalı okullar ile dostluk eğitim sistemlerine ait kavrama bakınız.
Sınıf esaslı değerlendirme/ öğretmen tarafından değerlendirme	Onların dersi ve ders stratejileri bölümü gibi sınıfta sıralı bir şekilde öğretmen tarafından yapılan sıralı değerlendirme, öğrencilerin elde ettikleri sonuçlar ve dersteki sorunlarla alakalı olan anlık ve sürekli bilgi sunar.	
Kod	Kod bir bölüm bilginin (misal bir harf, bir söz, bir ifade veya davranış) bir tür formda ya da başka şekilde beliren (bir işaretin başka çeşit bir işatte) ancak kesinlikle aynı olmayacak bilgiye dönüştürülmesi kuralıdır. Bilginin iletişimde ve işletmesinde kodlama aracılığı ile bir kaynaktan iletişim kurmak için bilginin semböllerle dönüştürüldüğü süreci teşkil eder. Kod çözümü ise ters bir süreci teşkil eder yani bu semböllerin kod formuna dönüştürülmesi ve bir alıcıdan tekrar anlaşılır bir bilgiye dönüşmesidir.	Bununla şunlara atıfta bulunuruz: - Dil kodu (değişik tür dil araçları aracılığıyla, bilginin ifade edildiği zaman, seslerle, sözlerle, harflerle, cümlelerle v.b. Sanatsal kod (ren, resim formu /tasarım / mimar; ses – müziğe ait ton; hareket, oyunlara ait jestler; dil – hareketler – Drama için mimikler v.b.
İletişim	İletişim tamamlanmış bilginin taşınmasına dair etkinliği teşkil etmektedir. İletişim bir gönderme, bir mesaj ve bir alıcıcıyı gerektirir, olsun ki alıcının orada bulunmasına gerek yok ya da iletişim zamanında onunla iletişim kurmak için göndericinin amaçlarını bilmesine gerek yok; böylece iletişim ister zamanlama ister de alan kapsamıyla büyük uzaklıklarda da meydana gelebilir.	İletişim, iletişimde olan tarafların ortak iletişim alanını beraberce paylaşmalarını gerektiriyor, demek ki bir anlamı. İletişim süreci, abul edicinin, göndericinin mesajını tam olarak anladığı süreci teşkil eder.
Pratik çıkar toplulukları	Pratik çıkar toplulukları antropolog Jean Lave ve Etienne Wenger'e göre pratik çıkar toplulukları, çıkarı olan, ortak zanaat ve/ya da ortak mesleği olan bir gurp insandır. Bu çeşit gurup belli bir alanda ya da sürekli etki alanında üyelerin ortak çıkar nedeniyle doğal olarak çoğalabilir ya da kendi alanlarıyla ilgili bilgilerin kazanılması ereğiyle kurulabilirler.	Community of practice Bilgi değişimi süreci ve üyelerin bir birinden öğrendikleri ve şahsen ve profesyonel olarak ilerleme imkânında oldukları nedeniyle meydana gelir. (Lave & Wenger 1991). Pratik çıkar toplulukları tartışma gurupları aracılığıyla ve diğer haberleşme gurpları olarak ya da gerçek hayatta çalışma esnasında mutfakta, sahada fabrika döşemesinde veya başka bir yerde başka bir çevrede sanal olarak mevcut olabilirler.

Yetki	Bilgileri, becerileri, tavırları, rutini, değerleri ve duyguları bağımsız, pratik ve anlamlı bir şekilde uygulamak için geniş yetenekler.	Yetkiler/ Beceriler (bazan yetkiler “becerilerle”, özellikle “hayat için beceriler”. Buna rağmen daha elverişli yetkilerin genel bir sınırlandırmasına göre bigilerle, değerlerle ve yetkileriyle beraber (yetkiler ayrıca rutini, düşünce ve davranış modellerini de dahil ederler) beceriler onların oluşum bölümü olarak sayılır.
Mecburi eğitim	Yasa ile (ve genelde) mecburi olarak sayılan eğitim süresi öğrenciler ve onların aileleri için ücretsizdir. Kosova’da ‘Mecburi Eğitim’-in oluşumu il öğretim, orta alt ve orta yüksek eğitimi (SNKA 1, 2 dhe 3) kapsamaktadır.	
İrtibat dönemi	Bir konu, ders birimi ve/ya da ders çerçevesinde öğretmenler ve öğrenciler arasında ortak sistematik faaliyet için genelde saptanan zamandır.	
Yapıcı yaklaşımlar	Değişik ders ve gelişim yapıcı teorilerinden cesaretlenen felsefe ve pratikler öğrenilenlerin kültür, bireysel ve toplumsal tecrübe aracılığı yanısıra ortak faaliyetler ve anlamlarla da tesis edildiğini belirtir. Yapıcı teorilere göre öğrenciler için etkili olması tarzında öğrenilenler anlam taşımalıdır (anlamlı olmaları için).	
Çekirdek Eğitim Müfredatı	Baş yetkiler , ortak konular ve genel yönelimler açısından tüm öğrenciler için ortak talepler.	
Müfredatla arası bağlantılı konular	Yalnız bir derse Müfredat alanına özellikle de ders alanına düşmeyen önemli müfredat içeriği, iyi ama bir kaç derste en iyi bir şekilde öğrenilir. Bunun sıradan örnekleri barışa ait eğitim, insan hakları ve yuttaşlar eğitimi, cinsiyet konuları, iletişim becerileri ve kültürler arası eğitimidir.	Bağlantılı konular

Müfredat	Bir eğitim sisteminde yer alan ders alanları, konular ve müfredatlararası konuların bütünlüğü. Kavram genelde “formal” müfredatı ya da “öngörülen” (yazılı) müfredatı anlamak için kullanılır iyi ama “öngörülen”ya da “gizli” Müfredatı da kapsayabilir. Ayrıca ‘öğörülen’ (resmi) Müfredat, ‘uygulanmış’, ‘faaliyetarası’(sınıfta faaliyetlerarası sonucu meydana gelen) ve ‘Efektif Müfredat(öğrencilerin gerçekten öğrendikleri) arasında farklar yapılır.	Müfredatlar (a .)
Müfredat Çerçevesi	Ders programları ile diğer müfredat belgelerinin gelişimini yönlendiren Müfredatın gelişimi ile uygulanması için esas önemden olan bir sayı politikalar, düzenlemeler ve talimatlar. Eğitim sisteminin omurgası gibi Müfredat’ın statüsünü gözönünde bulundurarak Müfredatın çerçeveleri genelde eğitimin üniversite öncesi “anayasası” gibi görülür. Müfredat çerçeveleri bütünlüklü olarak tüm sistem için, özel safhalar için (esas eğitim gibi) ve/ ya da Müfredatın özel alan ve konuları için (missal Müfredata birbirine bağlı olan konuların entegrasyonuna ait konular) hazırlanır.	
Müfredatın entegrasyonu	Bütüncül ve tüm kapsamlı dersin tanıtımının yapılması ereğiyle kombinasyon/temiz ifade süreci ders ve konunun içeriğidir. Bu ayrık olan belli sayıda derslerin kısıtlanmasına götürür ve genelde ilk öğretim ve orta alt eğitimde uygulanır.	
Müfredat politikaları	Müfredatın gelişimine doğrudan doğruya ya da önemli etkisi olan hükümet tarafından ya da eğitim makamları tarafından yapılan formal kararlar. Bu kararlar genelde hükümetin resmi belgeleri ile belgelenir.	
Müfredat strüktürü	Müfredatın nasıl organize olduğu tarzı, her hangi bir sistemde , Müfredatın konu ve alanları dahil, onlar ne zaman öğrenilmeli ve onların öğrenilmesinin gerekli olduğu ‘modeli’. Müfredat misal değişik sınıflar arasında bazı değişiklikler ile öğrenildiği baş Müfredat ve Seçmeli Müfredatından oluşmaktadır.	
Müfredat sistemi	Öğretmenlere ve niçin, ne, nasıl ve öğrencilerin ne kadar iyi öğrenmesi gerekir ile alakalı olan diğer taraflara talimatların verildiği aracılığı sayesinde Müfredatın hüküm ile belgelerinin bütünlüğü . Müfredat sistemi genelde eğitim yasaları, Müfredat çerçevesi, konu müfredatları, ders müfredatları, değerlendirme standartları, okul metinleri ve diğer ders malzemeleri.	

Teşhis değerlendirme	Genelde eğitim sürecinin başlangıcında gerçekleşen ve öğrenimde değişik sorunların atlatılmasında öğrencilerin desteği için gözönünde bulundurulması gereken öğrencilerin yetenekleri ile zayıf taraflarının tespit edilmesine odaklanan değerlendirilmedir .	
Farklılaştırılmış öğretim	Farklılaştırılmış öğretim, birden çok programlarının kurulması anlamını taşımaktadır, öyleki yetenekli, çıkar ya da değişik eğitim ihtiyaç sahibi öğrenciler hergünkü ders sürecinin bölümü gibi kavramlarını biriktirmek için, kullanmak için, geliştirmek için ve tanıtmak için eşit bir şekilde gerekli yolları yaşasınlar. Öğrencilere daha büyük sorumluluğu ve onların dersleriyle ilgili daha büyük sahipliği üstlenmelerine imkan sunar ve arkadaş aracılığıyla öğretim ile işbirliğince öğrenim imkanını sunar.	
Etkili müfredat	Öğrencilerin gerçekten bilgi, tavırlar ve yetenekler açısından öğrendikleridir.	Gerçekleşmiş müfredat
Elektronik ders	Bilgiler erişiminin iletılması amacıyla haberleşme ve iletişimin yeni teknolojilerinin kullanımına dayanan ders ve ayrıca onların etkili ile sorumlu kullanımları mesafede ve ağdaki etkinliklerinin anlamında (genelde).	
Seçmeli müfredatı	Öğrencilerin çıkarları, yetenekleri ve onların ihtiyaçları ile uyum içinde seçebilecekleri ders/konu alanları.	
Aracılar için eğitim	Dar anlamda: ekonomide girişimci rolle üstlenebilmek için çocuklar ve gençlerin hazırlanması, demek onlar kendi işletmeleri/şirketlerini kursunlar. Daha geniş anlamda: girişimler, kararalma, riskin alınması, yönetim, işletmecilik ve örgütlenme yetenekleri gibi çocuklar ve gençlerin girişim yetenekleriyle donanımı.	
Genişletilmiş öğretim ve öğrenmeye dair zarar	Derin ve sürdürülür dersin teşvik edilmesi amacıyla, bilginin sahip olunmasına dair öğretim ve öğrenim için zamanın en büyük bir bölümün ayrılması .	
İfade etmek	İfade etmek sembolik olarak ifade edilirken şunlara atıfta bulunulabilir: ifade etmek (dil), bir fikir için dil aracılığıyla iletişim kurmak; İfade etmek (matematik), yürürlükteki düzenlemelere göre iyi kurulmuş tartışılan sembollerin kombinasyonu; ifade etmek (programlamak), bir değeri çevirecek bir şeyi icra etmek için talimat; ifade etmek (sanat aracılığıyla) müzik dinamiğini kaydeden (müzik aracılığıyla).	Vücut ifadeleri: Duygusal ifadeler, duygularla iletişim kuran sözlü ifadeler ve sözlü olmayan ifadeler; yüz ifadeleri, duyguları belirtmeye götüren yüzdeki bir ifade; genler ifadesi, bir genden bilginin kullanıldığı biyokimyadaki süreç; sanatsal ifade (oyun, drama, pantomime, v.b.)

Dış değerlendirme	Okul dışı ajans tarafından gerçekleşen ya da okul dışı ajans tarafından sunulan süreçler veya araçlara dayanan değerlendirme (demek dıştan sınavlar; özel değerlendirme ajansları tarafından testler). Değerlendirmedeki öznelliğin maksimum kadar azalacağı bu değerlendirme, (ulusal) değerlendirme standartlarına dayalı olmalıdır.	
Ekstra müfredat etkinlikleri	Konular ve formal ders alanları anlamı dışında meydana gelen strüktürleştirilmiş ders etkinlikleri. Bazı sistemlerde bunlar iş tecrübesini ya da örgütlü sporu dahil edebilirler.	
Formal müfredat	Formal eğitim anlamında öğrencilere sunulan ders imkanları ve tecrübeleri. Formal müfredat toplum tarafından kabul edilen şهادetname ve diplomaların verilmesi hizmetindedir.	Öngörülen/resmi/mecburi olan müfredat
Formal eğitim	Hiyerarşi tarzında strüktürleştirilmiş ve ilk öğretimden başlayarak üniversiteye kadar kapsanarak, genel akademik etütler dışında özel programlar karışımı ve tam çalışma saatlerinin kapsandığı mesaili teknik yeteneklik ile profesyonel kurumlar. Formal eğitimde elde edilen sonuçlar ve yetenekler, verilen şهادetname ve diplomalar aracılığıyla toplum tarafından kabul ediliyor.	
Formatif değerlendirme	Bu değerlendirme prensip üzere sınıfa dayalıdır ve tüm belli bir zaman süresi içinde derste ilerleme kaydetmeleri amacıyla, öğretmen tarafından gerçekleştiriliyor. Bu değerlendirme yalnız sonuç gibi değil, dersi bir süreç olarak da öngörüyor (aynıca bunun bağlı olduğu öğrenime dair değerlendirmeye bak).	
Genel eğitim (okullar)	Konu/akademik dersle ve ayrıca yaşam ve işle de bağlantılı olan öğrenciler tarafından geniş bir bilgi, yetenekler ve tavırların en genel oyununda elde edilen sonuçlar ve gelişmeler.	
Gizli müfredat	Öğrencilerin sahip oldukları ya da kendi şahsi yetenekleri ile geliştirdikleri inançları, tavırları ve yetenekleri. Gizli müfredat, remi/mecburi olan müfredat ile uyum içinde olabilir ya da uyum içinde olmayabilir.	
Bütüncül ve tüm yanlı müfredat	Boyutların ve doğal, toplumsal ile şahsi süreçlerin bağlantılarına vurgu yapmakla fenomenleri bir bütün olarak göstermek çabasında bulunup akademik açıları öğrencilerin gelişimi ile entegre eden ders.	Ayrıca ‘Entegre Ders’-e bak

Bütüncül gelişim	Tüm boyutların uyum içinde olan demek entelektüel, duygusal ve motorlu açıların ilerlemesi/gelişimi.	“dolgunluk içinde şahısın” gelişimi için erişim
Bütüncül ders için çevre	Aynı anda entelektüel, duygusal ve motor becerileri kullanmak için öğrencilere çağırıda bulunan öğrenenin saptanmasının organize edilmesi.	
Tüm kapsamlı eğitim	Tüm kapsamlı eğitim, marjileşme ve dışlamaya karşı kırılğan olanlara özel olarak odaklanıp tüm çocuklar için eğitim gereksinimlerine hitap etmek çabasında bulunuyor. Bu olgu, tüm çocukların- engelli ya da engelsiz- okul öncesi, okul ve alakalı hizmetlerin müsait ağı ile toplumdaki eğitim çevreleriyle ortak ortamlara dahil olmak aracılığı ile beraber öğrenmek durumunda oldukları anlamındadırlar.	
Yaygın eğitim	Her günlük tecrübeler esnasınca ve sistematik eğitim sistemi eksikliği ile öngörülmeleyen sürece formal ve formal olmayan eğitim çevreleri dışında bilgi edinmek, yetenekle sahip olmak ve tavır takınması .	
Enformasyon ve iletişim teknolojisi (EİK)	Bilgilere erişmek ve bilgileri işleme tabi tutmak yanısıra bunlarla iletişim kurmak için bilgisayar, TV, internet gibi ya da diğer dijital donatılara dayanarak araçlar ve yeni süreçler.	
Entegre öğretim ve öğrenim	Bireysel ve toplumsal yaşamda (insanlar etkinlikleri), doğada ve bilgide dersin yansıttığı ve vurgu yaptığı bağlantılar ve ara bağlantılar.	Bütünsel ve her yanlı ders
Ortak faaliyetli sınıf	Talebe dayalı etkinlikler, sorunların çözümü ve somut işler anlamında olan öğretmenler ve öğrenciler arasında sürekli değiş tokuşlara dayanan, sınıf düzeyinde ders ortamı.	
Ortak faaliyetli öğretim ve öğrenim	Onların gereksinimleri , çıkarları önceki bilgi ve anlama dayalı olan öğrenim tecrübelerinin saptanması ve tesis edilmesine öğrencilerin dahil olması için felsefe ve pratik.	
Baş yetki	Öğrenim ve eğitim ile yetenek sisteminden her bir öğrenci ile toplumun her bir mensubunun yaşamındaki önemli katkıcıların öğrenimi için önemli olduğu iddia edilen yetki. “Temel Eğitim” ile daha yakın olan baş yetkiler “temel yetkiler” olarak gibi sayılmış olabilir.	Jenerik, transversal ya da tüm kapsamlı yetkiler

Müfredatın önemli seviyesi	<p>Eğitimin değişik seviyeleri ve sınıfları aracılığı ve onların sayısı ile Müfredatın gerçekleştiği belli safhalar. Çocukların gelişimi, Müfredata dair talepler ve öğrencilerin gelişimine ait öğrenim ile öğretim erişimi ve öğretimdeki ilerleme açısından anlamında olan ortak özellikleri kapatan dönemler. Kosova Müfredat Çerçevesindeki eğitim seviyesinde olan kilitsel basamaklar seviyesi şunları temin etmek içindir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eğitim hedefleri ve ödevlerinin açıklanmasında daha fazla şeffaflık ve kesinlik; • Spesifik metodlar, ders sonuçları ve değerlendirme araçlarına özel vurgu yapılarak okul çalışmalarının organize edilmesine dair somut talimatlar için imkanklık; • Öğrencilerin gelişimine ait ve Müfredat'ın her bir basamağının özel maksatlarıyla ilgili yeni zorluklar sunma imkanı. 	
Bildikler	<p>Kavramlar ve gerçek bilgiler (veriler) ve ayrıca doğal ve yapay çevre, insanlar ve toplum, kültür ve ekonomi ile alakalı ve dünya ile insanlar ve toplum ile ilgili bizim görüşlerimiz ve onlar arasında ilişkiler (misal strüktürler ve modeller). Açıklamalı "ne" ile ilgili bilmek için vurgu yapmaktadır, oysa prosedürlü bilgi "nasıl" ile ilgili bilmeye vurgu yapmaktadır.</p>	
Ekonomi ve bilgi toplumu	<p>Bilginin kalkınma ve ilerlemenin (özellikle internet, elektronik ders ve elektronik araçlardan arabuluculuk edilen araçlardan) esas kaynağını oluşturduğu toplum ve ekonomi.</p>	
Müfredat alanı	<p>Bilgi, yetenekler, değerler ve tavırlara ait ortak maksat ve ödevleri olan dersleri guruplaştıran geniş bir ders katogorisidir. Belli bir ders alanında konuların birleştirilmesi, okullarda ders süreci ile alakalı olan genel ve özel maksatları ile uyumlu bir şekilde öğrencilerin gelişiminde onların spesifik katkılarını gözönünde bulundurur. Bu ayrıca çok yönlü ve disiplinler arası erişim imkanlarını olduğu gibi aynı zamanda müfredatlararası amaçlarının yerine getirilmesini de da gözönünde bulundurur.</p>	Curriculum area

KOSOVA YÜKSEK ORTA EĞİTİM ÇEKİRDEK MÜFREDATI

Dil	Dil, bileşik iletişim sistem komplekslerinin sahiplenilmesi ve kullanılmasına dair insanın spesifik yetenekleri ya da bu tür bileşik sistemin spesifik ifade edilmesine atıfta bulunmuş olabilir. Dilin bilimsel etütleştirilmesi onun her bir açısından dilbilimidir.	Bugün insanlar tarafından yaklaşık olarak konuşulan 3000-6000 dil, en anlamlı misali teşkil edebilir iyi ama doğal diller yalnız onun dinlenme değil görsel teşvik esaslı da olabilirler misal işaret dili ve yazı dili. Bilgisayarın programlaşmasında tesis edilmiş suni sistemlerinin diğer kodları ve tür ya da türleri de ayrıca dil olarak adlandırılabilirler.
İlgi odağında öğrencinin olduğu perspektif	Gereksinimler, çıkarlar ve öğrencilerin yetenekleri perspektifi açısından öğretim, öğrenim ve gereksinimlerin örgütlenme felsefesi ve pratiği.	
Öğretim	Yeni bilgiler, yetenekler, değerler ve tavırların kazanılması, biriktirilmesi ve geliştirilmesi mevcut öncesi yapılanmalara entegre olmuştur ve aynı zamanda yeni kazanımlara dair esası da teşkil eder.	
Eğitim içeriği	Bilgiler, yetenekler, değerler ve tavırlar altında öğrenim ve eğitim esasını kurmayı beklenen bir ders içinde ya da müfredat alanında sıkça guruplaşmış bir şekilde konular, inançlar, davranışlar, kavramlar ve gerçekler.	İçerik
Eğitim tecrübesi	Öğrencilerin bilgileri, yetenekleri, değerleri ve tavırlara sahip olma aracılığını teşkil eden durumlar ve süreçler.	
Eğitim imkanları	Öğrencide okumayı teşvik eden potansiyaline sahip durumlar ve süreçler.	
Öğrenim sonuçları	Öğrencilerin neleri bilecekleri, inanacakları ve değerlendireceklerini öğrenmelerinin gerektirdiğini tanımlayan beyanname. Sonuçlar bilgi, anlama, yetenek ve yetki ile tavırlar dahil, bir sürü etki alanlarındaki Müfredat Çerçevesi'nde dile getirilmektedir.	Sonuçlar Eğitim sonuçları Öğrencilerin yetkileri Öğrencilerin sonuçları Öğrencilerin başarıları
Öğrenme kaynağı	Ders kitapları, eğitim softverleri, deneyler için araçlar, atlaslar, sözlükler, yazılı yoklama defterleri dahil, öğrencilerin derslerine ait referanslar ve destekler v.b.	
Ömür boyu ders	Ömür boyunca başarılı öğrenci olmak için öğrencilerin gerekli yetkilerle donatılması.	
Hayat için yetenekler	Öğrencilerin her günlük hayatları ile bağlantılı olan görev ya da süreçlerle üstlenmek için öğrencilere kapasiteleri sunan yetenekler.	
Orta alt eğitim	Orta eğitimin birinci devri (Kosova'da dört yıllık) (SNKA 2).	

Anlamli öğrenme	<p>Ezber derse farklı olarak bu şekilde öğrenme kavram ağlarının güçlendirilmesine neden olup (demek kavramsal haritalar) değişik durumlarda uygulanabilir v eve bu tür öğrenme yaratıcılık ile sorunların çözümüne imkan sağlamış oluyor.</p> <p>Yapıcı görüşlerle alakalı olan ayrıca öğrenciler için anlam taşıyan öğrenmeye (demek onların şahsi tecrübeleri ile bağlantılıdır ve pratik ile somut çalışmalara yöneliktir) atıfta bulunuluyor.</p>	
Çok katmanlı kimlik kavramı	<p>Küreselciliğin güncel fenomenleri anlamındaki bağlamda kimliğin anlaşılmasına dair bireylerin ve değişik kültürler guruplarının teşhir edilmesi ve katılımı nedeniyle bileşik sonuç olarak önceden saptanmış faktörler ve gelişme faktörleri.</p>	
Çok misli zekalar	<p>Etkili bir şekilde sorunları çözmeye dair yetenek gibi genelde sınırlandırılmış genel ya da jenerik bir zeka yerine özel zekaların zihne algılanabileceğini belirten zeka ve şahsiyetle (H.Gardner) alakalı olan çağdaş teori. Bu, ders ve gelişme sürecinde ‘tüm şahsiyetin’ merkezi ve modelindeki gelişmede özellikle çocuk veya öğrenci ile erişim kavramı aracılığıyla Müfredatın gelişimi ile uygulanmasında önemli olumsuz sonuçları çıkarmış oldu. Bugüne dek şu sekiz çok misli zeka saptanmıştır: dilsel; matematik lojiksel; çevresel; duygusal vücutsal; müziksel; şahsiyetlerarası; şahsiyetleriçi; doğal: Bu sekiz zeka arasında ek olarak varoluşsal/ruhsal/ahlaksal zekalar da anımsatılıyorlar.</p>	

Doğal dil	Dil felsefesinde bir doğal dil (ya da genel dil) insan zekasının sahip olduğu doğuştan diller için beceri sonuçları gibi maksatsız yükseltilebilir. Bir doğal dil iletişim için kullanılmaktadır ve işaretlerle kaydetmek ile ya da yazılı olarak konuşulabilir. Doğal dil bilgisayarda programlaştırılmış diller gibi bu tür kurulan dillerden ya da özellikle matematik mantığı olmak üzere formal etütlenme ‘dillerden’ farklılık gösterir.	
Gayri formal eğitim	Formal eğitimin sınırlandırılmasına tam olarak tekabül etmeyen organize edilmiş herhangi bir etkinlik. Bundandır gayriformal eğitim eğitim kurumları içinde ve dışında yapılabilir ve bu eğitim her yaşta olanlara hizmet sunmaktadır. Erişkinler için okuma-yazmayı öğretmeyi, okulu terk eden çocuklar için temel eğitimi, hayat için yetenekleri iş ve genel kültür için yeteneğe atıfta bulunan eğitim programlarını dahil edebilir. Gayriformal eğitim programları ‘tırmandırıcı’ sistemi takip etmeyi mecbur ettirmez ve süre esasınca değişik olabilirler ve eğitim süresince elde edilen başarı için şadetaneme verilebilir ya da verilmez.	
Seçmeli müfredatı	Okul seviyesinde yerleştirilen müfredat ve konuları ile etkinliklerini temsil ettiği Müfredatın Seçmeli bölümü.	
Arkadaş arakadaşa değerlendirme	Öğrencilerin diğer öğrencilerin çalışmalarına dair değerlendirilmeleri (formatif ya da nihayi de olabilir).	
Arkadaşın arkadaş eğitimi	Arkadaşların dersin kolaylaştırıcı kaynak şahısı ve/ya da mentor gibi faaliyet gösterdikleri arkadaşlar arasında bilgi ve tecrübelerin değiş tokuşuna dayalı ders süreçleri.	
Arkadaşın arkadaş öğretimi shoku-	Diğer öğrenciler ile aralarında bilgi ve yetenek paylaşımının yapılması amacıyla herhangi bir okul ortamında öğrencilerin öğretmen rolünü üstlendikleri pratiği.	

Öngörülen değerlendirme	Öğrencilerin ilerlemeleri için etkili programların ve ayrıca derste mevcut (beklenen) olası eksikliklerle ilgili ek faaliyetlerin ısrar edilmesi amacıyla, öğrencilerin gelişiminde olası başarısızlıkları ve başarıları öngörmeyi hedefleyen değerlendirme.	
İlk eğitim	İlk eğitim öncesi (SNKA 1) bir sınıfı da kapsayarak Kosova’da ilk öğretimin beş yıllık süreli ilk dönemi ya da devri.	
Düzeltilici etkinlikler	Öğrenimde etkili bir şekilde zorlukları atlatmak için öğrencilere yardımın temin edilmesi amacıyla öğrencilere ait sunulan eğitim ve yetenek imkanı.	
Okulun özerkliği	Mali kaynaklarının işletmeciliği (kamu ve özel finansman ile), insan kaynaklarının işletmeciliği (okullar müdürleri, eğitim ve eğitim dışı personel ile) ve okullar içinde karar almalar ile okullarda değerlendirme sistemleri (hesap vermeler) açısından bu özerklikle ilgili örgütlenen okullar için verilen özerklik.	
Okul esası Müfredat (ya da kurum esası)	Okul (ya da kurum) seviyesinde yerleştirilen Müfredat bölümü.	
Orta eğitim	Eğitimin ikinci safhası ya da devri, iki safhaya ayrılmış – alt ve üst safha (SNKA 2 ve 3).	
Seçici değerlendirme	Derste elde ettikleri başarılar ve meydana gelen sorunlar hakkında öğrenciler tarafından yapılan özdeğerlendirme. Arkadaştan-arkadaşa değerlendirme vakasında gibi bu değerlendirme de süreçler ve sonuçlar açısından onların derslerini değerlendirmek için öğrencileri kullanan yüksek seviyede entelektüel yeteneklere dayanmaktadır.	
Özdeğerlendirme	Derste elde ettikleri başarılar ve meydana gelen sorunlar hakkında öğrenciler tarafından yapılan özdeğerlendirme. Arkadaştan-arkadaşa değerlendirme vakasında gibi bu değerlendirme de süreçler ve sonuçlar açısından onların derslerini değerlendirmek için öğrencileri kullanan yüksek seviyede entelektüel yeteneklere dayanmaktadır.	
Hizmete dayalı olan ders	Genelde yerel birlik ya da daha geniş örgütlü herhangi bir hizmetin sunulmasında öğrencinin angaje olması sonucu meydana gelen ders.	Topluluğa ait hizmetlere dayalı ders

KOSOVA YÜKSEK ORTA EĞİTİM ÇEKİRDEK MÜFREDATI

İşaret	Bir işaret kendi arasında ve onun objesi arasında bir bağlantı anlamında olan bir şeydir. Bir doğal işaret onun objesinin nedenlerinin ilişkilerini taşımaktadır- misal-şimşek çakması, gök gürültüsü fırtına işaretidir. Bir konvansiyonel işaret, cümlelerin sonu anlamında olan nokta gibi uyum içindedir.	Bir halkın sembolünü teşkil eden bayrak gibi, başka bir şey için duran bu sembolle alakalı olan kontrasttır. İşaretin bir anlam taşıdığı tarz semiosis adlandırılır ve bu semiyotik (göstergebilim) ile dil felsefesinde muamele görülür. İşaretin bir (a) formu ve (b) anlamı var.
Semböl	Semböl bir fikri, bir fizik entiteyi ya da bir süreci teşkil eden bir realitedir, iyi ama bundan farklıdır. Sembölün amacı belli bir sentetik formunun anlamıyla iletişim kurmaktır. Misal bir kırmızı oktagon belki 'STOP'-un anlamını işaretleyebilir. Haritada bir çadırın resmi, kamp yerini işaretleyebilir. Rakamlar, numaraların işaretleridir. Şahsi adlar, bireyin belirmesinin işaretidir.	Misal matematik semböleri, bilgisayar ikonları, ulusal semboller (bayrak- milli marş v.b. dini semboller (hilal, haç v.b.), adlar v.b.
Yetenek	Sürdürülür bir standara göre özel bir görevin yerine getirilmesi için bilgiyi uygulamak yeteneği (bilginin eylemsel/süreçli boyutu).	
Spiral Müfredat	Bilginin, yeteneğin ve daha geniş ve daha bileşik ders tecrübeleri anlamındaki müfredat/konuları ile bağlantılı olan tavırlarla dönemsel tekrarlanmasını kapsayan Müfredatın gelişim modelidir. Bu önceden dersin konsolidasyonuna ve değişik ders içeriklerinin muamele görmesine hizmet sunar.	Müfredatın/dersin spiral artışı
Standar	1. 1. Uygulanması ve yerine getirilmesi beklenen karar, dilekçe ya da kural (misal 'Müfredat/kalite standartları'). Müfredat standartları (kaliteler) ders içeriğine (içerik standartları), sonuçlara (sonuçlar standartlarına) ve çevrelere (çevre standartlarına) atıfta bulunabilir. 2. öğrenciler tarafında elde edilmesi beklenen sonuçlar seviyesi ya da başarı seviyesi, gerekirse belli bir sonuç verilsin.	
Konu	Dersin özel disiplini(matematik ya da tarih ve buna bezerleri).	
Nihayi değerlendirme	Belli bir zamanda öğrenci tarafından kaydedilen ilerleme ve özetlenen ders sonuçlarının değerlendirilmesi.	
Sürdürülür ders	Toplum, ekonomi ve çevrenin sürdürülür hizmeti ile ve bağlantılı olan ders.	
Sürdürülür dersin ilerlemesi	Önceki derslerin yeni bilgi, yetenek ve tavırlar sistemlerinin etkili entegrasyonuna dayanan ders.	

Ders Programı	Belirlenmiş özel bir konu ile ilgili ders amaçlarını, sonuçlarını ve ders içeriğini tanımlayan belge. Modern ders programları, öğrenim ve değerlendirme için alakalı metodolojiyi de dahil ederek bunların uygulanması için talimatları da sunarlar.	Belli bir konu/da için ders programı
Öğretim	Öğrencilerin ders tarzlarına uyan geniş bir oyun metodoljisi kullanılarak öğrencilerde ders öğrenmenin teşvik edilmesi amacıyla gerçekleşen etkinlikler.	
Dersler fonu	Bir yıl ya da bir hafta süresince bir özel konu ya da ders alanına dair öğretim ve ders için belli zaman. Müfredat çerçevesi projelerde iş ve öğretim ile öğrenim için zaamının teminini tahsis eder.	
Değerler	İnsanların onları değerli kıldıkları Seçmeliler ve onların davranışları için talimat ilkeleri ve referanslar.	
Eğitim ve profesyonel yeteneklik	Müfredat Çerçevesince saptanan baş yetkilere ulaşılması dahil, belli meslekler için öğrencilere iş ve profesyonel kalifiyeler kazanmalarına dair imkan sunulmasına ait öğrenim ve eğitim	

Kaynakça

Eğitim Bilim ve Teknoloji Bakanlığı, (2011), Kosova Cumhuriyeti'nin Üniversite öncesi Eğitim Müfredat Çerçevesi, Priştine

Eğitim Bilim ve Teknoloji Bakanlığı, (2011), Kosova Cumhuriyeti Üniversite öncesi Eğitim Yasası

Eğitim Bilim ve Teknoloji Bakanlığı, (2007), Üniversite öncesi Eğitim Stratejisi 2007- 2017 Priştine

Eğitim Bilim ve Teknoloji Bakanlığı. (2010). Kosova Eğitiminin Stratejik Planı 2011 - 2016 Priştine.

Eğitim Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (2012), Sınıfta pratiklerin iyileştirilmesine dair talimat, okul öncesi kurumlarda öğretmenlere ait baskı, 0-3 yaş arası ve 3-5 yaş arası gruplar için.

Eğitim Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (2012), Sınıfta pratiklerin iyileştirilmesine dair talimat, okul öncesi kurumlarda ve okullarda öğretmenlere ait baskı; 5-6 yaş arası gruplar için; ilköğretim sınıfı, Müfredatın 1. derecesi.

Eğitim Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (2012), Sınıfta pratiklerin iyileştirilmesine dair Talimat. İlköğretim okullarının öğretmenlerine ait Talimat, 6-10 yaş arası, I – V sınıflar için, Müfredatın 1. ve 2. Seviyeleri için, SNKA-ya göre 1.seviyesi

Eğitim Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (2012), Sınıfta pratiklerin iyileştirilmesine dair Talimat, öğretmenlere ait baskı, orta alt eğitim, 11- 14 yaş arası öğrencilere ait, VI-X sınıflar için, Müfredatın 3. ve 4. dereceleri, SNKA –ya göre 2. seviye

Eğitim Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (2012), Sınıfta pratiklerin iyileştirilmelerine ait Talimat, öğretmenlere ait baskı, orta yüksek okul - liseler / profesyonel okullar, 15-17 yaş arası gruplar için, X-XII sınıflar, Müfredatın 5. ve 6. derecesi, SNKA –ya göre 3. seviye

Eğitim Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (2012), Sınıfta pratiklerin iyileştirilmesine ait Talimat, okul öncesi kurumların müdürlerine ait Talimat, 0-5 yaşarası okul öncesi guruplar için

Eğitim Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (2012), Sınıfta pratiklerin iyileştirilmesi için Talimat, Okul müdürleri için Talimat, ilköğretim öncesi eğitim, 5-6 yaş guruplar için, Müfredatın 1. derecesi, ilköğretim eğitimi, 6-10 yaş arası guruplar için, I-V sınıflar için, Müfredatın 1. ve 2. dereceleri, SNKA –ya göre 1. seviye, orta alt eğitim, 11-14 yaş arası guruplar için, VI-IX sınıflar, Müfredatın 3. ve 4. dereceleri, SNKA –ya 2. seviye

Eğitim Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (2012), Sınıfta pratiklerin iyileştirilmesi için Talimat, okul müdürlerine ait Talimat, orta yüksek okul - liseler / profesyonel okullar, 15-17 yaş arası guruplar için, X-XII sınıflar, Müfredatın 5. ve 6. dereceleri, SNKA -ya göre 3. derece

Eğitim Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (2012), Seçmeli Müfredatına ait Talimat, Priştine

Eğitim Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (2012), Okul müdürleri tarafından öğretmenlerin mentor edilmelerine ait Talimat, Priştine

Eğitim Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (2003), Ders Plan ve Programı 1

Eğitim Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (2004), Ders Plan ve Programı 2

Eğitim Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (2005), Ders Plan ve Programı 3

Eğitim Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (2005), Ders Plan ve Programı 4

Eğitim Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (2005), Ders Plan ve Programı 5

Eğitim Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (2003), Ders Plan ve Programı 6

Eğitim Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (2004), Ders Plan ve Programı 7

Eğitim Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (2005), Ders Plan ve Programı 8

Eğitim Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (2002), Ders Plan ve Programı 9

Eğitim Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (2005), Ders Plan ve Programı 9

Eğitim Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (2003), Ders Plan ve Programı 10

Eğitim Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (2004), Ders Plan ve Programı 11

Eğitim Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (2005), Ders Plan ve Programı 12

Eğitim Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (2005), Ders Plan ve Programı 13

Sternberg, R. & Subotnik, R., eds. (2006). Optimizing Student Success with the Other Three Rs: Reasoning, Resilience, and Responsibility. Greenwich, CT: Information Age Publishing

Wagner, T., Kegan, R. , Lahey, L., Lemons, R., Garnier, J., Helsing, D., Howell, A., Rasmussen, H. (2006). Change Leadership: A Practical Guide to Transforming Our Schools. San Francisco: Jossey Bass

Perkins, D. “Integrating Thinking and Learning Skills across the Curriculum.” In Jacobs, H. (1989). Interdisciplinary Curriculum: Design and Implementation

Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development. Tucker, M.S. & Coddling, J.B. (2002/1998)

Council of Europe official document, Daniel Coste (ed.), Marisa Cavalli, Alexandru Crişan, Piet-Hein van de Ven, A European Reference Document for Languages of Education? Council of Europe, Language Policy Division, Strasbourg, 2007, 88 pp

Eğitim ve Bilim Departmanı (2001), Kosova'nın Yeni Müfredat Çerçevesi

Finnish National Board of Education (2004), National Core Curriculum for Basic Education

The National Curriculum Handbook for Primary Teachers in England (www.nc.uk.net)

The National Curriculum Handbook for Secondary Teachers in England (www.nc.uk.net)

Eğitim ve Bilim Bakanlığı, Tiran (2008), Lise Müfredat Çerçevesi

Çekirdek Eğitim Müferdatıların oluşum çalışmalarına katılanlar:

Çekirdek Eğitim Müferdatı Hazırlık Komisyonu

- 1.Nehat Mustafa, EBTB Bakan Vekili
- 2.Drita Kadriu, Bakan kabinesinde siyasi danışman
- 3.Ragip Gjoshi, Bakan kabinesinde siyasi danışman
- 4.Xhavit Dakaj, EBTB-de genel sekreter
- 5.Alush Istogu, Üniversite öncesi eğitime ait yönetim Departmanı müdürü
- 6.Agim Berdyna, Üniversite öncesi eğitim gelişme Departmanı müdürü
- 7.Zeqir Veselaj, Eğitim Fakültesi dekan yardımcısı
- 8.Ramush Lekaj, Üniversite öncesi eğitim kalitesinin temin edilmesi Bölümü yöneticisi
- 9.Enesa Kadiq, Azınlıklara ait Bölüm yöneticisi
- 10.Ryve Prekorogja, Profesyonel Eğitim Bölümü
- 11.Mustafë Kadriu, Değerlendirme ve Standartlar Bölümü yöneticisi

Çekirdek Eğitim Müferdatılarının hazırlanması ve koordine edilmesi üzerine çalışan yönetici ekip

- 1.Ramush Lekaj, müfredatların gelişimine ait yönetici ve koordinatör
- 2.Shqipe Gashi, ISCED I –in birinci seviyesine ait koordinatör
- 3.Laberie Luzha, ISCED I –in birinci seviyesine ait eşkoordinatör
- 4.Ismet Potera, ISCED II –nin ikinci seviyesine ait koordinatör
- 5.Selim Mehmeti, ISCED III –ün üçüncü seviyesine ait koordinatör
6. Ryve Prekorogja, ISCED III –ün üçüncü seviyesine ait eşkoordinatör
- 7.Valbona Kadriu, ISCED III –ün üçüncü seviyesine ait eşkoordinatör

Müfredat alanlarına göre müfredatların koordine ve hazırlık ekipleri

Diller ve iletişim

- 1.Feime Llapashtica – EBTB alan koordinatörü ve hazırlayıcı
- 2.Nezafete Kutllovci – EBTB , Eş-koordinatör ve hazırlayıcı
- 3.Shejnaze Elezi – EBTB, Plan Proglara ait yetkili
- 4.Afërdita Hajdari – Sınıf öğretmeni I-V, “Elena Gjika”, İlköğretim Okulu Priştine
- 5.Dragoslava Macula – EBTB, Priştine
- 6.Hyrishahe Korça - X-XII Arnavut Dili, ” Sami Frashëri” İlköğretim Okulu, Priştine
- 7.Igbal Birvernîk - VI-IX Türk Dili “Sami Frashëri” AYÖ, Priştine
- 8.Kujtim Rrahmani – Albanoloji Enstitüsü, Priştine
- 9.Merita Zeqiri – Sınıf öğretmeni I-V, “Vëllezërit Frashëri” İlköğretim Okulu, Lipjan
- 10.Sadik Idriz – Boşnak Dili ve Edebiyeti, Priştine Üniversitesi, Priştine
- 11.Sevdiqe Maliqi - “Meto Bajraktari” Alt İlköğretim Orta Priştine
- 12.Shkëndije Mejzini - I-V okul öncesi, “Fatmir Berisha” İlköğretim Okulu, Priştine
- 13.Shykrane Gërmizaj – Priştine Üniversitesi, Priştine
- 14.Valona Gashi - “Hasan Prishtina” İlköğretim Okulu, Priştine

Sanatlar

- 1.Besa Luzha, Müzik Fakültesi, Priştine Üniversitesi – alan koordinatörü ve hazırlayıcı
- 2.Haki Xhakli, Eğitim Fakültesi, Priştine Üniversitesi - eşkoordinatör ve hazırlayıcı
- 3.Adhurim Rasimi, müzik eğitimi öğretmeni – Priştine Üniversitesi, Priştine
- 4.Gazmend Osmani, Resim Sanatı öğretmeni – Lise, Priştine
- 5.Muhamet Ahmeti, Resim Sanatı Fakültesi, Priştine Üniversitesi, Priştine
- 6.Nexhmi Bardhi, Resim Sanatı Fakültesi, öğretim üyesi, Priştine
- 7.Violeta Krasniqi, Müzik Orta Okulu Müdürü, Priştine

Matematik

- 1.Mustafë Kadriu – EBTB, koordinatör ve hazırlayıcı, EBTB
2. Nezir Hajdini - EBTB, eşkoordinatör ve hazırlayıcı, EBTB
3. Armend Shabani – Matematik Doğa Bilimleri Fakültesi öğretim üyesi- tüm seviyeler için
- 4.Fadil Latifi – ilköğretim orta alt sınıf öğretmeni – I seviye için– Gilan
- 5.Fehmi Sylejmani – ilköğretim orta alt okulu matematik öğretmeni – II seviye için – Gilan
6. Hadije Jashari – okul müdürü – “Jusuf Rexha” İlköğretim Okulu, Mitroviça
- 7.Ibe Gashi - ilköğretim orta alt okulu matematik öğretmeni – II seviye için – Priştine
- 8.Indira Huruglica ilköğretim orta alt okulu öğretmeni - I seviye için (ilkokul öncesi) - Priştine
- 9.Isane Bajrami – lise matematik öğretmeni – III seviye için- Priştine
- 10.Nexhmije Barani-ilk ve orta öğretim alt okulu matematik öğretmeni, II seviye için - Mitroviça
- 11.Teuta Zogiani – lise matematik öğretmeni - III seviye için- Priştine
- 12.Xhevat Krasniqi – Eğitim Fakültesi öğretim üyesi – tüm seviyeler için
- 13.Zijadin Ibrahimimi – teknik okulunda matematik öğretmeni - III seviye için – Priştine

Doğa bilimleri

- 1.Rexhep Kastrati, EBTB - koordinatör ve hazırlayıcı
- 2.Mirlinda Dehari Zeka, EBTB - eşkoordinatör ve hazırlayıcı
- 3.Agim Gashi - Biyoloji Departmanı, PÜ- Matematik Doğa Bilimleri Fakültesi, Priştine
- 4.Drita Curri – biyoloji öğretmeni X-XII , “Gjergj Kastrioti” İKİ, Drenas
- 5.Fetah Podvorica, kimya Departmanı öğretim üyesi, Priştine Üniversitesi, Priştine
- 6.Mirrije Halili - öğretmen VI-IX, İlköğretim Orta Alt Okulu “Meto Bajraktari”, Priştine
- 7.Rasim Bejtullahu – Fizik Departmanı, Priştine Üniversitesi-Matematik Doğa Bilimleri Fakültesi, Priştine
- 8.Sadik Berisha - Öğretmen X-XII, Kimya “Bedri Pejani” İKİ, İpek
- 9.Selvete Mujaj, öğretmen I-V, “Faik Konica” İlköğretim Okulu, Priştine

Toplum ve Çevre

- 1.Arbër Salihu, E B T B – koordinatör ve hazırlayıcı
- 2.Besa Halimi Zagragja, E B T B - eşkoordinatör ve hazırlayıcı
- 3.Dashmir Bërxuli, Pskoloji Departmanı, Felsefe Fakültesi – Priştine Üniversitesi,
- 4.Fehmi Rexhepi, Tarih Departmanı, Tarih Kurumu, Priştine
- 5.Nexhat Rexha, C o ğ r a f y a , ”Zenel Hajdini” İKİ, Gilan
- 6.Pranvera Shemsedini , Vatandaş Eğitimi öğretmeni, 'Jeronim De Rada''ilköğretim Okulu
- 7.Shemsi Krasniqi, S o s y o l o j i Departmanı, Felsefe Fakültesi, Priştine Üniversitesi
- 8.Shemsi Reçica, Felsefe Departmanı, Felsefe Fakültesi – Priştine Üniversitesi
- 9.Sheribane Bahtiri, öğretmen, VI-IX sınıflar, “Faik Konica” İlköğretim Okulu Priştine

Sağlık ve Refah

1. Lulavere Behluli, EBTB – koordinatör ve hazırlayıcı
2. Enesa Kadic, E B T B – eşkoordinatör ve hazırlayıcı
3. Albana Desku, Psikolog - “Zenel Hajdini” İlköğretim Okulu, Priştine
4. Bedri Çejku, Beden Eğitimi öğretmeni - “Mustafa Bakiu” Orta Alt Öğretim Okulu, Prizren
5. Diana Qarkaxhiu, I-V sınıflar seviyesine ait öğretmen- “Zekirja Rexha” İlköğretim Okulu, Yakova
6. Emine Ahmetaj, öğretmen I-V - “Pavarësia” Orta Alt Okulu, Priştine
7. Hajrije Balidemaj, “Naim Frasheri” İlköğretim Okulu, Priştine
8. Merita Berisha, nutrisist doktoru – Priştine Üniversitesi – Tıp Fakültesi, Priştine
9. Qazim Elshani, Beden Eğitimi Fakültesi – Priştine Üniversitesi, Priştine
10. Ramzije Krasniqi, SOS okul öncesi kurumu müdürü

Hayat ve çalışma

1. Binak Gërguri, EBTB - koordinatör ve hazırlayıcı
2. Radica Berisha, EBTB – eşkoordinatör ve hazırlayıcı
3. Agron Zeqiraj, Orta Alt Eğitim (VI-IX sınıflar) – Orta Alt Okulu “Bajram Curri”, Istog 4. Arbnor Pajaziti, İletişim Fakültesi, Priştine Üniversitesi
5. Besiana Blakaj, öğretmen - “Bajram Curri” İlköğretim Okulu, Priştine 6. Kastriot Buza, Eğitim Fakültesi – Öğretim üyesi, Priştine Üniversitesi
7. Mustafë Ukaj, Orta Yüksek Eğitim X-XII, AAP okulu- “Shaban Spahija” Orta Teknik Okulu, İpek
8. Myzafer Ademaj, Orta yüksek eğitim- liseler (X –XII sınıflar- “Gani Çavderbasha” Orta Teknik Okulu, Prizren
9. Nebi Caka, Elektronik Fakültesi, Priştine Üniversitesi Öğretim üyesi
10. Rizah Haxhiu, Orta Yüksek eğitim -XII AAP okulları- “Shaban Spahija” Orta Teknik Okulu, İpek
10. Xhejlane Aliu, öğretmen – “Elena Gjika” İlköğretim Okulu, Priştine

Diğer katılımcılar:

- Arif Demolli – EBTB Ders kitapları ve Diğer Ders Araçları Sektörü
- Abdurrahman Simnica – EBTB, Profesyonel Eğitim Bölümü
- Fatime Jasiqi – EBTB Cinsiyetler Bölümü yöneticisi
- Igballe Cakaj – EBTB, Eğitim Sektörü yöneticisi
- Leonora Shala – EBTB Sağlık tanıtım okulları koordinatörü
- Luan Sahiti – EBTB, Eğitim Sektörü
- Merita Jonuzi – Bajraktari, MASHT – İnsan haklarına dair Sektörün yöneticisi
- Nuhi Gashi – EBTB, Diasporaya ait Sektör
- Shukri Maxhuni – EBTB, Profesyonel Eğitim Bölümü
- Shyhrete Reçica – EBTB, eğitim müfettişi

Yerli ve yabancı danışmanlar:

- Alexander Chrisan – EU SWAP
- Chris Waller – EU SWAP
- Eda Vula – EU SWAP
- Meriat Shala – EU SWAP
- Naser Zabeli – EU SWAP
- Osman Buleshkaj – EU SWAP
- Tom Gougeon – EU SWAP
- Xhavit Rexhaj – EU SWAP